

ОБРАЗНИК
ЗА ВЈЕРУ
КУЛТУРУ И
ВАСПИТАЊЕ

СВЕТИГОРА

МИТРОПОЛИЈА ЦЕТИЊСКА ❖ ГОДИНА XXVII ❖ ВЕЛИКИ ПОСТ ❖ МАРТ 2018. ❖ БРОЈ 269

• Црна Гора 1,20 € • Србија 120 Дин. • Република Српска 2,5 КМ •
• за Европу 3,5 €; за Америку \$6; за Аустралију 10 AUD •

900 година цркве
Светога Николе
на Луштици (1117-2017)

Савинданска литија 2018. године – свештене ствари Светога оца нашега Саве: епитрахил, крст и патерица, у манастиру Савина главица у Грбљу

Ћдостој нас да ў чистоти пређемо поприште поста

Бесјѣда изговорена у Цетињском манастиру на вечерњој служби у
Недељу праштања 2017. године

Као шћо си се ѿ милосћии својој смиловао и на друћу блудницу која ѿлакаше и
сузама ноће Твоје омиваше и косом својом оћириаше, ѿако и овим слугама
Твојим ѿодај обилне и ѿојле сузе у њиховом истинском ѿокајању.

Јер си сам рекао, благи Госћоде: Не шћребају здрави љекара нећо бо-
лесни, и дошао си не да сћасеш сћасене, нећо оне који ѿну. Сћоћо,
Госћоде Исусе Христће, Боже наш, дај овим слугама Твојим да бес-
ћрекорно заврше овај ѿочетћи Свећии ѿосћ, да у њему извршу-
ју зајовијесћии Твоје, да у молићвама буду ревностни, да ѿ-
моћу свих врлина ућаћају Теби у све дане живоћиа своћа, да би
се чистће савјесћии, неосућено, ћричестћили Твоћа божанско-
ћа Тијела и Твоје живоћворне Крви ћроливене за сав свијетћ.
(Из Молићве у ѿочетћу ѿосћиа Свећие Четћрдесетћинице; Велики требник)

Почињемо, часни оци, драга браћо и сестре, овај ве-
лики Вакршњи пост, који је назван пучином коју
треба препливати да бисмо, очишћени водом покајања,
дочекали да се сретнемо са живим Господом у Светој тај-
ни причешћа и да прославимо Његово славно Вакрсење.

Пјевали смо и оне ријечи: „Не одврати лица Твога од
мене, јер сам тужан“ – не одврати лица Твога и Духа Твога
Светога не одузми од мене. Лице Божије је оно што нас гри-
је кроз свеукупну Божију творевину, кроз њену доброту и њену
љепоту. Лице Божије је уписано у људску природу, јер смо ми ство-
рени по лику и по подобију Божијем. Пуноћа лица Божијега је на-
јављена од Светих пророка Божијих, а јавила нам се, и открила
и подарила рођењем Иконе Божије, другога лица Пресвете
Тројице, Лика Његовога вјечнога – Господа и Бога и Спа-
са нашега Исуса Христа. Он нам је открио себе, а кроз
себе нам открио и Бога Оца и подарио нам Духа Све-
тога. Открио нам тајну Бога као Бога љубави, као вјеч-
ну и непролазну Љубав; као Онога који је из љуба-
ви створио свеукупну творевину; као Онога који
из љубави промишља о свеукупној творевини, и у
том промислу нам непрекидно дарује своје даро-
ве, и непрекидно нам као пуноћу тих дарова дару-
је Себе самога, свој лик, своју доброту, свој вјеч-
ни и непролазни живот. Зато се и молимо да не
окрене лице своје од нас, да нас погледа својим
божанским очима. Да нам подари чисто срце
да бисмо могли да видимо лице Његово свето.
Да нам подари тајну покајања, јер је и самога
Господа, кад је изашао на проповијед, прва
ријеч била: „Покајте се јер се приближило
Царство небеско“.

Царство небеско је Дух Свети, којим
дише све што дише и живи све што живи,
којег је Господ и послао да нас уведе у
сваку истину, и којим је обдарио Цркву
своју на Духовдан. Царство небеско је у
Духу Светом животворном, а да бисмо
се удостојили лица Божијега и Духа

Свети Јефрем Сирин

Његовога Светога потребни су покајање, преумљење, промјена ума и срца, непрекидни труд над својом душом, над својим бићем и припремање наше. И кад хоћемо да посјетимо некога значајног, ми се припремамо и облачимо најбоље своје рухо. А има ли значајнијега са којим треба да се сретнемо од самога Господа? Зато је неопходно да непрекидно припремамо хаљине душе своје и срца свога, да чистимо све што нас одводи од љубави Божије и што нас одводи од љубави према ближњима нашим. И да онда тим очишћењем и покајањем приступимо лицу Божијем. Па се молимо и Пресветој Богородици: „Покајанија двери отверзи нам, благословенаја Богородице“; молимо се Пресветој Дјеви да нам отвори двери покајања својом материнском љубављу, да бисмо могли да приступимо живоме и самоме Господу.

Почињемо дакле овај пост са овим молитвама, а почињемо га и са оном дивном, чудесном молитвом, коју непрекидно понављамо током Светог поста – молитвом Светога Јефрема Сирине, у којој је садржан сав људски труд и подвиг, и сав истински начин човјековог живљења овдје на земљи:

Господе и Владику живоѡа моѡа – исповједамо Њега као Господа свога и Владику живота нашега, **духа чамотиѡиѡе, лењосѡи, власѡиљубља и ѡразнословља немој ми даѡи**. Чамотиѡа и лењост су оно што највише трује човјека и његов живот, и по савременим психијатрима то је основна болест савременог човјека. Рецимо Франкл, чувени психијатар из Беча, схватио је и увидио колико је та тзв. тугомора, сад се то назива депресијом, затрвала људе. Та тугомора се јавља управо из разлога што човјек негдје у дубинама свога бића нема истинске и праве радости, а те радости нема све докле докле човјек не повјерује у Живога Бога, и докле ту вјеру не обогати својим дјелима и својим трудом и духом свога покајања. Докле не побиједи чамотиѡу, докле не побиједи маловјерје, сујевјерје и сваку лажну идеологију која га трује, и докле не побиједи похот очију, похот тијела и гордост живота, који су коријен човјековога богоотуђења. Ослобођење од њих, управо путем покајања, јесте повратак ономе што називају Свети оци радостворна туга. Туга је у природи људској. Али, постоји туга која убија, која рађа смрт – тугомора којом је затрован савремени обезбожени свијет, а постоји и радостворна туга – туга по Богу, туга по Христу, туга по спасењу, туга за живим ликом Живога Бога.

Молимо се потом да нам не да опаког духа властољубља, духа гордости, а онда ни духа празнословља – испразног људског живота. Јер, није случајно речено да ћемо дати одговор на Страшном суду за сваку празну ријеч, за сваку празну мисао. И мисао и ријеч и све што је у човјеку створено је не да остане празно, него да се испуни.

Све зависи од тога чиме ћемо испунити и своје срце и свој ум и своју душу; од тога зависи човјеков живот.

Туѡа је у ѡприродѡи људској. Али, ѡосѡији ѡуѡа која убија, која рађа смрт – ѡуѡомора којом је заѡрован савремени обезбожени свијет, а ѡосѡији и радостворна ѡуѡа – ѡуѡа ѡо Боју, ѡуѡа ѡо Хрисѡу, ѡуѡа ѡо сѡсењу, ѡуѡа за живим ликом Живоѡа Боѡа.

Христово трпљење: „Слава долготерпљењу Твојему, Господи“. Он је претрпио шибање, страдање и мучење, и распеће и смрт је претрпио, оставши вјеран Оцу своме и послушан до смрти на Крсту. Е то трпљење је оно за које се ми молимо. Само из тог и таквог трпљења, таквог смиренуѡмља и здравоуѡмља и такве ѡцеломудрености рађа се права и истинска, несебична љубав. Љубав која не тражи своје, која се не горди, љубав која је христѡлика, која је боголика, љубав онаква какву је Бог показао преко Христа, Јединог родног Сина свог према овоме свијету и призвао је и нас на ту и такву љубав, да се њоме испунимо.

Оно што је веома битно и што је суштинско у Светом јеванђељу, па онда и у овој молитви исказаној у потпуности у духу Јеванђеља, јесте молба: **Да, Господе Царе, даруј ми да будем свјесѡан ѡријехова својих и да не осуђујем ближњеѡа своѡа**. Ту смо најслабији – сви колико нас има непрекидно осуђујемо, судимо другима. Што је човјек мање свјестан самога себе и својих слабости и својих немоћи, своје несавршености, своје огреховљености, своје духовне помрачености, то је спремнији да види ту помраченост и гријехе код других људи. Што је човјек свјеснији себе самог, то је све удаљенији од осуде других. „Не судите да вам се не суди“, „Којом мјером мјерите, том ће вам се и мјерити“ – све је то оно на шта нас позива Црква Божија у цијелом нашем хришћанском животу, а посебно нас на то подстиче управо у овом великом и светом посту, на те и такве врлине, на тај и такав труд који је закрштен управо духом покајања, духом непрекидног труда на промјени, и непрекидног служења, свим умом, срцем и душом својом, живоме Господу. Као што кажемо у оној јектенији на Литургији: „Сами себе и једни друге и сав живот свој Христу Богу предајмо“.

То је смисао овога Великога поста, и нека нас Господ удостоји да постимо и тјелесно, а да постимо и духовно, уздржањем, да би нас заиста лице Божије обасјало; да бисмо заиста постали од дјече мрака дјеца свјетлости. На то смо призвани ми хришћани, да би се свјетлила свјетлост лица нашега пред људима, да би људи, гледајући наша добра дјела и свјетлост која сија из нас, прослављали Оца нашега који је на небесима, коме нека је слава и хвала у вјекове вјекова. Амин.

**Простите!
Бог да прости!**

**Из истинској
смиренуѡмља се
рађа истинско
ѡрипљење.**

СВЕТИГОРА

Ћакон ПАВЛЕ Љешковић

Прјесме Великог поста

6

свештеник ЛОРЕНС Фарли

Чекам васкрсење мртвих и живот будућег века

11

РАЈО Војиновић

Храм јављања Божанске љубави

13

РАЈО Војиновић

Пут Светог Саве - пут у Царство небеско

23

протојереј-ставрофор ОБРЕН Јовановић

Светиње Румуније

41

из садржаја:

Бесједа	3
Репортажа	18
Апологетика	35
Историја	38
Приказ	45
Актуелно	50

Издаје: **СВЕТИГОРА**, Издавачко-информативна установа
Митрополије црногорско-приморске

Директор: протојереј-ставрофор Радомир Никчевић

Савет часописа: протојереј-ставрофор Момчило Кривокапић,
архимандрит Димитрије (Лакић), академик Матија Бећковић,
Милутин Мишовић, Матеј Арсенијевић,
др Ксенија Кончаревић, мр Славко Крстајић

Главни и одговорни уредник:

Епископ диоцлијски мр Кирило (Бојовић)

Оперативни уредник: Рајо Војиновић

Дизајн часописа: мр Мирко Тољић, Владимир Јакшић

Секретар редакције и уредник фотографије:

Татјана Марјановић

Редакција: Епископ славонски мр Јован (Ђулибрк), протојереј-
ставрофор Гојко Перовић, протојереј-ставрофор др Велибор
Џомић, протојереј др Саво Денда, протојереј мр Никола
Гачевић, протојереј Јован Пламенац, монах др Павле (Кондић),
др Васил Јововић, Весна Никчевић, Предраг Вукић, Весна
Тодоровић, Јован Маркуш, Лека Вујисић

Сарадници: презвитер Игор Балабан, јеромонах Јустин
(Мреновић), монахиња Амфилохија (Драгојевић), Оливера
Балабан, Милена Тејлор, Марија Живковић, Милана Бабић,
Милутин Вековић, Ивана Кнежевић, Спиридон Булатовић,
Драгана Керкез, Јелена Петровић, Елза Бибић,
мр Смиља Влаовић

Лектура и коректура: Ивана Јовановић

Фотографије: монах Игнатије (Алексејев), Јован Радовић,
Жељко Шапурић, Зоран Тричковић, Иван Рашовић, Ћакон
Драган С. Танасијевић, †Живота Ћирић.

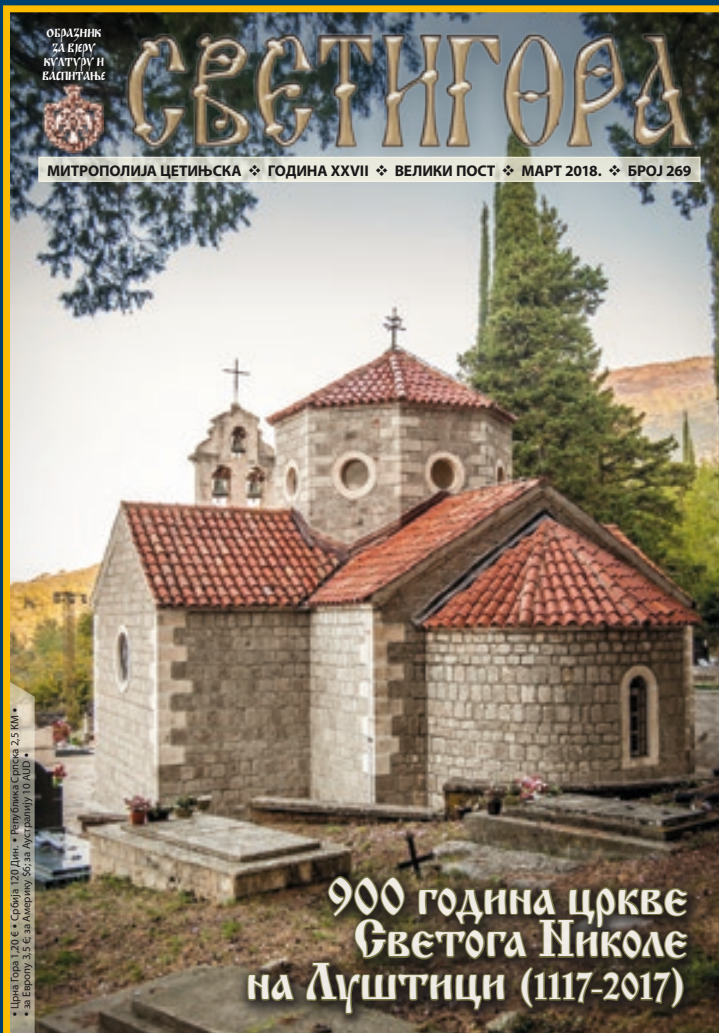
Уредништво: Његошева 73, 81250 Цетиње, тел: 041/234-
222, 230-375; Косте Главинића бр 1/А, 11000 Београд,
тел: 011/369-0757, 369-0705

e-mail: svetigora.urednik@gmail.com

Штампа: **rotografika**, Суботица

**Дистрибутери Светигориних издања за Републику Српску и
БиХ су „АБ КАРД“ д.о.о, Бања Лука и „АД КАРД“ д.о.о, Сарајево**

INTERMEDIARY INSTITUTION:
COMMERZBANK AG FRANKFURT/MAIN SWIFT:
COBADEFF
/400876825101 EUR
/400876825100 Other Currencies
NLB Montenegrobanka AD Podgorica
SWIFT CODE: MNBAMEPG
/ME25530005120005043078
"MITROPOLJA CRNOGOR. PRIMOR. SVETIGORA CASOPIS"
81250 CETINJE
MONTENEGRO

Пјесме Великог поста

„Очишћених душа іране умно носећи, Христѡ хвалимо вјерно као дјеча, кличући іласно Владици: Блаіословен си, Сїасе, који у свијетї дошао јеси, од древне клешве да Адама сїасеш, духовно будући Нови Адам, Човјекољуйче, као шїшо блаіоизволио јеси, све си, Ријечи, на корисї усїројио, слава Теби“

(тропар канона на јутрење празника Цвијети).

Међу најузвишенијим молитвама су оне којима прослављамо Господа, благодарећи Му на свим добротинствима којима нас љубављу својом обасипа. Међутим, човјек често заборава, а још чешће не препознаје многе дарове свише послате. Молитвени разговор са Богом му се своди на прозбу и тражење, понекад и ствари сувишних, за спасење непотребних. Само Великим постом очишћена душа се на достојан начин обраћа Богу. Тек тада се човјек саживљава са дјецом која су Владици „Осана“ појала, палмове гранчице у рукама носећи. Но, да бисмо се духовно уздигли до благодарења цвјетносног, потребно је да прођемо искуством и подвигом Св. Отаца прописани и освједочени пут припремних и великопосних недјеља. О љепоти овог благословеног пута можда најбоље свједоче стихире и тропари Посног триода. У редовима који слиједити трудимо се да освјетлимо овај спасоносни пут свјетлошћу црквене поезије, која је записана у овој богослужбеној књизи.

Живимо у времену у којем се људи неријетко одлучују на упражњавање спољашње форме поста. Међутим, тјелесни пост је осмишљен да буде неопходна помоћ у невидљивој и унутарњој борби, као и у суочавању са собом и са властитом греховношћу, на које нас Часни пост и позива. Да би нам та врата покајања била на правилан начин отворена неопходна је помоћ Божија: **Отвори нам двери покајања јер се дух мој подиже рано ка светоме храму Твоме, носећи тјелесни храм сав опогањен, но, као милостив очисти нас Твојом милосрдном милошћу** (стихира која се поје након читања Јеванђеља на јутарњој служби Недјеље митара и фарисеја). Овај позив цр-

кве на покајање, чини се, никада није био актуелнији и потребнији него у нашем времену. Савремени човјек све више личи на изгубљеног сина, који лута земљама и предјелима гријеха и отуђености, тако далеким од спасоносне куће очеве: **Неправедно сам одлутао од Твоје очинске славе и расипао са грешницима богатство које си ми дао, стога, упућујем Теби, о Свемилостиви Оче, свој вапај блудни: Прими ме као покајника, јер Ти згријеших, учини да будем као један од Твојих најамника** (кондак на јутрењој Недјеље блуднога сина). Пост је вријеме када сваки страсни порив треба да замре.

У овом периоду живота Цркве, хришћанин овосвјетске и тјелесне жеље треба да окује, баш као што и трње и коров у зимском периоду бивају снијегом и ледом оковани. Но, живот душе треба тада да забуја попут планинског потока у најљепшем периоду прољећа:

Посно прољеће је дошло – цвијет покајања.

Очистимо се, браћо, од свих зала, вапијући Дародавцу свјетлости, слава Ти, Човјекољупче.

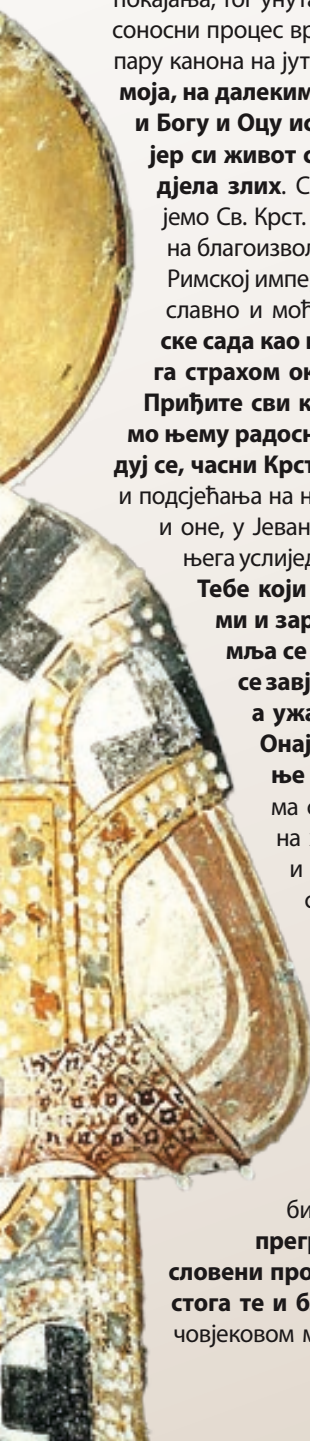
Међутим, нико нас не може научити да на правилан начин вапијемо свјетлоносном Дародавцу као чудесни учитељи наше вјере: **О Св. Оци, слаavimo ваше примјере, ви сте нас заиста научили да правом стазом ходимо**

(стихире на вечерњој служби Сиропусне недјеље). Посни позив Цркве није само позив човјеку да обрати пажњу на себе и свој унутарњи живот. Човјек, постећи на предањски начин, надлази и стање отуђења од другог. Постом побјеђујемо властити индивидуализам, сјећајући се да баш ту око нас егзистирају и они који су од нас потребитији. Пуноћа сјећања на другог и љубави према ближњем се на видљив и јасан начин показују кроз пружање помоћи онима којима је она неопходна: **Браћо, док тијелом постимо, хајде да постимо и духом. Хајде да разведемо то уже неправде, неправедне обвезнице поцијепајмо, хљеб гладнима раздијелимо, бескућнике у дом свој примимо. Велику ћемо хвалу примити тако** (вечерња служба у сриједу Месопусне недјеље).

Часни пост има и функцију подсећања на важне периоде црквене историје, баш као и на личности које су те периоде обиљежиле. Некада се давно над хришћанима надвила копрена и тама страшне јереси која је одбацивала иконе и поштовање које им припада. Многи благочестиви монаси су због ико-

Свети Григорије Палама, манастир Ватопед, 1371. година

нопоштовања убијани или мучени у црквама, на трговима и хиподромима. Многи манастири су сравњивани са земљом. Као сјећање на те страшне, а истовремено и величанствене тренутке, те на побједу предањског поимања иконе, на вечерњој служби Недјеље Православља имамо и следећу стихиру: **Сада се свјетлост благочешћа свуда распростире, разгонећи лажи нечистиве као облаке, просвећујући срца благочестивих, сви приђимо и припаднимо благочестиво и мудро Христовим иконама часним да се поклонимо, православни.** А онда већ на вечерњој служби уочи наредне недјеље имамо подсјећање на Св. Григорија Паламу који је бранио вјеру у времену исихастичких спорова: **Оче свети, преподобни, блажени пастиру добри, учениче Христа архипастира, који је живот свој за стадо положио, сам и сада, оче наш богоносни Григорије, испроси од Њега молитвама твојим да нам дарује велику милост.** У учењу и дјелању монаха исихаста такође се обраћа пажња на тему покајања, тог унутарњег човјековог преумљења. Овај се спасоносни процес врхуни у Тајни исповијести, па у једном тропару канона на јутарњој служби читамо: **Не косни се, душо моја, на далеким странама пребивања, но, потеци брзо и Богу и Оцу исповиједи се, да разријешење примиш, јер си живот свој изнурила начинивши га препуним дјела злих.** Средопосна недјеља је она у којој чествујемо Св. Крст. Триодске стихире и пјесме нас подсјећају на благоизвољење Господње, којим је од крста, који је у Римској империји био синоним за срамну смрт, начинио славно и моћно оружје нашег спасења: **Ангелске војске сада као копље носе дрво часно, благочестивим га страхом окружују и позивају све на поклоњење. Приђите сви који сте постом просвећени, припаднимо њему радосно и са страхом, са вјером говорећи: Радуј се, часни Крсте, мира утврђење.** Послије овога имамо и подсјећања на надумни чин смрти Христове на Крсту, као и оне, у Јеванђељима записане, догађаје који су након њега услиједили: **Твар, видјећи Те на крсту разапета, Тебе који си Створитељ свега, од страха занијем и зараида, сунце свјетлост своју замрачи, земља се затресе, камење се помјери, храмовна се завјеса раздра, мртви из гробова устадоше, а ужаснуте ангелске силе говораху: О чуда, Онај који ће нам судити пострада за спасење и обновљење свијета.** У наредним двијема седмицама поста опет имамо подсјећање на хероје вјере и велике учитеље у подвигу и посту. Најприје се сјећамо Св. Јована Лествичника, чији се блажени живот назива ријеком уздржања: **Јавио си се попут ријеке уздржања незамућене гријехом, помисли грешне си у њој потопио, нечистоту си њеном водом очистио, са вјером у срцу си појао: Благословен си, Боже отаца.** Пустияк и подвижник се упоређује и са љекаром који духовна чада снабдијева спасоносним духовним љековима у великопосној борби са страстима: **Као љекар оних који од прегријешења болују, и као од Бога благословени прогонитељ бјесова лукавих јавио се јеси, стога те и блаженим називамо.** Огреховљеном уму човјековом многи Божији поступци и намјере нису ја-

сне. Међутим, ако буде истрајао на очишћујућем путу подвига биће удостојен свјетлости која одагнава таму незнања. Стога, у уторак пете седмице поста, на канону јутарње службе појемо следећи тропар: **Греховним помрачењем свагда ослијепљен, не могу разумјети чудеса Твоја, Господе; очи срца мога отвори, Исусе, Ти, који свјетлост дајеш.** У наредном тропару се опет подсјећамо на Тајну Крста и страдања: **Пјевамо о копљу Твоме, Господе, о клиновима Твојим, сунђеру, трсци, крсту, којима си ме спасио, Боже мој.** У вечерњој служби у недјељу, у једној од стихира читамо о Св. Марији Египћанки и њеним покајним сузама, које нам се откривају као примјер истинског преумљења: **Све замке за душу и страсти плотске посјекла си мачем уздржања. Помисли прегрешења ћутањем си подавила; сузама си својим цијелу пустињу напојила, показавши нам покајања плодове, због тога твој спомен празнујемо, преподобна.**

Поезија коју читамо у Триоду у петак шесте недјеље поста занимљива је и због тога што нам објављује да се баш тога дана навршава Св. четрдесетница, истовремено нам најављујући дане Велике недјеље: **Савршивши четрдесетницу душекорисно, молимо да угледамо и свету седмицу страдања Твога, Човјекољупче, величанство Твоје у њој да прослаavimo и ради нас неизрециви домострој Твој.** У стихирама на Лазареву суботу, између осталог, истиче се и побједа свјетлости живота над тамом адовом: **Христос Лазаром уже смрти раздријеш, и гдје је Аде твоја побједа, плач Витаније сада се на тебе преноси, сви побједне границе у част уздигнимо.** Након тога имамо и поетско сагледавање догађаја који је описан у Јеванђељу: **Марта к Марији завапи: Учитељ пред тобом стоји и дозива те. Она брзо приђе мјесту на којем Господ стајаше, погледавши Га поклони Му се, пречисте ноге Његове обгрливши говораше: Господе, да си Ти био овдје не би умро брат наш.** У самом чину Лазаревог васкрсења Христос пројављује своју божанску силу и моћ. На то нас упућују следећи стихови: **Христe, подигао си друга свога четвородневнога, и Martino и Маријино риданье си тако утишао, показавши свима да си Ти Онај који све савршава божанском силом и вољом самовласном, те да си Ти Онај коме херувими пјевају непрестано: Осана на висинама, над свима си благословен Боже, слава Теби.** Сједален на јутрењој празника Цвијети једним својим дијелом такође обрађује чудесни догађај у Витанији: **Над другом Твојим, Христe, сузе си лио тајно, и подигнувши из мртвих Лазара, на њему си човјекољубиво саосјећање показао; сазнавши за долазак Твој мноштво младенаца изађе данас, у рукама гране државши, Осана Теби клицаху, благословен си, који си дошао да свијет спасеш.** Потом се пјесник саживљава са радосним тренутком свечаног уласка Господњег у Јерусалим, и поје следеће стихове: **Нека се у потоцима разлива радост попут уља маслинова, нека се разиграју сада све горе и брегови, сва дрвета**

шумска; Христа хвалите сви народи, и Њему сви људи радујући се запјевајте: Слава моћи Твојој, Господе. Сличну тематику налазимо и у стиховним стихирама вечерње службе празника Цвијети: **Радуј се и весели граде Сионе, ликуј и радуј се Цркви Божијој, јер ево Цар твој у правди дође на магарету сједећи, а дјеца Му пјевају: Осана на висинама, благословен јеси Ти који изобиље милосрђа посједујеш, помилуј нас.** Господ, апостолима и вјернима праћен, у Јерусалим улази како би слободно за нас пострадао. Богослужбено прослављање овог догађаја има једну дубљу, есхатолошку ноту. Наиме, у самом богослужењу се најављује и предокушава улазак Христа у Небески Јерусалим, у који ће увести и све одабране. О овоме се говори у хвалитним стихирама јутарње службе Великог понедјељка: **Господ који ходи на страдање вољно, на путу том апостолима говораше: Ево улазимо у Јерусалим и Син Човјечији предаће се као што је и писано за њега. Ходите, дакле, да Га и ми очишћених мисли пратимо и да се распнемо са Њим, и Њега ради животна уживања умртвимо, да бисмо и уживали са Њим, чувши Га како говори: Нећу више ићи у земаљски Јерусалим да бих страдао, него усходим к Оцу моме и Оцу вашем, и Богу моме и Богу вашем, и узнијећу вас**

са собом у горњи Јерусалим, у Царство небеско. Есхатолошке теме су присутне и у неким другим стихирама које појемо у Великој недјељи.

Функција поста је и у томе да нас стално подсјећа на чињеницу да не знамо дана и часа у којем ће Женик доћи. Пост нам помаже да управимо своје мисли и дјела ка вриједностима непролазним, како нас Женик не би нашао неприпремљене: **Гле, Женик у поноћ долази, блажен је слуга онај којега будна нађе, а недостојан је онај којега нађе љенствујућег. Гледај зато, душо моја, да те сан не савлада, да смрти предана не будеш, и изван Царства закључана, него се отријезни кличући: Свет, свет, свет си Боже наш, молитвама Богородице, помилуј нас** (Отпуститељни тропар на Велики уторак). Некада, у првим вјековима хришћанства Св. тајна Крштења није била индивидуални чин, који се обављао у интимном кругу породице. Чин крштења био је Тајна Заједнице, Тајна Цркве. Кандидати за просвјећење су били поучавани основним истинама вјере кроз институцију катихумената. Такође је и пост играо важну улогу у цјелокупном процесу примања кандидата у Цркву, будући да су са вјернима и катихумени постили. Након катихетизације и поста, на дан Велике суботе, као и на сам дан величанственог празника Васкрсења Христовог, катихумени су крштани у оквиру Литургије. Примивши Свето Причешће и формално би постајали члановима Цркве. Потврду ове предањске праксе имамо у чињеници да се на Литургијама у овим светим данима ни данас не поје „Св.

Боже...“, него управо: „Ви који се у Христа крстите у Христа се обукосте“. Велика субота није случајно одабрана за дан у којем ће се, такође, служити крштењска Литургија, будући да је она на симболичан и мистичан начин почетак наде у васкрсење. У самој поезији коју читамо у великосуботњим стихирама осјећа се тишина која свједочи о Спаситељевом боравку у гробу. Истовремено у њима се најављује свјетлост Празника над празницима, и предокушава радост васкршењег дана. Зато ћемо овај скромни приказ поезије Великог поста управо и завршити једном од стихира које се поју на богослужењу тога дана:

Велики Мојсеј данашњи дан прасликоваше тајно, говорећи: И благослови Бог дан седми. Јер то је благословена Субота, дан одмора је то у којем почину Јединородни Син Божији од свих дјела својих, домостројем против смрти тијелом суботствовавши, и васкрсењем се поново вративши, дарова нам живот вјечни, као једини благ и човјекољубив.

Свети Јован пише Лествицу,
грчка икона, XVII вијек

О НЕДЕЉИ СВЕТЕ МАРИЈЕ ЕГИПЋАНКЕ

*Ујоследњи дан Великоја њосѣа, на
Цвејну недељу, славио улазак Госѣо-
га у Јерусалим. А седам дана љре ѡѣа, у
ѡеѡј недељи Часноја њосѣа, славио
још један улазак у Јерусалим, онај Св.
Марије Египћанке. Ко је Св. Марија Егип-
ћанка, и какав је њен значај данас?*

Рођена у Александрији у Египту средином V века, као млада девојка Марија је пала у порок проституције. Седамнаест година, од своје дванаесте до двадесет девете године, живела је блудним животом. Међутим, наставши се у Јерусалиму, из радозналости, отишла је да види Часни Крст Христов. Но, није могла да уђе у Храм Васкрсења, где је Св. царица Јелена поставила Крст, јер ју је нека невидљива сила спречавала да ступи унутра. Марија се тада силно уплашила, и у страху се обратила Мајци Божијој, пред Њеном иконом која је стајала на улазу у цркву. На њено питање, због чега не може да ступи у цркву, Мајка Божија јој је одговорила да је прво потребно да се покаје и да јој буде послушна. Тек када је обећала да ће то учинити, Марији је било дозвољено да уђе у Храм Васкрсења. Ушавши и целивавши Крст, Марија је чула како јој Мајка Божија говори: „Ако пређеш Јордан, стећи ћеш прави мир“.

Марија је била толико потресена овим догађајем да је оставила свој стари живот, и причестивши се прешла Јордан и отишла у пустињу, да тамо живи. Детаљи њеног свакодневног живота нису нам познати, али знамо да је живела као отшелница, јела биље, живела у подвигу и борби са страсним помислима, и на крају задобила благодат чудотворства, прелазећи Јордан као по сувом. Као што можемо и видети на њеној икони, живела је нага, а од подвига је јако смршала, дословно се осушила. У пустињи је Марија живела око четрдесет осам година. Тамо ју је открио старац Зосима, који се приказује на икони заједно са њом, којему је и испричала своје житије.

Житије Свете Марије нас учи многим стварима. Можда је прва и најочигледнија поука та да никада унапред не треба судити. Ко ће се спасти? Немогуће је одговорити на ово питање, јер никада није касно да се човек покаје. То важи и за нас. Људски говорећи, када узмемо у обзир живот Марије до њене двадесет девете године, можемо помислити да је спасење за њу постало немогуће. А ипак служба је назива „највећом међу Светима“. Људски

говорећи – осуђени смо; али благодаћу Божијом све бива могуће, па и дубоко покајање. Нико нема право да суди другима.

Житије Свете Марије Египћанке нас такође учи нешто о људској природи. У сваком од нас постоји жеља за световним задовољствима, за разонодом и забавом, за храном и пићем, за задовољењем чула. Али постоји у нама и жеља за узвишенијим, трајним задовољствима, које можемо назвати радостима. Ове радости су толико узвишеније од пролазних чулних задовољстава, да оне саме чине пут ка трајној срећи. Друштва која су посвећена само задовољавању чула, друштва која траже задовољства, друштва су без трајне радости, пуна тужних лица.

Житије Свете Марије нас учи да су вредности Цркве сасвим другачије од световних. Отишла је у пустињу и била без ичега – без пријатеља, дома, имовине, одеће, па готово и без икакве хране и пића. Свет тражи задовољство, чулно задовољство, новац и моћ, а Света Марија је била без пара и моћи у свету. Јеванђеље које се чита ове недеље потврђује избор Свете Марије – у њему се каже да они који желе да буду први, морају да служе. То је пут потпуно обрнут од световног пута. Али, Господ је управо ово про-

поведао, и Света је Марија Египћанка, попут Њега, управо ово живела.

Заиста, као што смо већ рекли, Црква назива Свету Марију „највећом светитељком“. Употреба ове речи „велика“ може неког изненадити. У свакодневном животу, ми користимо реч „велики“ у другом значењу. Свет говори о „великим политичарима“, „великим војницима“, „великим филмским звездама“, „великим достигнућима спортиста“, „великој количини новца“... А Црква назива Свету Марију „великом“. Петнаест векова након што је живела молимо је да се моли за нас, што не важи ни за једног политичара, војника, филмску звезду или спортисту. Размислимо, дакле, пажљивије пре него што следећи пут изговоримо реч „велики“.

И када почне ова последња седмица Великог поста, размишљајмо и о речима Пресвете Богородице, које су довеле Марију до спасења кроз величанствено покајање: „Ако пређеш Јордан, стећи ћеш прави мир“. Ове речи су и данас тајанствено упућене сваком од нас, и разумевање њиховог скривеног смисла отворено је за сваку душу, али само уз молитву Мајци Божијој и Светој Марији Египћанки да нас воде. Тек тада ћемо моћи да пронађемо сопствени „улаз у Јерусалим“.

Света мати Маријо, моли се Богу за нас!

Изворник: <http://orthodoxengland.org.uk/sermmoeg.htm>

Превод: Милена Тејлор

Место где се Св. Марија Египћанка покајала

Ўжитију Св. Марије Египћанке, које је написао патријарх Софроније Јерусалимски у VII веку, читамо о чудесном покајању Св. Марије у Јерусалиму на празник Воздвижења Часног Крста. Каже се да је, приликом покушаја да уђе у цркву Васкрсења, односно цркву Светог Гроба, где су људи улазили да целивају Часни и истинити Крст Господњи, како би починила развратни чин, на чудесан начин била спречена да уђе. Увидевши своје грехе, погледала је горе и видела Богородичину икону пред којом се покајно молила. Након ове молитве, било јој је дозвољено да уђе и целива Часни Крст.

На фотографији испод видимо тачно место на коме се, као што предање каже, Марија покајала, изнад кога се налазе свете степенице. Цар Ираклије се попео овим светим степеницама 629. године по победоносном повратку из похода против Персијанаца, који су претходно запленили Часни Крст. Ове степенице воде директно на место у Светом Гробу које је познато као Голгота, место на коме је Господ био распет.

Изворник: <http://www.johnsanidopoulos.com>

Превод: Милена Тејлор

Фотографија са матурске екскурзије Призренске и Цетињске богословије у Свету земљу, септембра 2017. године; порта Храма Васкрсења Христовог (у дну фотографије у средини видје се степенице испод којих је покајање доживјела Света Марија Египћанка)

Чекам васкрсење мртвих и живот будућег века

Последњи део трећег, главног дела Символа вере каже: „Чекам васкрсење мртвих и живот будућег века“. Иако ова реченица у Символу вере није била укључена са намером да се оповргну јереси четвртог века, њене су речи и поред тога одзвучале као контроверзне у античком свету. Тадашњи, немали, пагански свет сматрао је читаву идеју о васкрсењу бесмисленом, апсурдном и недостојном.

Црква учи да живот будућег века неће бити попут живота овога века. У животу овога века су присутни бол, недаће, болест, слабост, сузе, и он се, наравно, завршава смрћу. Живот на земљи у будућем веку, после Другог Христовог доласка, биће нова врста постојања, живот ослобођен таквих страха. Такав пак начин живљења остварив је само кроз васкрсење из мртвих. Управо је овај моменат у учењу Цркве код пагана изазвао подсмех.

Паганска мисао је била дубоко дуалистичка. С једне стране био је телесни свет, свет материјалне егзистенције, свет који се одликује слабошћу, болом, глађу и телесним односима. С друге стране био је свет духа, нематеријални, небески. Та су два света била радикално неспојива. Физички живот у овом веку сматран је животом у тамници, у ком је душа заробљена у телу. Смрћу се душа ослобођала за твора, слободно се вазносећи до звезда, ослобођена напослетку из скучене и понижавајуће спутаности телесним постојањем. Разговор о телесном васкрсењу је паганима звучао апсурдно колико и мисао о ослобођењу сужњу који се добровољно враћа у тамницу. Зашто би словесни људи цезнули да поново буду заробљени у телу? То је било непристојно, бесмислено. Због тога је добри пагански народ на Аеропагу стрпљиво слушао Павлов говор све док није поменуо васкрсење из мртвих (Дан 17, 31-32). Након што је то поменуо, почели су да се подсмевају, да се ругају, и да га отписују. Време је да се промени канал.

Учење о васкрсењу из мртвих, страно паганству, имало је своју историју у оквиру јудаизма. Прво јасно помињање тога да ће мртви бити подигнути из праха земаљског налазимо код пророка Данила (Дан 12, 2). У Христово време, ово је учење било прихваћено међу многим Јевреја, па када је Христос стајао поред Лазаревог гроба и уверавао Марту да ће Лазар васкрснути, она је одмах одговорила: „Знам да ће васкрснути о васкрсењу у последњи дан“ (Јн 11, 24). Сви фарисеји су веровали у коначно васкрсење, док садукееји нису били тако уверени (видети Дан 23, 8). Ово јеврејско веровање у коначно васкрсење је било само једна од многих разлика између јеврејског и паганског сагледавања стварности.

Један од приговора који су пагани имали на учење о васкрсењу је била очигледна бесмисленост идеје да је пожељно заувек живети у нашем садашњем болном и ослабљеном стању. Свети Павле се

Лазарево васкрсење из мртвих је сјеме малих иредукција и израза онога што ће Христос једног дана учинити сваком човеку.

бави овим приговором, и објашњава да коначно васкрсење не враћа просто личност у првобитно стање, колико је подиже у једно узвишеније. У дугачком осврту на ову тему у Првој посланици Коринћанима (глава 15), Павле се усредсређује на неистоветност семена које се сеје и онога што изниче из њега. Узмите било које семе, каже, рецимо – семе пшенице. Сепак ће добити своју пшеницу из тог семена, али смо ако семе умре; а оно што није из земље и израста у прелепу стабљику пшенице по изгледу се веома разликује од малог и неугледног семена које је некада било. Као пример може да послужи и мали жир, о коме говори световна пословица: „Моћни храст није из малог жира.“ И жир је мали и неугледан, али храст који није из њега расте у висине, моћно и величанствено.

Исто тако је, каже Св. Павле, са васкрсењем из мртвих. Наша тела се такође сеју у земљу, и када се похрањују у земљу немоћна су и распадљива; сеју се у бешчашћу, потчињавају се црвима. Али, када наша тела буду подигнута из земље, она ће бити испуњена славом и силом, устаће у нераспадљивости (1 Кор. 15, 42-43). Дакле, постоји изражена неистоветност између нашег садашњег лошег стања постојања и стања славе у које ћемо бити подигнути. Сагледавање ове промене у природи, и овог малог чуда смрти семена и новог живота из њега израслих биљака, које се непрекидно дешава свуда око нас, треба да нас припреми за ову духовну истину.

И поред свих објашњења неки и даље мисле да је читав ствар сувише бајковита да би се у њу веровало. Идеја да се сва тела која су претрпела разградњу и вратила у прах поново саставе и обнове, сједине са душом која је некада у њима обитавала и поново усправе – све то се своди на машту. Како је то могуће?

Изгледа да је заиста проблем у недостатку маште. Ако је Бог могао створити свет ни из чега, онда сигурно преуређење и обнова неће бити превише тежак задатак за бесконачног, свемогућег Бога. Наша мала машта не може да замисли овако моћни и величанствени чин, али – ми не можемо ни да замислимо стварање универзума *ex nihilo* које је било на почетку.

Можда се васкрсење Лазарево збило управо ради тога да се помогне машта. Господ је примио вест од Марте и Марије да Лазар болује, са молбом да брзо сиђе у Јудеју и исцели га (Јн. 11, 1-3). Али уместо да оде брзо код Лазара и излечи га од болести, Христос је боравио два дана дуже

**У овоме лежи раз-
злог због којег је
Христос чекао да
Лазар умре и почне
да се распада
– чудо Лазаревог ва-
скрсења је требало
да буде круна свих
Његових чуда.
Остали случајеви
када је Христос ва-
скрсавао мртве де-
шавали су се на дан
смрти покојника.
Ово је било други-
чаје – не једно-
враћање Лазарево
душе у тело и јо-
новно оживљавање
тела, већ прекрета-
ње процеса распа-
дања и труљења,
враћање са њега смр-
ти уназад.**

на месту где је био, све до Лазаревог смрти. Тек тада је кренуо на пут у Јудеју, но тада је Лазар већ био мртав четири дана (17. стих). Остали случајеви када је Христос васкрсавао мртве су се дешавали на дан смрти покојника, јер су се на тој топлој палестинској клими, мртви одмах сахрањивали (видети Мк. 5, 23, 35-43; Лк. 7, 11-17). Ово је васкрсење било другачије, јер су после четири дана труљење и распадање већ започели. Речју, Лазар је већ почео да трули и да заудара. Када је Христос заповедио да се уклони камен са гроба, и Марта је узвикнула: „Господе, већ заудара!“ (Јн. 11, 39).

У овоме лежи разлог због којег је Христос чекао да Лазар умре и почне да се распада – чудо Лазаревог васкрсења је требало да буде круна свих Његових чуда, и претходивши Пасхи само неколико дана, деловало је као варница која је запалила цео Јерусалим у бурном месијанском одушевљењу на Цвети (види Јн. 12, 9. 18). Јер ово чудо није просто враћање Лазаревог тела, већ прекретање процеса распадања и труљења, враћање са смрти уназад, јер је свака ћелија у телу покојника (која је подлегла распадању) морала да се промени и врати у првобитно стање. Лазарево васкрсење из мртвих

јесте мали предукус и праобраз онога што ће Христос једног дана учинити сваком човеку. „Долази час“, рекао је, „у који ће сви који су у гробовима чути глас Сина Божијег, и изићи ће они који су чинили добро у васкрсење живота, а они који су чинили зло у васкрсење суда.“ (Јн. 5, 28-29).

Додуше, Лазарев случај је био само залог и бледи предукус Последњег дана, јер се Лазар обновио у начин живота каквим је живео пре него што се разболео и умро, не у бесмртни и нераспадљив живот који га тек чека. Касније, Лазар је поново умро. Али, биће другачије приликом коначног васкрсења у Последњи дан. Тада ће васкрснути у живот у коме смрт више нема власт над њим (уп. Рим. 6, 9), у живот без краја, у постојање које обилује силом, славом и радостју. На самом крају, Символ вере обећава да ће се сви који су волели Господа у овом веку придружити Лазару у тој коначној победи. Тешко је замислити огромну славу која нам је обећана. Срећом, не морамо то прецизно замишљати. Уместо тога, једноставно треба то да тражимо, и чекамо стрпљиво. И док чекамо, да деламо. Као што је Свети апостол Павле рекао, закључујући расправу о васкрсењу обраћеним Коринћанима: „Зато, браћо моја мила, будите чврсти, непоколебиви, напредујте непрестано у делу Господњем, знајући да труд ваш није узалуд у Господу“ (1 Кор. 15, 58).

Изворник: <http://myocn.net/look-resurrection-dead-life-age-come/>

О. Лоренс Фарли је свештеник цркве Св. Германа Алјаског (Америчка Православна Црква) у Сурију, Британска Колумбија, Канада. Он је бивши англикански свештеник који је прешао у Православље 1985. године са породицом. Аутор је многих православних издања. (<http://myocn.net/author/fr-lawrence-farley/>)

Превод: Милена Тејлор

Храм јављања Божанске љубави

Светом архијерејском литургијом коју су са многобројним свештенством СПЦ служили Архиепископ цетињски и Митрополит црногорско-приморски Амфилохије, Епископ полошко-кумановски Јоаким и умировљени Епископ захумско-херцеговачки Атанасије, у цркви Светог Николаја Мирликијског у Радованићима на полуострву Лушtica 24. децембра је прослављен велики јубилеј – девет вјекова од градње и освећења ове светиње. Уз молитвено учешће великог броја православних вјерника појали су чланови СПД „Јединство“ из Котора под управом ђакона Михаила Лазаревића.

Митрополит Амфилохије је у току Литургије у чин протопрезвитера рукопроизвео старешину овог храма, пароха луштичког Николу Урдешића, нагласивши том приликом да је отац Никола једанаести по реду свештеник из свештеничке породице Урдешића, а „свештеничка лоза Урдешића, из које је он изникао овдје на овом светом полуострву, поријеклом је је-

линскога рода, као и многи овдје. И са те стране он у себи обједињује древна предања Истока и наших народа, јелинскога и српскога“. Митрополит је рекао да је отац Никола чувар осамнаест луштичких храмова, саграђених кроз вјекове.

У литургијској бесједи након читања Јеванђеља, владика Атанасије је казао да је Свети Николај Мирликијски био велики добротвор. „Он је започео да дели деци пред Божић поклоне. А онда су безбожници Запада, а сво безбоштво је дошло отуда, измислили неку непостојећу фигуру, неку фикцију – Деда Мраза. Тобож, он даје поклоне деци. Полудео је цео свет, од Београда до Калифорније, и не знам где све не... А у ствари, Свети Никола је давао поклоне. Сироти родитељи који су имали девојке за удају, нису имали да уз њих дају и неки мали мираз. И он је тајно стављао кесице са златом кроз прозор, а девојке би их ујутро налазиле и тако се удавале. И од тога је почело то давање поклона деци. Ми Срби то славимо три пута: прошле недеље су били Детињци, данас су Материце, а идуће недеље су Оци. То је од Светог Николе“, казао је владика Атанасије.

Након причешћа вјерних бесједио је митрополит Амфилохије, рекавши између осталог да је храм Светог Николаја храм откривања и јављања Божанске љубави. „И непрекидни призив нама овдје на земљи да љубимо једни друге, да љубимо свако људско створење, да љубимо свако створење, да љубимо свеукупну Божанску творевину преко које Бог открива и јавља себе. Девет стотина година има овај храм. Старији је од многих држава, старији је и од оних најмоћнијих које мисле да су моћне. И показује се данас

да је овај храм моћнији од оних моћника и силника који су кроз вјекове овуда пролазили, господарили, и који су прошли и не зна им се ни мјеста гдје су били“, рекао је Митрополит црногорско-приморски.

Додао је да ће такви бити заборављени зато што свој живот нијесу градили на тајни љубави народа земаљских. „Само Господ знаде колико је овдје било оних који су се укључили у ту свету заједницу Божју, Цркву Христову кроз вјекове. Сви су прошли кроз ову светињу и кроз друге светиње овдје, обновили се оном новином вјечном и непролазном, Божјом новином, новином Онога који све чини новим, који је обновио и овај свети храм овдје и ово наше данашње свето сабрање“, рекао је митрополит Амфилохије.

Након Литургије је приређена трпеза хришћанске љубави.

Светковини у Радованићима присуствовали су и градоначелник Херцег Новог Стеван Катић и генерални конзул Србије у Херцег Новом Зоран Дојчиновић.

Храм Светог Николаја Мирликијског у Радованићима саграђен је 1117. године. Обнављан је три пута – 1219. године, 1669. године и 1892. године, када је и постављен иконостас који свједочи о датуму градње. У току је нова обнова, у оквиру које је поводом јубилеја обновљен и освештан иконостас, а која ће бити настављена током наредних година.

Свједок нашеј оцредјељења за Цариград

У дворани „Парк“ у Херцег Новом у навечерје прославе је одржана свечана духовна академија. Уводно поздравно слово изговорио је протојереј-ставрофор Момчило Кривокапић, архијерејски протопрезвитер бококоторски.

Благосиљајући сабрање, митрополит Амфилохије је рекао да и црква Светог Николаја на Луштици свједочи да је наше опредељење за Цариград и Исток старије од Светог Саве. „Већ у деветом вијеку у Расу је тадашњи епископ, на захтјев папе Јована VIII да се прикључи Панонској митрополији и призна ауторитет римског епископа, рекао: ‘Ми припадамо Истоку, Цариграду’. И овај храм управо то потврђује, то наше опредељење“, рекао је Митрополит црногорско-приморски.

Он је додао да је Свети Сава управо на том опредељењу зидао нашу помјесну Цркву. „Отуда је толики значај овога храма на Луштици. Није он једини из тога времена. У манастиру Подластва је након земљотреса, рецимо, пронађена крстионица из IV вијека. Исто тако и у Светим архангелима на Превлаци из времена цара Константина“, казао је владика Амфилохије.

Казао је да црква Светог Николаја свједочи о истинској вјери Луштитана

кроз вјекове. „Свједочи кроз девет вјекова, не само од времена кад је ту по предању служио и Свети Сава. Ту је био и метох Михаљског збора, један од главних метоха Михаљске Превлаке. Чак се помиње да је ту некада било и по тридесет монаха, у тој цркви на Луштици“, рекао је митрополит Амфилохије.

На академији су још наступили: драмски умјетник Небојша Миловановић, которско Српско пјевачко друштво „Јединство“, флаутиста и вокални солиста Душан Тадић, као и ученик музичке школе Максим Урдешић.

Академији је присуствовао и умировљени Епископ захумско-херцеговачки г. Атанасије, који је митрополиту Амфилохију предао поклон за јубилеј цркве Светог Николаја на Луштици – икону, како је казао „наших заједничких херцеговачко-црногорских светитеља на челу са Светим Савом“.

Приређена је и изложба фотографија „Духовни мозаик Луштице“.

ДЕВЕТ ВЈЕКОВА РИЈЕЧИ БОЖИЈЕ

Поздравно слово на обиљежавању великог јубилеја – 900-годишњице луштитског саборног храма Светог Николе

Ваше Високопреосвешћенство Архиепископ Цетињски, Митрополије црногорско-приморски и чувару Светиога широна Пећких њаџријаха, достојни наследнице ријечи и дјела Светиога Петра Цетињскога Чудотворца, јосјодине Амфилохије, Ваше Преосвешћенство Епископ Јолошко-кумановски јосјодине Јоакиме, Ваше Преосвешћенство умировљени Епископ херцеговачки јосјодине Атанасије, часни оци, монаси и монахиње, Ваша Екселенцијо јосјодине Јенерални конзуле Републике Србије, јосјодо прадоначелници, уважени јосјоци, грађи Луштитчани,

Јосјодо хришћанска,

Добро дошли на Луштитцу, земљу маслина, земљу црква и земљу Србаља!

Са које год стране да долазите на Луштитцу прате вас благослови. Са једне стране Светог апостола Андреја Првозваног и Свете великомученице Недјеље, са друге стране Светих апостола, Вартоломеја и Варнаве, Петра и Павла. А између маслина на свакој већој гомили стоји по један од осаманаест луштитских храмова. Ако долазите са мора, пут до ове мале свете горе показате вам Пресвета Богородица Жањичка која зракама непролазне свјетлости допире до сваког од ових храмова правећи бисерну ниску до вјечности.

Данас имам ту част да вас поздравим у име црквене општине и вјернога народа парохије луштитке, данас када обиљежавамо девет стотина година од изградње Саборног храма Светог Николаја Мирликијског Чудотворца у Радованићима. Девет вјекова ријечи Божије, девет вјекова хришћанства, девет вјекова православља.

Само Бог и Свети Никола знају кроз шта је све прошла Луштитца и њени житељи у овом вјековном раздобљу. Колико су се само пута окупљали око ове светиње, коликим је сузама умили, коликим молитвама овдје вапили. Сваки камен памти по неку сузу, по неки осмјех. Колико је њих баш у овом храму примило печат дара Духа Светог, колико се младих завјетовало на љубав до гроба, колико хладних чела пољубило. Промјениле су се државе и царства, власти и властодршци, промјенили су се људи и вријеме, али се вјера и душа православна нису промјениле. У овом дану и у овом јубилеју се по ко зна који пут испуњава сва сила и пунота благодати Божије. Овим се даном још једном потврђује јеванђелска ријеч Христова да Цркви Његовој ни врата пакла не могу наудити. А та Црква смо ми, сабрани око светиње Божије у име Свете јединосушне и нераздјеливе Тројице, од 1117. године до данашњег дана.

Није ли овај храм својим постојањем још један свједок непрестаног и свевременског Васкрсења Христовог?

Радују се данас са нама и душе наших предака све од Лу-

штитце па до Аргентине и Аљаске, који су градећи овај храм ткали златне нити које су њих, а ево данас и нас, повезале са Небом. Данас су и они на небу сабрани око престола Свесветија, сабрани у њедрима Пресвете Богородице Жањичке, да заједно са нама узносе пјесме благодарења и славословља својој крсној слави. Наши преци су својим дјелом нама прокрчили пут ка непролазној Свјетлости и оставили неизбрисив путоказ у овом земаљском сајму несмисленом.

Овај свети храм је првобитно изграђен 1117. године. Уз њега се налазио и Светониколајевски скит све до 1451. године, када мученичким страдањем царске лавре Превлачке тај скит престаје да постоји, јер како рече наш Свети владика Петар II Тајновидац Ловћенски: „Када главу раздробиш тијелу, у мукама издишу членови“.

Прва обнова је била 1219. године када је овај храм освештао први архиепископ свих сербских и приморских земаља, Свети Сава Немањић, о чему је писао поп Саво Накићеновић. Друга обнова је услједила након разорног земљотреса 1669. до 1671. године, када је првобитни храм и проширен. Године 1891. је почело треће уређење храма и порте о чему свједочи натпис на иконостасу. Милошћу Божјом и трудом вјернога народа обнови се овај храм још једном у претходних годину дана. Није било лако објединити потребе данашњице а притом сачувати сваки камен, свако парче дрвета – живе спомене надахнуте мноштвом одслужених молитава. Окупили смо се под епитрахилем нашег пароха оца Николе, нашег Луштитчанина који је и знаменован у име овог великог Светитеља Божијег. Договарали смо се и свађали, љутили једни на друге и праштали, подизали једни друге и помагали, и тако заједничким снагама свако у ризницу овога храма положи своје умножене таланте Богом дароване.

Освештана је ова земља луштитка и доласком Светог Петра Цетињскога Пустињака. То свједочи антиминос у храму Свете Тројице на Росама донесен у предвечерје копнено-морске битке у којој су два светитеља, Свети Петар Цетињски и Свети Теодор Ушаков, побједили француску војску.

Освећена је луштитка земља и вечерњом службом коју је у храму Светог Јована на Жањицима служио Свети Петар II Тајновидац Ловћенски. Ни-

Само Бој и Свети Никола знају кроз шта је све прошла Луштитца и њени житељи у овом вјековном раздобљу. Колико су се само људи окупљали око ове светиње, коликим је сузама умили, коликим молитвама вапили. Сваки камен памти по неку сузу, по неки осмјех.

900 ГОДИНА ЦРКВЕ СВЕТОГ НИКОЛЕ НА ЛУШТИЦИ

једна овоземаљска одлука није вјеродостојнија од народног осјећања. Док читамо свету „Лучу микро-козма“, наш свети црногорски Златоуст нас узводи до престола Свесветија, чудесно нам откривајући тајне свеукупне Божије творевине као и цијелог домостроја спасења. Луштитанин је данас још више заглаван у Језерски врх, са кога га обасјава најмудрија српска глава. Како написа мој братственик Славо Стојковић у својој најљепшој књизи „Медитеранска загонетка“: „Сваком Луштитанину море је било културна а Ловћен духовна вертикала“.

Освећено је и ово море, које са три стране заплускује Луштицу. Освећено Жањичким манастиром и чудотворном иконом Пресвете Богородице. И још једна радост нас сусрете у предвечерје овога дана. Благоизволи да дође међу нас грешне Мајчица наша Богородица. Дође нам на рукама пречасног прото-намјесника оца Момчила друга вјеродостојна копија

цима Светога владике Николаја, та Свевјечна Свјетлост **умножи, обожи и сложи**, да следећи примјер Светога краља мученика зетског Јована Владимира, који је и ову малу парохију призвао да се угради у велелепни храм у Бару, не изгубимо себе у овом времену кризе идентитета и свеопште глобализације.

Посебно се захваљујемо: Српској Православној Митрополији црногорско-приморској, архијерејском намјеснику протојереју–ставрофору Момчилу Кривокапићу, обновитељу Жањичког завјета, Општини Херцег Нови, СПД „Јединство“ из Котора, Радију Херцег Нови, ВАЛ-у из Херцег Новог, Штампарији А. П. Принт и браћи Ивановић из Подгорице, свим ватрогасним друштвима и добровољцима који су у току пожарне стихије пожртвовано бранили луштитичке храмове, неимарима и извођачима радова на храму.

Особито смо благодарни свом вјерном народу Луштице који је кроз вјекове градио, обнављао и чувао красоту дома Господњега. Било би немогуће сабрати сва имена уткана у

Одигитрије жањичке, као дар Српског пјевачког друштва „Јединство“ из Котора.

Желим да искористим ову прилику да свима честитам надолазеће благе дане, јер „нема дана без очнога вида, нити праве славе без Божића“. Нека витлејемска свјетлост Васкрслог Богомладенца из Витлејемске пећине, кроз Саборни Храм Христовог Васкрсења у Подгорици, чијем смо величанству и ми допринијели, обасја срца свих нас. Нека нас, по рије-

овај храм у протеклих девет вјекова, али сва та имена су неизбрисиво записана у вјечној књизи на небесима.

Нека би Своблаги Господ, заступништвом Пресвете Мајке наше Богородице и молитвама Светога Николаја, свима њима подарио свакога добра и благослова из покољења у покољење.

Завршио бих ријечима родоначелника светородне лозе Немањића, Светога Симеона Мироточивог: **Слава Богу за све!**

Центар сабирања Луштитчана

Саборни храм посвећен Светом Николају Мирликијском Чудотворцу, који се налази у самом средишту села Радованићи је свакако централно мјесто сабирања православних вјерника на Луштици. По предању освештао га је Свети Сава, први архиепископ српски. Легенда каже да је благословом Светога Саве ту настао базен, односно убли са водом, који и данас постоји поред цркве и чија се вода користи. По неким изворима, црква је некада имала фасаду у црвеној боји, налик манастиру Жичи. Као година градње и освешћења ове цркве узима се 1117. Ово је засигурно једна од најстаријих цркава у Боки которској. Обнављана је три пута. У последњој обнови 1892. године нестало је живописне старе цркве и поменик у проскомидији, као и стари натпис изнад улазних врата из периода градње.

Цркву Светог Николе су опслуживали калуђери из Жањичког манастира. Почетком XVII вијека у њој је служио свештеник Марко Марковац, а у XIX вијеку ову парохију је дуго година опслуживао свештеник Ђуро Поповић, иза кога је остао један значајан рукопис. У цркви се чува Шестоднев из 1733. године, са записом о упокојењу свештеника Јована Петровића 1774. године, који је сахрањен испред самих врата цркве. Помиње се да су опијело служили поп Михаило Тројановић, поп Ђуро Стјеповић и поп Иван Радовић.

Протојереј Никола Урдешић о храму Светог Николе каже:

„Храм Светог Николе је три пута рушен и обнављан. Једном је чак био и спаљен. Последња обнова била је 1891. године. Годину или двије након тога урађен је и иконостас, који је сачуван до данас. Ово је једини крстообразни храм на Луштици. Улазни дио храма је сачуван још од периода градње. На прочељу храма се уздиже звоник на преслици са три звона. Храм у свом средишњем дијелу има осмоугаоно кубе, а олтарски дио пода је за један степен уздигнут од дијела лађе. Под цркве је урађен локалним луштитчим каменом и то као шаховско поље.

Овај храм је био центар сабирања Луштитчана, како вјерског тако и народног. На Луштици је доста храмова урађено средином XVIII вијека, у вријеме када је иконописе у храмовима радила трећа генерација иконописне школе Рафаиловић-Димитријевић. Петар Рафаиловић, син Рафаилов а унук Димитрија Даскала, живописао је три храма 1771. године. У храму Светог Николе налазе се неке од икона које је он сликао. Последњих година је благословом нашег митрополита у непосредној близини храма изграђен парохијски дом, у склопу којег је формирана ризница.”

У ризници парохије луштитчке, поред реликвија из других луштитчких храмова, чувају се и старе књиге, сасуди, крстови и иконе, које су преживјеле страдања цркве Светог Николе: сребрни крст са минијатуром у дрвету из 1901. године, дар Митрополита Митрофана Бана свом синовцу – свештенику Јовану Бану; сребрно кандило из 1900. године, поклон породице Урдешић; руска икона Светог Николе из 1890. године поклон Илије Паландачића; стари сасуд из 1931. године.

Ни цркву Светог Николе није заобишао покушај насилног унијаћења, тако да се и на њој налазио римокатолички олтар,

све до времена Епископа бококоторског Герасима (Петрановића), када су уклоњени сви римокатолички олтари из православних храмова. Из овог периода сачувано је јако пуно писаних трагова. У антропогеографској студији „Бока” свештеника Сава Накићеновића пише следеће: „Из Декрета дужда Фрања Фоскари од 11. јула 1446. године, види се какви су односи били – давани су напутци да се из Луштице протјерају православни свештеници. У декрету истога дужда од 22. маја 1455. године, који је био упућен которском бискупу Бернарду, наређује се поред осталог да се истоме бискупу свака помоћ даде да може српско-православне свештенике истријебити. И да се православни натјерају, нек се одрекну земаља, винограда и маслина, особито ових цркава – Светог Михаила и Свете Марије у Превлаци; Светог Гаврила и Светог Петра у Богдашићима, Светог Александра у Љешковићима, Светог Луке и Светог Николе на Луштици. И свију других цркава и црквица које је митрополит под собом држао у селима предреченим, и у другим мјестима Боке”.

У књизи „Луштица” др Горан Комар о овоме пише: „На измаку 1548. године пред бискупским викаром у Котору, вођен је један спор против свештеника српскога обреда Брајана, који је одбио да допусти фратру Свете Марије од Отока да служи у цркви Светог Луке у Кртолима. Српски свештеник је тврдио да никада фратри ни други латински свештеници нису служили у тој цркви. Он је такође тврдио да луштитчки и љешевитчки поп поступају једнако, не дозволивши градњу дрвеног римокатоличког олтара. Поп Ђуро, син попа Владислава из Луштице, очигледно свештеник из Саборне цркве Светог Николе, такође је изјавио да није никад чуо ни видео латинског попа да служи у његовој капели. Одбрана Православља попа Ђура из Луштице била је веома тврда и исцрпна. Он је казао да му закон брани примање латинског свештеника, да он никада не служи у црквама фратара него у црквама свога реда. Заиста, ово суђење у Котору представља примјер јавне и успјешне одбране бокешких свештеника од насртаја которског бискупа, који је на мала врата – уградњом олтара у српским црквама, уводио унију”.

Око цркве Светог Николе налази се активно сеоско гробље. Међу многим знаним и незнатим гробовима налази се и гроб свештеника Владимира Маровића, који се упокојио 1996. године. До обнове луштитчке парохије 2005. године, отац Владимир, носилац ордена Светога Саве, био је последњи свештеник који је опслуживао парохију на Луштици.

Приредила: Оливера Балабан

Извор: Емисија Радио Сееџиоре „Парче неба на земљи”

Христово рођење - празник вјечне и непролазне свјетлости

Светим литургијама у храмовима и саборним налагањима бадњака широм Митрополије црногорско-приморске и ове године су свечано прослављени Бадњи дан и Божић.

Архиепископ цетињски и Митрополит црногорско-приморски г. Амфилохије служио је на Бадњи дан са свештенством Свету службу Божију у Цетињском манастиру.

У литургијској бесједи на крају богослужења он је рекао да наука која не признаје Богомладенца Христа, Онога кроз кога је постало све што је постало – није истинска наука.

„Такав је тзв. хуманизам, који одриче Њега као истинског човјека. Истинска и права човјечност је само она која се кроз Христа дарује људској природи. Свака друга човјечност је лажна, кратка, пролазна, ништавна“, рекао је Митрополит, додавши да је исто тако и свака људска заједница која се не темељи на Њему од данас до сјутра, без обзира колико она моћно изгледала.

Митрополит је благосиљао са свештенством бадњаке у манастиру Светог Николаја Мирликијског на Ободу изнад Ријеке Црнојевића.

Том приликом он је рекао да је бадњак који налажемо символ Христа Бога као дрвета живота, а „Његово рођење у Витлејему у пећини је потврда Његовог присуства, а у исто вријеме и потврда светиње тајне рађања и тајне брака, тајне породице. Божић је зато и породични празник и призив свима онима који ступају у брак да имају сазнање да је то светиња“.

У празничном програму наступила су дјеца полазници ријечке школе вјеронауке и народни гуслар Жељко Бугарин.

Централно налагање бадњака у Митрополији црногорско-приморској обављено је пред Цетињским манастиром, а први бадњак су по вишевековној традицији и ове године налагали представници племена Бајица – Мартиновићи и Бориловићи.

Потом су бадњаке налагали представници нахија

и племена из свих крајева Црне Горе, а благосиљао их је и освештао митрополит Амфилохије са свештенством.

Пред Цетињски манастир су и ове године стигли бадњаци са Косова и Метохије и из Москве.

У име Бајица, Бадњи дан је сабранима честитао осамдесетпетогодишњи Крсто Мартиновић, који је рекао да Бајице овај бадњак налажу заједно са цетињским митрополитом триста година.

Митрополит Амфилохије је честитао празник сабранима, рекавши између осталог: „Божић је дан који нас учи да обнављамо светињу у своме срцу, да прослављамо правог Бога, на мир Божји нас призива и да међу собом имамо благу, благословену и добру вољу. Божић-бата, наш Брат небески, призива нас на то“.

Владика Амфилохије је рекао да је важно да се обнови црква Светог Петра Цетињског на Ловћену и градње саборног храма на Цетињу – „Упутио сам писмо и премијеру Марковићу за подизање храма катедралног посвећеног Богу љубави, Светој Тројици – да призива и наше ближње и даљње, да нас љубав обједини и да помири нас, нажалост, завађене Црногорце; прво нас овдје на Цетињу. Ја сам обећао да ћемо оно камење са Ловћена, похрањено на Ивановим коритима, вратити горе“.

Рекао је да ће први он узети камен да га носи на Ловћен, „а онда за мном сва браћа Цетињани – да оперемо образ Цетиња, да вратимо Светог Петра Ловћенског Тајновидца у његов храм, да испунимо његово завјештање и да скинемо његово проклетство са свих нас“, поручио је митрополит Амфилохије.

У празничном програму наступили су чланови Црквеног хора „Свети новомученик Станко“ из Никшића под управом Ленке Дурутовић, цетињског дјечјег хора „Свети Мардарије Љешански“ под управом Јелене Калуђеровић и народни гуслар Жељко Бугарин.

У вечерњим часовима митрополит Амфилохије је бадњаке благосиљао у манастиру Костриковача у ровачком селу Мртво дубоко, а потом је отишао пред Саборни храм Христовог Васкрсења у Подгорици, гдје су хиљаде Подгоричана већ биле наложиле бадњаке.

Божићну Литургију Митрополит црногорско-приморски је служио у Саборном храму Христовог Васкрсења у Подгорици. Хиљаде вјерника, који су се постом и молитвом припремали да дочекају празник Христовог Рождества, присуствовали су Светој литургији.

Митрополит је овом приликом произвео протопрезвитера Далибора Милаковића у чин протопрезвитера–ставрофора са правом ношења на-прсног крста.

Прочитана је посланица Патријарха српског г. Иринеја и свих архијереја СПЦ вјерном народу.

На крају Литургије, након Светог причешћа, вјернима се обратио митрополит Амфилохије, а потом је испред Саборног храма са дјецом прело-мио божићну чесницу.

Бојојављење – дан кад су се отворила небеса

У Митрополији црногорско-приморској је Богојављење и ове годи-не прослављено Светим литургијама са водокршћем и традиционалним освештавањем вода – ријека и мора.

Митрополит Амфилохије служио је на празник са свештенством Свету службу Божију у Саборном храму Христовог Васкрсења у Подгорици.

У литургијској проповиједи након читања Јеванђеља, Владика је рекао да је Крштење Господа Исуса Христа на Јордану велики и страшни догађај. „На тај начин су се први пут у историји свијета отворила небеса, и Дух Свети сишао је на Господа, Дух Очев, Дух Његов, Дух Животворни којим дише све што дише и којим постоји све што постоји од настанка свијета“, рекао је он.

Митрополит је додао да је Господ послје свога крштења, и послје ку-шања на Гори кушања, позвао људе у својој проповиједи да се покају се и испуњују Блугу вијест. „И тако је то од тада до данас, до краја свијета и ви-јека. Ми гледамо и слушамо тај велики и страшни догађај јављања Божјег. И благосиљамо Господа нашега, јер се јавио, јер нам је открио велику и свету тајну, непознату за људски род, недоступну људскоме уму и разуму. Открио се као један Бог, али у лицу Свете Тројице – Оца и Сина и Духа Све-тога“, казао је митрополит Амфилохије.

Након Светог причешћа, митрополит Амфилохије је са свештенством обавио велико бојојављенско водоосвећење. Честитајући многобројним вјерницима празник, рекао је да се сам Бог бори против сваке силе демон-ске, сваке нечистоте, лажи и прљавштине.

„Зато је и дошао међу нас и својом свјетлошћу све нас освијетлио. И ево Га, поново долази Господ међу нас. Зато се поклањамо Његовом светоме крштењу и светом Бојојављењу се поклањамо, Господу нашем, Оцу и Сину и Духу Светоме. Бог се јави“, рекао је митрополит Амфилохије.

Потом је на саставцима Мораче и Рибнице у Подгорици митрополит Амфилохије са свештенством освештао воде ових двију ријека. Велики број младих се погузио у освештану воду и пливао за Часни крст.

Први је, између око двеста педесет учесника, до крста допливао Иван Стаматовић из Рогама.

Митрополит Амфилохије казао је да су уз Ивана, побједници и Иванов осмогодишњи син Сава, као најмлађи учесник, и Николина, као једина дје-војка која је плувала у хладној Морачи.

Стаматовић је рекао да се прелијепо осјећа након побједе, те да му је ово шести пут да плива за Часни крст. „Било је хладно, али смо издржали. Душа је топла“, истакао је Иван.

Њих троје је митрополит Амфилохије наградио златницима.

Учесници манифестације пјевали су пјесме о Косову и узвикивали „Ко-сово је срце Србије“, на шта је Митрополит додао да је Косово срце и Срби-је и Црне Горе, рекавши и да ће Метохија у будућим временима опет бити дио Црне Горе, као што је била у прошлости. „Припадаће ако Бог да у бу-дућим времена, без обзира на оне који су издали Метохију и краља Нико-лу, господара Црне Горе. Не може се на издаји краља Николе градити бу-дућност Црне Горе. То треба да знају и они који сада владају и они који ће владати у будућим временима“, рекао је он, нагласивши да су се Дукљани-Монтенегрини, а не Црногорци, одрекли косовско-метохијског наслеђа краља Николе. Позвао је присутне да се помоле за душу најновијег косов-ског страдалника Оливера Ивановића.

Пливању за крст на ушћу Рибнице у Морачу, на популарним Скалина-ма, присуствовало је више хиљада Подгоричана.

протопрезвитер–ставрофор
Далибор Милаковић

Подгорица

Михољска превлака

Улцињ

Свети Стефан

Бар

Бар не заборава своје ослободиоце

Светом архијерејском литургијом у Саборном храму Светог Јована Владимира и освешћем споменика краљу Николи Петровићу у Бару је 9. јануара, на празник Светог архијакона и првомученика Стефана прослављен је јубилеј – 140 година од ослобођења овог приморског града од вишевековне турске окупације.

Началствовао је Архиепископ цетињски и Митрополит црногорско-приморски г. Амфилохије, а саслуживало му је свештенство Митрополије црногорско-приморске, уз молитвено учешће многобројних православних вјерника из Бара и других мјеста Црне Горе.

У литургијској проповиједи након читања Јеванђеља, Митрополит црногорско-приморски је рекао да је земаљски човјек призван да узраста у мјеру Христову.

„То је оно што свједочи Црква Божја ево већ двије хиљаде година. Сви храмови који су подигнути на земљи, подигнути су у част Христа Бога од Дјеве рођенога. Сви су они израсли из оне скромне пећине витлејемске. Сви су се они ту родили рођењем Христовим, па и овај свети храм Светог Јована Владимира“, рекао је он, додавши и да је и Свети Јован Владимир мученички пострадао за Христа, као што је прије двије хиљаде година пострадао и Свети архијакон Стефан.

„И ево га, враћа се међу нас, спомен његов васкрсава и у овом граду којим је он владао у своје вријеме, свједочећи Христа Васкрслога и Његово Васкрсење, потврђујући да они који су Божји, који жртвују себе за истину Божју, за правду Божју и за ближње своје, да они коначно побјеђују“, казао је владика Амфилохије.

По завршетку Литургије служен је помен, и свечано је откривен и освештан споменик ослободиоцу Бара, књазу, потоњем краљу Николи I Петровићу, рад академског вајара Миодрaга Живковића из Београда.

Митрополит Амфилохије је рекао да је и камен на коме се налази лик краља Николе слетио с Ловћена.

„И добро је што је слетио, заједно са Светим Петром Ловћенским Тајновидцем и заједно, ево, са краљем Ни-

колом, ослободиоцем, и пјесником такође. Благодаримо свима који су допринијели да се ово знамење подигне, на првом мјесту професору Живковићу и његовом сараднику и ученику Драгану Раденовићу“, казао је он.

Рекао је да је ова светковина диван и значајан догађај.

„И оно што је значајно, град овај не заборава ослободиоце своје, него ево и на овај начин се сјећа њих и онога који је био на челу те војске“, казао је митрополит Амфилохије, нагласивши да је краљ Никола ослободилац и Косова и Метохије 1912. године.

„Косова и Метохије за које су хиљаде њих жртвовали свој живот при ослобођењу манастира Дечана и Пећке патријаршије. Помињем посебно Дечане, јер, ено, круна краља Стефана Дечанског чува се у Цетињском манастиру, круна којом је 1910. крунисан краљ Никола, чиме је органски везао и себе и Црну Гору, и њену прошлост, садашњост и будућност за царске Дечане, за Пећку патријаршију, за Косово и Метохију“, истакао је митрополит Амфилохије, поручивши да се сви они који данас подржавају терористе на Косову и Метохији одричу краља Николе и његових ослободилаца Косова и Метохије.

„А ово знамење је везано не само за спомен ослободилаца Бара, него и за спомен ослободилаца Косова и Метохије из 1912. године“, поручио је Митрополит.

Публициста Јован Маркуш говорио је преносу земних остатака краља Николе у Отаџбину.

Потом је у крипти Храма приређен божићни пријем којем су, поред многобројних приложника и добротвора Храма присуствовали и надбискуп барски и примас српски Рок Ђонлешај, главни имам барски Муидин ефендија Милаини и предсједник СО Бар Радомир Новаковић.

Прослава је почела у навечерје празника у дворцу краља Николе отварањем изложбе илустрација из времена ослобођења Бара, чији је приређивач Горан Грковић, и трибином на тему „Ослобођење Бара 1878. године у историји и књижевности“ на којој су говорили митрополит Амфилохије, Жарко Лековић, Будимир Алексић, Жељко Вујадиновић и Младен Загарчанин.

Икона Пресвете Богородице Државна

У часѣ Славне Владичице наше Богородице и Приснодјеве Марије

Државна икона Пресвете Богородице нераскидиво је повезана са руским народом и царском породицом Романов.

Некада је припадала московском Вазнесенском манастиру, који ју је (пре Наполеонових освајачких похода 1812) поверио на чување Вазнесенској цркви, села Коломенско. Она се у истом селу и пројавила неких сто година

касније – и то баш на дан свргавања са престола руског цара Николаја II Романова, 2. марта 1917.

Како је до свега тога дошло?

Благочестива сељанка Евдокија Андријанова, 13. фебруара (у години убиства цара) чула је глас у сну, који јој је казао: *Има у селу Коломенском велика црна икона. Треба је узети, уреди и моли се.*

Након две недеље (крајем фебруара 1917) имала је и друго сновиђење. У њему је видела белу цркву у којој је седела женска особа.

Када је потом отишла у село Коломенско да се исповеди и причести, угледала је Вазнесенску цркву – и одмах ју је препознала из сновиђења које је имала; њен настојатељ је био свештеник Николај Лихачев. Евдокија му је испричала о свом сновиђењу и упитала га за савет. О. Николај јој је показао све старе иконе Богомајке које су се налазиле у храму и на иконостасу, али ни у једној Евдокија није препознала лик који је видела у сновиђењу. Ускоро је старешина храма пронашао једну стару икону, у подруму – међу даскама, отпадом и пиљевином; била је велика, уска и црна. Оправши је, открили су да је на њој приказана Пресвета Богородица са Богомладенцем, како седи на престолу са влашћу, жезлом у рукама и царском круном на глави.

Знаци ове царске власти разлог су што је икона названа Државна/Државнаја.

Пошто благочестива Евдокија није разумела сан, Дјева Марија јој се у сну јавила и рекла јој: *Сада сам ја сама у своје руке узела државу и скијшар, а са Државном иконом шаљем своју љубавну благодат и силу. Та икона не сјасава од искушења, зато што су она љубима да би се пробудила духовна сила у људима, неће ко се за време искушења буде са вером молио пред њом иконом, њај ће бити сјасен.*

ЧУДОТВОРНЕ ИКОНЕ МАЈКЕ БОЖИЈЕ

ЕЛЗА БИБИЋ

Вест да се на дан свргавања цара Николаја II Романова чудесно јавила нова икона, обишла је целу Русију, а само пројављење иконе је привукло многе вернике у село Коломенско. Датум проналажења ове иконе народ је схватио као дан проглашења нове, Богородичине власти над Русијом.

Са благословом Патријарха Тихона написана је служба овој чудесној икони и акатист, који је састављен од делова из свих дотадашњих акатиста написаних у част Свете Пречисте, те је назван „Акатист Акатиста“. За време комунизма, они који су саставили ове службе су били стрељани, а бројни верујући који су код себе чували лик Државне иконе Пресвете Богородице, бивали су хапшени.

Неколико дана после првог помињања цара Николаја II и његове породице на Литургији (17. јула 1990) по благослову Патријарха Алексеја II, икона је из Историјског државног музеја (где је боравила за време комунизма) пребачена у храм Казанске иконе Мајке Божије села Коломенско, где почива већ двадесет седам година.

Као датум њеног прослављења одређен је 2. март по старом, односно 15. март по новом календару.

Вазнесењска црква у Коломенском

Чуда

Мајка Божија преко ове иконе помаже свима који јој се усрдно моле у свакој невољи – у опасностима од раскола и јереси; Њој се моле за мир, благодатно уређење и очување државе.

На дан проналажења иконе у Коломенском, пронађен је и лековити извор воде који се појавио из земље, на стрмом месту које води у московску реку.

После револуције, у годинама гоњења Цркве, икона није престајала да пројављује разна чудеса, укрењујући и тешећи верни народ. Међу чудима које је пројавила икона је и оно које се догодило 1925. године. Наиме, на дан када је прослављана свечаност у њену част, из тамнице је изабављен Владимир Воробјов, старешина храма Светог Николаја, у насељу Плотинки.

Литература:

1. www.priateljboziji/ikona-Presvete-Bogorodice-Drzavna/ од 11. 11. 2017.
2. www.pravoslavlje.net/index.php=Богородица~Держевнаја од 11. 11. 2017.
3. Православни мисионар, септ./окт. 2011.
4. Тихомир С. Илијић: „Велика душа моја Господа“, ВИЗ, Публикум, Београд, 2002, стр. 130.

Изображење

Очишћен од дугогодишње прљавштине, са уске црне подлоге израња Образ Пресвете Дјеве Марије као Царице небеске, како величанствено седи на трону у црвеној царској порфири на зеленом подметачу, са круном на глави – држећи жезло у десној и шар у левој – док јој на коленима седи Богомладенац Христос.

Царска порфира, сама њена боја, као и доминантан положај Мајке Божије на трону, симболизују не само континуирану власт (која је по благослову Вишњега; која траје и не одузима се од избраног народа) него и страдање које ће се прострти по свој земљи; крв, смрт и страх које ће доћи и царовати унаоколо – а што ће и задесити Русију, наредних деценија.

Позадина на којој је изображен сами лик Њен, у потпуности је прекривена тмином; густом тамом у којој Светлост извире искључиво из Творца, Богомладенца Христа и Пречасне Мајке Његове.

Изнад Главе Њене, Господ Саваот благосиља Чедо Њено и Њу – Богородичина власт од Вишњега је, Њиме је благословена, Њиме изабрана и постављена; Она је Царица небеска, Мајка, Заштитница земље Руске и трона царева руских.

Она са влашћу седи на трону, стаменог погледа јасно упереног на посматрача. На глави носи царску круну, врло сличног облика оној круни коју су вековима носили цареви руски из династије Рјурика, Михаиловича и Романова. И док је њихова – опточена бисерјем и драгим камењем, она коју носи Царица небеска сачињена је од злата и драгог камења; са врха круне Дјеве Марије уздиже се Крст, док на фотографијама царских круна, видимо највећи свету познат дијамант, символ моћи царске државе и достојанства.

Занимљиве су још неке особености код овог изображења. Наиме, шар – земљина кугла у левој руци Дјеве на своме врху нема крст, (како је то уобичајено у иконографији) што је од народа тумачено као знак да ће доћи до рушења православних храмова и скрнављења светиња.

Одсуство крста на шару у руци Пресвете Дјеве Марије, схватано је и као знак да ће држава остати без свога владара, цара Николаја II Романова, који је 1918. године стварно и убијен. Како видимо, држава ће бити обезглављена, и уместо православног цара владаће неко други.

Занимљива је и чињеница да Богомладенац Исус благосиља леву страну, што је тумачено као знак милосрђа Божијег ка палим и заблуделим овцама рода христијанскога. И заиста, жртвом животом коју је цар-господар принео, опростиће се греси многим.

И тако Дјева, Царица небеска, у временима смутним, са достојанством влада троном царским, као његова заштитница, не би ли Света Русија следовала путу који јој је предодређен Промислом Божијим, на радост хришћанског, православног света.

Пут Светог Саве - пут у Царство небеско

Широм Митрополије црногорско-приморске и ове године је свечано прослављен празник Светог оца нашег Саве, првог српског архиепископа и просветитеља. Свете литургије су служене у свим храмовима, а традиционалне светосавске академије одржане у свим већим мјестима, уз масовно учешће хришћанског светосавског народа.

На Савиној главици

Митрополит Амфилохије служио је на Савиндан, 27. јануара са свештенством Свету службу Божију у манастиру Светог Саве на Савиној главици у Доњем Грбљу.

У литургијској проповиједи, Владика је казао да су многи путеви којима људи ходе овдје на земљи у ствари распућа која се често претварају у беспућа. „Само је један пут који води у живот вјечни. Христос Господ је за себе рекао: ја сам Пут, Истина и Живот. Тим путем је Свети Сава повео свој народ – путем Христовим, путем који је Христос, путем који води не у смрт и у ништавило и пролазност него путем који води у вјечни и непролазни живот, који води у Царство небеско“, казао је Митрополит, додавши да су нас томе путу још прије Светог Саве научили Света браћа Кирило и Методије и њихови ученици Климент, Наум, Сава, Ангеларије и Горазд. „Тим путем нас је водио десет вјекова и Свети Јован Владимир, зетски краљ великомученик, први наш путеводитељ на том путу који води у живот вјечни“, казао је Владика Амфилохије.

Нагласио је да се Свети Сава својим одласком на Свету Гору одрекао земаљског и пролазног да би задобио оно што је небеско и непролазно. „Да то није урадио Свети Сава, откуд бисмо ми данас овдје имали Савину главицу и помињали њега између свих његових савременика? Откуд бисмо онда помињали и Светог Симеона Мироточивог, који би био записан као и други владари у историјске књиге, али не би био записан у народно памћење и не би му се подизали храмови“, истакао је владика Амфилохије.

Владика је говорио о култу Светог Саве у Црној Гори, о његовим храмовима, топонимима, о светосавском посту који се пости у неким њеним крајевима. „И можете онда да замислите до чега смо ми доспјели у ово наше вријеме, постброзовско вријеме у Црној Гори, затровани брозомором, најопаким болешћу која је икада владала Црном Гором – у уџбеницима за дјецу основне школе данас пише да је Свети Сава окупатор. А ко је онда ослободилац?“, запитао се Владика Амфилохије, додавши да су Свети Немањићи, Свети Сава и Свети Симеон, и прије њих Света браћа Кирило и Методије и њихови ученици ослободили овај народ од паганског мрака, од пролазног и земаљског – „Ослободили су овај народ и друге словенске народе. И њих називати окупаторима! Кога онда називати ослободиоцима? Ваљда натопаковце и њихов осиромашени уранијум?!“

Након Литургије, Владика је са свештенством благосиљао славски колач, а потом је манастирском сестринству, сабранима и свим православним Србима широм васељене четитао празник. „На некрсту се никад ништа није здраво саградило, па неће ни у будућности. Морамо се вратити Часноме крсту, Светоме Сави и Светоме Петру Цетињском“, поручио је митрополит Амфилохије.

Потом су дјеца полазници вјеронауке извела светосавски програм, а Митрополит им је подијелио светосавске поклон пакетиће. Светковање на Савиној главици завршено је трпезом хришћанске љубави.

Свештосавске академије

Централна светосавска академија, у организацији Митрополије црногорско-приморске и Црквене општине Подгорица, одржана је у крипти Саборног храма Васкрсења Христовог у

Подгорица

САВИНДАН

Подгорици у навечерје празника. Ова академија, којој је присуствовао велики број православних вјерника, одржана је под геслом „Надање се наше закопало на Косово, у једну гробницу“.

Митрополит црногорско-приморски Амфилохије је у поздравном слову рекао да је Свети Сава носилац живота и нове наде у нашем роду светосавском и онај који нас је повео путем што води у живот вјечни. Митрополит је казао да је Косово у дјелу Светог Петра II Тајновидца Ловћенског схваћено као изданак светог града Јерусалима, Гроба Христовог, који је животносни Гроб и који рађа нови живот и нову наду.

Он је нагласио да је свјетлост косовске гробнице одређујење на које је призван читав људски род, одређујење за оно што је вјечно и што је непролазно – за вјечни живот, а не за смрт. „Зато се радујемо што припадамо таквом народу који се определио за Царство небеско, који је то схватио и непрекидно поима ријечи цара Лазара, да је земаљско за малена царство, а Небеско вјечно и довијека“, рекао је Владика, оцијенивши да се преко оног што се данас догађа са Косовом и оног што се догађало са њим већ шест стотина година, прелама судбина и Европе

и свијета. „И ми вечерас и у ово време ходимо путем Светог оца Саве и Светог цара Лазара“, поручио је митрополит Амфилохије.

Традиционалну свечану беседу о Светом Сави говорио је професор Живојин Ракочевић из Грачанице.

У Храму су током академије биле изложене три реликвије Светог Саве – крст (ризница манастира Савине), епитрахил (ризница Цетињског манастира) и патерица (ризница манастира Мораче).

Изведен је богат духовни културно-умјетнички програм у којем су учествовали: хорови Богословије Светог Петра Цетињског, „Свети апостол и јеванђелист Марко“ из Подгорице, „Свети новомученик Станко“ из Никшића и Српског пјевачког друштва „Светосавник“ из Подгорице; етно група „ИХТИС“ из Подгорице, дјеца полазници вјеронауке при Саборном храму, АНИП „Ђурђевданско коло“ из Подгорице и гуслар Максим Војводић. Водитељи програма били су Ананије Јовановић и Марија Драшковић.

На празник Светог Саве, утемељивача српских школа и заштитника оних који у њима уче, полазници свих школа вјеронауке у Подгорици одржали су велику приредбу. Током приредбе ученици су се публици представили низом рецитација и игроказа, а за ову прилику сви ученици сачињавали су један велики светосавски хор, са којим су вриједно радили њихови вјероучитељи претходних мјесеци.

И овом приликом упућен је апел надлежнима да се вјеронаука што прије нађе међу школским предметима.

На будванској Цитадели на празник Првог архиепископа српског одржана је светосавска академија посвећена 680-годишњици манастира Стањевићи.

Након што је отпјеван тропар Светитељу, поздравно слово је изговорио ђакон Павле Љешковић.

Митрополит Амфилохије је у својој бесједи подсетио на боравке Светог Саве у овом мјесту и боравке зетских епископа све до XV вијека, а истакао је да га посебно радује присуство градоначелника Будве Драгана Краповића са сарадницима, што свједочи о обнављању јединства душе и тијела нашег народа. „Хвала вам што сте почели да се лијечите, да нас лијечите и да се лијечимо од шизофреније која је загосподарила нашим временом и која траје још увијек“, рекао је Митрополит црногорско-приморски.

Историчар умјетности мр Луција Ђурашковић одржала је предавање о манастиру Стањевићи.

У умјетничком дијелу програма наступили су Црквени хор „Свети Јевстатије Превлачки“, наратор Радмила Кнежевић, дјеца с вјеронауке при храму Свете Тројице из будванског Старог града, гуслари

Савиндан у Враки

Поводом празника Светог Саве 28. јануара је у цркви Свете Тројице у Враки крај Скадра одслужена Света литургија. Службом Божијом је начествовао парох даниловградски протојереј Жељко Ћалић уз саслужење ђакона Ивана Поповића из Скадра.

Ово молитвено сабрање је одржано по благослову Митрополита црногорско-приморског Амфилохија, а на њему је и Српско пјевачко друштво „Светосавник“ из Подгорице прославило своју славу и свог небеског покровитеља – Светог Саву.

Након читања Светог јеванђеља, пастирским надахнутим словом сабрањима се обратио протојереј Жељко Ћалић.

Он је говорио о значају и величини Светог Саве, о суштини његовог пута и онога што његова многобројна

равноапостолна дјела и сами његов живот препун свједочанстава значе за нас, његову духовну дјецу у овоме времену.

Светим тајнама Тијела и Крви Христове се вјерни народ присајединио у заједној броју.

Након одслужене Литургије, отац Жељко је са настојатељем Саборног храма у Подгорици, протојерејем-ставрофором Драганом Митровићем, освештао славски колач. Услиједила је Светосавска академија коју је својим пјевањем и извођењем украсило СПД „Светосавник“.

Након одржане академије, чланови „Светосавника“ су заједно са свештенством и вјерним народом, на општу радост свих присутних, подијелили многобројне поклоне које су припремили за дјецу из Скадра.

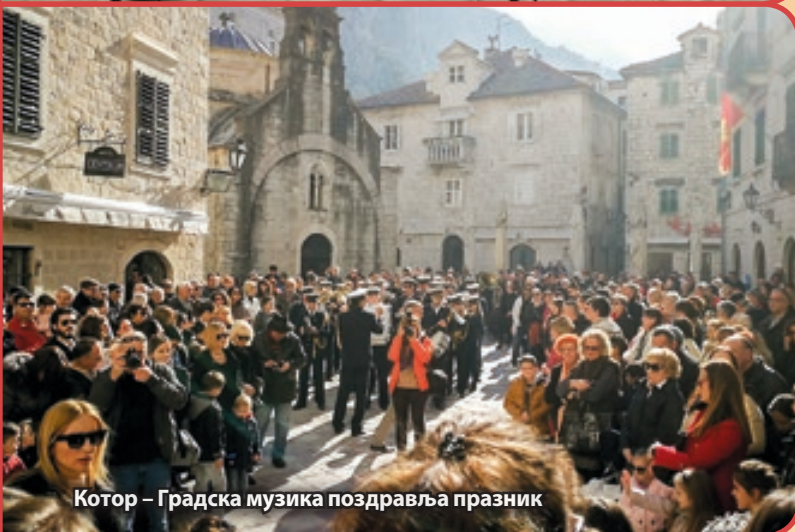

Улцињ

Цетиње

Котор – Градска музика поздравља празник

Будва

Жељко Бугарин, Мидо Тодоровић и Владемир Радојевић и етно појац Даница Црногорчевић.

Поводом празника Светога Саве митрополит Амфилохије је 28. јануара началствовао Светом службом Божију у цркви Светог великомученика Димитрија Солунског у **Колашину**.

У литургијској бесједи након читања Јеванђеља, он је рекао да се, попут Христових ученика, око Господа већ преко двије хиљаде година окупљају хришћани, а посебно дјеца. „Ми и прослављамо управо ту и такву дјецу, Божју дјецу, какав је био и наш отац Свети Сава, који је још као мали заволио Господа и који је из те љубави према Господу оставио царски двор и отишао за Њим“, казао је Владика.

Владика Амфилохије је нагласио да се Свети Сава највише прославља у Црној Гори – „Овдје има и оних који имају пост Светога Саве. На Дурмитору има оних који су Светога Саву прослављају као породичну крсну славу. А посебно је Свети Сава школска слава, био и остао. Нажалост, овдје код нас у Црној Гори су после Другог свјетског рата забранили Светог Саву као школску славу, па су намјесто Светог Саве увели Јосипа Броза и његове следбенике које и дан-данас по школама прослављају. Али ми настављамо да славио најбољег из нашег рода – Светога Саву и учимо се да идемо оним путем којим је он ходио.“

Потом су дјеца полазници вјеронауке при овом храму извела светосавски програм.

Прослава Светог Саве у Колашину настављена је у вечерњим сатима светосавском академијом у препуном Дому културе. Митрополит Амфилохије је казао да је средњовјековна српска држава стварана на константиновском сагласју, тзв. симфонији између Цркве и државе – „на сагласју оца и сина, Светога Симеона и Светога Саве. Тај константиновски период историје Европе и хришћанства завршен је 1918. убиством руске

царске породице", рекао је Митрополит црногорско-приморски.

Свечану светосавску бесједу изговорио је Радивоје Рајо Меденица који је подвукао да у црногорским школама нема више Светога Саве, додавши да је Номоканон Светог Саве изазвао на изложби у Њујорку дивљење – „Питају: Зар је могуће да су Срби ово имали у 13. вијеку? Да, имали смо, јер смо имали тебе, Свети оче Саво! Имали смо симфонију Цркве и државе. Научи нас како да је и сада имамо. Загрми на твој дан, и разбистри умове нових Црногораца", казао је Меденица.

У умјетничком дијелу програма наступили су фолклорни ансамбл колашинског КУД-а „Мијат Машковић“, дјеца с вјеронауке при колашинском храму Светог Димитрија, подгорички Црквени хор „Свети апостол и јеванђелист Марко“ и гуслар Максим Јовановић.

У Котору је Свети Сава прослављен низом манифестација. Прво је 25. јануара уприличена Светосавска академија, на којој је бесједио др Милош Ковић, професор Филозофског факултета у Београду, а у бројној публици били су и председник Општине Котор Владимир Локић, председница СО Котор Драгица Перовић, потпредседник Општине Котор Бранко Недовић и генерални конзул Републике Србије у Црној Гори, Слободан Бајић. На сами празник, након Свете литургије пререзан је славски колач, који је са протом Момом Кривока-

пићем преломио градоначелник Котора, г. Владимир Локић, а потом је испред цркве Св. Николе прошла Градска музика, која традиционално поздравља овај велики празник. На дан празника, у поподневним сатима уприличене су и двије дјечије академије – на Прчању и у Котору, а након њих је СПД „Јединство“ прославило своју крсну славу – Светога Саву. Празновање се наставило и 28. јануара, када је у организацији НВО Луча и СПЦ Котор уприличено Светосавско вече на ком су између осталих наступили и Јелена Томашевић и КУД „Перла“ из Београда.

У Херцег Новом, на свечаној академији одржаној 27. јануара, свечану светосавску бесједу изговорио је свештеник Игор Балабан, парох цетињски. У програму су узели учешћа дјеца с вјеронауке, црквени хорови, народни гуслар Никола Биговић. На сцени је изведен и музичко-сценски приказ. На академији поред бројног вјерног народа присуствовало је свештенство архијерејског протопрезвитеријата херцеговачког, представници културног и јавног живота, међу којима су били и градоначелник Херцег Новог г. Стеван Катић и потпредседник г. Милош Коњевић, као и конзул Републике Србије у Херцег Новом г. Зоран Дојчиновић.

У току академије прочитана су имена добитника награда које додјељује СПКД „Просвјета“ из Херцег Новог за најбоље радове ученика Основних школа из Боке Которске, на овогодишњу тему „Зашто је славан Свети Сава?“. Награду за животно дјело је добила професор српско-хрватског језика и књижевности и руског језика и књижевности Радмила Бендераћ из Херцег Новог.

Светосавске академије и приредбе одржане су и на Цетињу, у Даниловграду, Бијелој, Кртолама, Паштровићима, Бару, Улцињу...

БЕСЈЕДА • ЖИВОЈИН Ракочевић

У жару спаљених косовских храмова тињао је и Свети Сава

Изговорено на Светосавској академији у Саборном храму Христовог Васкрсења у Подгорици 26. јануара 2018. године

Високопреосвећени Митрополите, часни оци, уважени гости Светога Саве, браћо и сестре, даме и господо!

„Дође један сиромашак манастиру, па не имајући чиме даривати ђивот скине са себе дроњаве хаљине и замота у њих једне чађаве вериге које је понио из своје колибе, па то приложи на ђивот Светог Саве“, говори прича за коју се вјерује да је настала у Милешеви под оном чувеном фреском Светитеља. Прича додаје како су богати и моћни избацили дроњке и вериге, а светитељ једино њих прихвати као истински дар вјере и чистог срца – па вериге постадоше свете. Да ли ми можемо повјеровати у ову причу и њену реалност? Јесмо ли срели тога сиромашка, можемо ли уопште да прихватимо да он постоји, имамо ли чуло за његов дар, вјерујемо ли у силу немоћних? Када се над овим, наизглед, простим примјером морамо замислити, шта бисмо требало да урадимо над Светим Савом, најслојенијом личношћу наше историје. Због тога постоји

извјесна опасност од уопштавања и честа недореченост која овакве изузетне прилике може одвести у понављања познатих ставова, мишљења, чињеница или идеја. У том сусретању, било да је научно или лаичко, књижевно или историјско, теолошко или обичајно, национално или државно, локално или општесрпско ми долазимо до нечег веома занимљивог: откривамо, учимо, саопштавамо, пишемо о Светоме Сави и – једним дјелићем – можемо да дођемо до себе пратећи пут онога сиромашка. Откопавамо реалност засновану на микро-нима добра до којег допиремо, а оно – ако смо способни да га препознамо – има моћ да нас спасава и ослобађа. Тешко нам је да прихватимо ту реалност, а управо је ријеч реалност један од најважнијих термина нашег времена, и нарочито нашег фрагментисаног националног, вјерског и државног простора; она настоји да се конституише као једини ентитет, лишен и будућности и прошлости. У њој видимо да Свети Сава из богатства очевог, из савршене Студенице и блиставог Хиландара бјежи босих ногу у испоснице, па га на Светој Гори – како свједочи Теодосије – његов отац Стефан Немања моли:

„Помилуј ме, чедо, срце моје бијеш камењем које додирујеш ногама твојим“; у тој прошлости могао је Свети Сава да буде бјегунац од оца – као многи од нас; стигао је, оно што многи не стижемо – да буде син; успио је оно што готово нико није – да буде духовни отац своје оцу. И на крају, потпуно природно, долази онај чувени растанак оца и сина, Светог Симеона и Светог Саве, из њега видимо како на најличнијем плану и један и други имају пуно повјерење у вјечност и како се она у савршеном балансу наслања на реалност. „Чедо моје вољубљено, светлости очију мојих, и утехо и чувару старости моје! Ево већ приспе време нашега растанка (...) А ти, чедо, не тугуј гледајући моје разлучење. Јер ако се овде растајемо, тамо ћемо се опет састати, где више нема растанка.“ Нема много оваквих и овако успелих мјеста у нашој књижевности. Свети Сава и Стефан Првовјенчани оставили су текст спремљен за вјечност, а византијска естетика би овај пое-

тички поступак дефинисала термином недовршена–довршеност. Потпуно је јасно да се рад, стварање, лични односи, доживљај свијета, осјећај моћи у нашој средњовјековној литератури, подвизи светитеља, крећу према реалној вјечности. Када је наше разумијевање ових категорија у питању, ту се нешто кобно и фатално догодило. Услед вјекова ропства, па радикалног просветитељства, услед атеизма, због идеолошких заблуда, између нас и Немањића створила се препрека. Терминологија, алати за разумијевање, естетика, схватање симбола, источни поглед на нерашчлањено тројство религије, филозофије и умјетности, замијењени су западним системом мишљења и методологијом проучавања. Због тога смо данас, у великој мјери, неспособни да читамо милешевску фреску Светог Саве испред које је онај сиромашак положио своје срце.

Због наших ограничења у перцепцији и схватању, ми мислимо да тим фрескама, архитектури, филозофији, књижевности нешто недостаје или им учитавамо оно што нама одговара. Идеолошке препреке су фатално утицале на наш доживљај светосавља, родољубља и односа према другима. Када је 1946. године присуствовао Светосавској академији, Јосип Броз Тито је одлучио да буде Свети Сава. На свим мјестима на којима је био Свети Сава, појавио се он. Међутим, неколико деценија касније преломио је тренутак када је – усред тоталитарног мрака – из свјетлости ћелијске пустиње загрмио Свети Јустин Поповић: „У основним школама српске земље Свети Сава нема приступа. Шта се то збива са српским човеком, шта се то збива са несрећним Србима?“ Дефинишући реалност времена, он је истовремено понудио решење и објавио да је живо духовно царство Светог Саве и да је надживјело све државе и системе. Када је царство дочекало крај идеологије и комунизма, десило се нешто чудно: светитељу смо почели правити приредбе какве је имао Броз, јер смо другог искуства, духа и континуитета имали премало и недовољно. Једва смо разазнавали Светог Саву. У погрому после бомбардовања, у Приштини 1999. године, пјесникиња Даринка Јеврић и професорица Митра Рељић скупљале су на сметлишту, под будним оком британске војске, ба-

Бар

Колашин

Паштровићи

чене српске књиге. Једног дана ту је осванула велика, лијепо устакљена милешевска фреска Светога Саве. Подигле су је и окренуле, а с друге стране их је погледао портрет Јосипа Броза у бијелом одијелу. Оба лика позлаћеним нитнама спојена су у једну цјелину. Када смо га ми тако разазнали, како ли су га тек видјели муслимани, који су у не малом броју случајева, далеко од Синан-пашиног огња, гајили дубоко поштовање за светитеља.

Прије десет година, на првој Светосавској академији одржаној у Мостару после 1941. године, пришао нам је један старац и рекао: „Извините, ја не припадам овдје, ја сам католик и Хрват, али дошао сам да чујем Светосавску химну, нисам је чуо од основне школе!“ У Македонији, са зидова задужбина његове породице гледа Свети Сава, а не помињу га ни они који ту, испред њега, Богу службу чине, ни они

који се у њему Богу моле. Званична просвјета у Црној Гори Светог Саву види као једну од кључних опасности за изградњу нације и конституисање новог идентитета и сматра га спољним и унутрашњим окупатором. Како схватити све ове потребе када наше доба грми захтјевом: прихватите ову садашњу једину реалност! Најне-реалније од свих времена тражи да се прихвати, и да га прихватимо у тоталитету данашње чудне, готово непостојеће стварности. Стварност није живот, стварност није вредност, стварност није истина, стварност је данас постала манипулативна креација, стварност је виртуелна пројекција, стварност је моћ оних који је производе, стварност је пост-истина. Шта да радимо са Светим Савом и нашом стварношћу? У неку руку, ми смо жртве произвођача стварности, јер – произвели су нам језике, склепали су нам вјере, изградили нације, установили државности, често уз нашу обилату помоћ и незасито конзумирање реалности. Једно од модерних тумачења реалности гласи да је „реално рупа егзистенције, која се открива тамо где се појављује симптом“ – (симптом показује да негдје нешто не функционише).

Тешко је одговорити на ова питања, јер ми проживљавамо горку кризу реалног и вјечног, и тек када будемо успоставили неку врсту равнотеже између ова два принципа можемо очекивати извјесне периоде стабилности. Можемо се ослонити и на Савину државу у држави која је, ипак, преживјела, иако су га напали пси, што рече Матија Бећковић. Данас се у народном животу, у који ваљда спада и живот елита, поред природног истински православног доживљаја светосавља јављају и многе контуре других мишљења и уподобљавања.

Једна ће рећи: Нема ништа изван Светог Саве, он је све што нам треба, он је једини непоновљиви први израз нашега рода и нема потребе да имам ишта изван њега, он је све рекао, урадио и упутио. Нико сем њега и мене није у праву, нас двојица смо у јединој истини свијета. Затворио сам се, ограддио сам се, изолиовао сам се. И шта сам урадио у том затвору: пустио сам псе на Светога Саву! Друго мишљење је, често, садржано у следећем: у једној великој продавници у којој недјељом, јер тад једино имам времена, купујем и прибављам све што ми је

потребно, има једна слика коју желим да вам опишем као израз наше непросвећености и нападности. Она се од промаје из система за гријање додатно усукала и изблиједјела, па је право чудо што портрет тог мршаваг старца стоји ту већ годинама. Додуше, јесте завучен, тамо код кинеског алата и хране за псе која тако опоро и тешко мирише. Препознао сам Светог Саву, позвао менаџера високоцијењеног ланца овог свјетског брэнда маркета и замолио га да

премјести слику, није добро да ту стоји: да повриједи некога ко је атеиста, некога ко није наш, или, не дај Боже, некога међу богатим власницима паса, који редовно долазе у цркву. Сви се они могу увриједити. Слика је склоњена, а Светог Саву су напали пси са овог хранилишта.

Засути јефтиним сликама и затрпани празнином како мучно и са стидом читамо личну слободу. Радосни и благи милешевски Свети Сава, сто година касније у Грачаници постаће један од нас,

гледамо се равно у очи, на њега можемо наслонити свој образ. Када су османски окупатори Грачаницу, нашу најљепшу кућу коју смо икада направили, претворили у коњушницу, очи неких светитеља плашиле су животиње и Турци су их састругали. Светог Саву нијесу дирали. Народ је испред коњског даха скупљао свијети прах и лијечило очини вид. Када је Арнаути избо очи царској кћерки и српској краљици, Светога нико није дирао. Три вијека касније изнад ћивота кнеза Стефана у Морачи освануо је на икони његов стриц Сава. На лицу му се скупила мука удављеног патријарха Јована и устанака од Баната до Херцеговине, али у тим стиснутим очима сијевају муње наде и слободе.

Те тврде очи имао је и митрополит Амфилохије када је на Косову и Метохији 1999. и 2000. године разгртао жар сто педесет спаљених црква под којима је тињао и Свети Сава. Његов остављени и немоћни народ пред собом је имао мало решења и још мање моћи, као и данас. Али сила Божија се у немоћи показује, и зато увијек рачунајте са снагом понижених и немоћних. Немоћни су поразили империје, јер њихова сила није од овога свијета. Осмјехом нас је са смртнога одра прије неки дан поздравио наш Оливер Ивановић и тај осмјех је пораз моћних и његова највећа пobjеда. Зато се наше надање није закопало, оно је закопано да би се сачувало и да би смо дижући камење са те гробнице надања, видјели свјетлост која ће нас све обасјати. Из ријечи митрополита Амфилохија изговорених на Божић, нада је осијала многе и од тада милиони понављају: Не потписуј, сине!

Свети Сава, ако си могао бити отац своје великом и силном оцу, буди родитељ и нама, па макар на тебе сви псе пустили! И кад то урадимо остаће нам нешто у рукама – остаће синцири, ланци, окови и вериге. Њих ћемо, као онај сиромашак, спустити на твој незнани и свеprisутни ћивот, њима ћемо, као залогом преумљења и кајања, украсити наше храмове. Биће ти дража најмања алка на тим веригама од свих мозаика, од злата и звука многогласних звона.

На крају, Свети Сава, сачувај нас од моћи сопствене и туђе, придржи свако дјело што смо у немоћи урадили, и шапни свима који не вјерују: Догодине у Призрену!

Срећан Савиндан!

Цијело Српство слави славу, свога оца Светог Саву!

Савиндан је свечано обиљежен широм васељене, прије свега литургијски, а онда и богатим академијама и културно-умјетничким програмима.

Хиландар, мјесто гдје је Свети Сава духовно уздизао и себе и свој род, нарочито је свечано обиљежио своју ктиторску славу. Празник је прослављен празничним бдењем и Светом литургијом, након које је услиједила славска трпеза. Свечани гости манастирског братства били су Његово високопреосвештенство Митрополит Китруса, Катеринија и Платамоне г. Георгије и високопреподобни архимандрит Христифор игуман манастира Григоријата. На панигир у Хиландару пристигли су монаси из других светогорских обитељи и велики број гостију из Србије и са осталих страна. Свечану службу су својим појањем уљепшали хор григоријатских монаха и појци из хиландарских келија Светог Никола – Буразери и Светих Архангела. На крају, за славском трпезом бесједе су одржали игумани Методије и Христифор, као и митрополит Георгије.

Светосавске свечаности су организоване по свим епархијама и парохијама Српске Цркве.

Његова Светост патријарх српски господин Иринеј служио је на празник Светог Саве литургију у препуној крипти Спомен Храма на Врачару. Литургијску омилију произио је отац Гојко Перовић, ректор Цетињске богословије, наглашавајући потребу хришћанског оптимизма. Свјатејши Патријарх је у бесједи на крају службе рекао да смо увијек са Светим Савом када смо са Господом, јер је Свети Сава прије свега прослављао Господа. Због тога другог пута од светосавског као народ Божији немамо. Патријарх је после литургијског сабрања присуствовао и традиционалној Светосавској академији на Православном богословском факултету Универзитета у Београду. У касним поподневним часовима, Његова светост је својим присуством увеличао Савинданску свечаност у Народном позоришту коју је организовало Министарство просвјете, науке и технолошког развоја Републике Србије.

Светосавске свечаности у Епархији будимљанско-никшићкој традиционално су почеле црквено-народним сабором у шавничким селима Пошћење и Дужи 21. јануара, а завршене су 1. фебруара у Жупи никшићкој. У Никшићу су на Светосавској академији бесједили Преосвећени Епископ Јоаникије и проф. др Богољуб Шијаковић који је рекао да је светосавље израз нашег националног карактера и уједно универзална вриједност наше народне хришћанске културе. „То што је учинио Свети Сава, као једна од најавангарднијих личности Европе свог времена, путоказ је и за савремену Европу“. Свечностима је присуствовала делегација Руске Цркве на челу са Митрополитом кемеров-

ским и прокопијевским Аристархом, који је донио благослов Свјатјејшег Патријарха московског и све Русије. Светосавска сабрања су уприличена и у Бијелом Пољу, Мојковцу, Плужинама, Андријевици, Беранама, Рожајама, Жабљаку...

Савиндан у дијаспори

Посебно су упечатљиве биле светосавске свечаности у дијаспори, почев од Аустралије, Новог Зеланда, преко Русије, Њемачке, Јужне и Сјеверне Америке, тамо гдје је српски народ одвојен од своје матице и гдје је очувао име, језик и вјеру.

Свечано је било у **Буенос Ајресу**, у храму посвећеном Првом Архиепископу српском. Централна, литургијска прослава, помјерена је за недељу 28. јануара, кад је служена Света архијерејска литургија, коју је на молбу и позив Епископа диоклијског Кирила, служио Епископ каракаски и јужноамерички Руске заграничне Цркве, господин Јован.

Уз трпезу љубави представљено је ново штампано издање Епархије буеносајреске и јужно-централно америчке „Бесједа о правој вјери“, коју је написао Свети Сава поводом Првог сабора епископа и владара српских, у манастиру Жичи 1220. године.

У светосавској **Парохији лосанђелеској**, створеној апостолским трудом Светог Севастијана Дабовића давне 1909. године, на Савиндан 27. јануара ове године, литургијским сабрањем председавао је Епископ западноамерички Максим уз саслуживање Епископа диоклијског Кирила, који је дан раније допутовао из Аргентине, гдје надзире рад на оснивању и утврђивању парохијско-литургијски заједница у саставу СПЦ. Архијерејима су саслуживали представници локалног презвитеријума. Сабрању је присуствовала и игуманија Силуана са својим сестринством (већином египатског порекла), из оближњег манастира Светог Макарија Египатског, који је у саставу Православне Цркве у Америци, као и игуманија Параскева из Епархије банатске. Након Свете Евхаристије, организована је литија, а затим и богат културно-умјетнички програм. Владика Кирило је у свом поздрав-

САВИНДАН

ном слову, говорећи о Светом Сави и нашој немоћи да и „споменемо сва његова добра дјела“, све веома смислено пове-
зао са мисијом Цркве на јужноамерич-
ком континенту, будући да је та мисија у
суштини наставак Савиног богоугодног
дјела и бриге за духовно добробитије
свога народа али и свједочење Васкрслог
Господа међу инославнима.

По благослову епископа Максима,
свештенство, монаштво и вјерни народ
предузели су акцију прикупљања помо-
ћи за мисију наше Цркве у Јужној Амери-
ци. Највише је скупила Црквена општина
Светог Стефана, гдје се и налази сједиште
епископије – 10 000 долара, затим цркве-
на општина Светог Ђорђа из Сан Дијега
– 5 000, а помогле су и црквене општи-
не из Лос Анђелеса, Феникса, Лас Вега-
са, Ескондиде, Сакрамента и Џексона. До
сада је прикупљено око 25 000 долара, а
акција се и даље наставља.

Светосавску радост православним
вјерницима **Аризоне** употпунили су сво-
јом посјетом надлежни епископ Максим
и владика Кирило, викарни епископ ми-
трополита Амфилохија за Јужну и Цен-
тралну Америку, који су 28. јануара слу-
жили Свету литургију у храму Светог
Саве. За овогодишњу свечаност тамо-
шња дјеца су припремила веома богат
програм, под руководством наставника
Црквено-школског програма Катарине
Станишић. Следећег дана владика Кири-
ло је посјетио познати грчки православ-
ни манастир Св. Антонија, који се налази
у близини Феникса. На кратко се сусрио
са оснивачем манастира оцем Јефремом,
а потом га је примио монах Пајсије.

У Ел Салвадору, парохији Светог Ја-
кова брата Господњег, свечано је и ли-
тургијски прослављен празник Светог
Саве. Литургију су служили протојереј
Алексис Пења Алфаро и отац Игнасио из
Гватемале. Заједница у Ел Салвадору је
веома мала, новооснована и нема стал-
ног свештеника, као ни цркву, а Литур-
гија се служи у изнајмљеној просторији,
са веома малим бројем икона. Броји три-
десет пет особа православне вјероиспо-
вести из Палестине, Русије, Гватемале и
Ел Салвадора. На Литургији је пјевано на
шпанском, руском и арапском.

Манастир Светог Саве у Илајну, вели-
ка светиња и богомоља Срба у Аустрали-
ји, и ове године привукла је многоброј-
ни народ на прославу највећег српског
молитвеника пред Господом. Свечана
прослава манастирске славе почела је
Светом литургијом којом је началство-
вао Епископ ваљевски Милутин а саслу-

живали су му Епископ аустралијско-новозелански Силуан и свештено-
служитељи мелбурншког намјесништва. Свету литургију украсило је
појање Црквеног хора „Стеван Мокрањац“ при цркви Свете Тројице у
Брансвику.

Свети Сава је обиљежен не само у Српској Цркви. Велика свечаност
на Савиндан уприличена је у **Пољској Православној Цркви**. Наиме,
тога дана Митрополит пољски Сава прославио је свог небеског покрови-
теља. У митрополитанској Саборној цркви Свете Марије Магдалине
у Варшави сабрали су се поштоваоци српског светитеља. Литургији су
присуствовали архијереји Пољске Цркве, као и више свештених лица.
Поред многобројног вјерног народа, Литургији су присуствовали пред-
ставници градских власти, оружаних снага и пољског Екуменског савје-
та Цркава. Литургијом је началствовао Митрополит варшавски и све
Пољске Сава, који је својевремено замонашен у манастиру Ваведењу у
Београду као докторант на београдском Православном богословском
факултету, а на монашењу је добио име Сава по највећем српском све-
титељу.

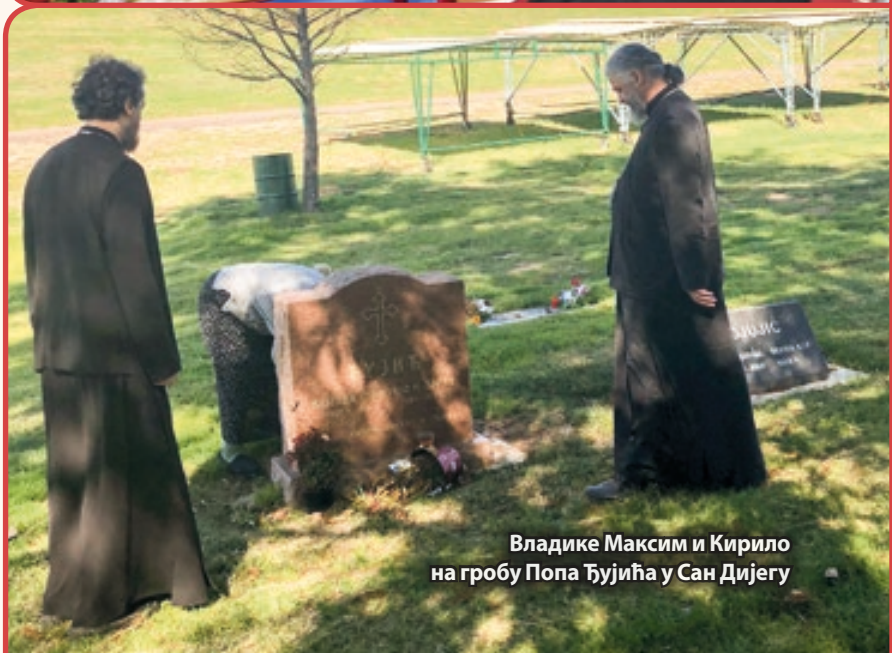
Савиндан је обиљежен и у **Грчкој Православној Цркви** – у **Рио де
Жанеиру** 14. јануара, кад се Свети Сава обиљежава по грегоријанском
календару, свештеник парох Енрике Каирус служио је Литургију и у на-
дахнутој бесједи потврдио још једном своју љубав према Српској Цркви
и поштовање према митрополиту Амфилохију и Светом Сави.

Извор: spc.rs

Прирепила: Марија Живковић

Освештавање славског колача
у цркви Светог Саве у Лос Анђелесу

Владике Максим и Кирило
на гробу Попа Ђујића у Сан Дијегу

Благослов Светог оца Саве

САВИНДАН

Благословом Архиепископа цетињског и Митрополита црногорско-приморског Амфилохија, а уз добру вољу настојатеља и игумана Морачкога, Цетињскога и Савинскога манастира, архимандрита Рафаила, архимандрита Методија и јеромонаха Макарија, од 26. јануара до 5. фебруара 2018. године, у славу Бога Живог, а у част Светог Саве Равноапостолног, првог архиепископа српског, светом и светосавском Црном Гором, проходиле су, у свештеном входу литијском, три светиње – ручни крст Светог Саве, његов игумански жезал или такозвана патерица, и његов епитрахил.

Ове светиње се брижљиво чувају у ризницама горе наведених обитељи, и то: ручни крст у Савинској, патерица у Морачкој, а епитрахил у ризници Цетињског манастира. По ријечима архимандрита Рафаила, игумана Морачкога манастира, патерицу су у манастиру затекли, не знајући са сигурношћу ко је и када ту светињу ту донио. За епитрахил се зна да га је у ризницу Цетињског манастира донио 1688. године, током сеобе Срба, патријарх Арсеније III Чарнојевић. За Савин ручни крст податак постоји да је пренесен из манастира Тврдоша негдје крајем XVIII вијека.

Имајући у виду ту нераскидиву везу са Светим оцем Савом, а осјетивши сушту потребу за молитвеном помоћи Светог Првог и Равноапостолног архиепископа, наш богонадахнути и савонадахнути Митрополит је одлучио да се светиње изваде из ризница и у Литији Светосавској изнесу међу вјерни народ; и све ово уочи молитвеног прослављања Светог небожитеља Саве Српског.

Заблагодаривши Богу и помоливши се светитељу Сави за молитвени покров на овом свештеном путовању, братија манастира Подмаине кренула је у сусрет овим трима светињама. Након срдачног дочека у Цетињском манастиру, гдје је неколико дана раније пристигла Савина патерица, Литија је свој часни ход наставила за Подгорицу и тамо сјединила, тј. утројила светиње, на улазу у град сачекавши оца Макарија, настојатеља Савинске обитељи, који је са собом донео ручни крст Светог Саве. Овако сједињена, а живим присуством Светог оца Саве окруњена, Литија са светињама крочила је у порту Храма Христовог Васкрсења, гдје је дочекана од стране старешине храма, протојереја-ставрофора Драгана Митровића и његове браће свештеника и сатрудника. Након постављања светиња у Храм, почело се са вечерњом службом у току које је вјерни народ приступао и цјеливао светиње, а у међувремену почела је и традиционална Светосавска академија у крипти Храма.

Сљедећег јутра, на Савиндан, у Храму Христовог Васкрсења је служена Света литургија, којом је

началствовао игуман Цетињске обитељи, архимандрит Методије, уз молитвену потпору бројног свештенства и свештенмонаштва. Такође, било је и славара, па су своје славске колаче, како и доликује светосавским домаћинима, преломили у Цркви, заједно славећи своју славу са осталом браћом и сестрама у Господу Христу. Треба овдје скренути пажњу читаоцу и рећи, тј. пренијети истинску радост и усхићење народа који је прошле вечери и литургијског јутра пројављивао нелицемјерно и ваистину радујући се, осећајући живу и свету очинску шаку, која је заједно са свештеницима, благосиљала, помазивала, уплаканима и нужденима пружала утјеху! Касније, истог дана, уз звоњаву звона, облаке тамјана и громког појања тропара, светиње су испраћене даље за Бар, у Храм Светог Јована Владимира.

У порти Храма Светог Јована Владимира, старешина храма, протојереј-ставрофор Слободан Зековић, са осталом браћом свештеницима, приредио је торжествен дочек светињама, тачније Светом Архиепископу. У одеждама, а у шпатули, свештеници су светиње унијели у Храм, и уз учешће вјерног живља, служили вечерњу службу са петохлебницом, којом је началствовао јеромонах Макарије, настојатељ манастира Савине. Овом приликом је читан и молитвени канон Светитељу Сави. Након одслуженог молебана, пригодном бесједом народу се обратио отац Макарије. Као и у Подгорици, тако и у Бару, светиње су остављене у Храму на цјеливање и поклоњење, како би сјутрадан биле приступачне народу и у току Свете литургије. И заиста, тога јутра народ је у огромном броју дошао да се поклати и да цјелива светиње, и тако, испуни се Дом Господњи молитвом и благодареем. Та бујица вјерног народа није се прекидала до поподневних часова, када су светиње изнијете из Храма, да би кренуле даље – пут Колашина.

Након дужег пута, братија Подмаинског манастира и игуман цетињски Методије са светињама стижу у Колашин, гдје је нешто раније стигао и митрополит Амфилохије. Он је у градском дому архипастирским словом о мистериозном путовању наших светиња кроз вриеме, те својим очинским благословом, отворио Колашинско Светосавско заједничарење. За вриеме трајања овог про-

грама, и уопште, током читавог трајања Литије, братија манастира Подмаине, по благослову игумана Рафаила, на благослов је народу дијелила пригодне дарове – плакате са иконом Св. Саве и изводом из његове „Жичке бесједе“, као и брошуру „Жичка бесједа о правој вјери“. Интонирањем химне Св. Сави, саборавање у Колашину се окончало. Тада је народ, присутан у сали, прилазио, те са „страхом и трепетом“, цијеливао светиње. Исте вечери, Литија је, обogaћена посебном благодаћу, опет кренула ка југу – у Будву, одакле је светитељ и сам започињао своје Литије. Стигавши у Светоуспењску обитељ Подмаинску, Литија је за који трен одахнула, те је настављена вечерња служба са бденијем и цијелоноћним читањем Псалтира над светињама. Сјутрадан, након Свете литургије и поклоњења народа светињама, свештени се ход запутио ка Тивту, претходно посјетивши још једну тезоимениту обитељ у Грбљу, тј. Савину главицу, гдје су сестре монахиње цијеливале светиње, и приредиле кратко послужење присутној братији. У Тивту је протојереј Сава Денда, скупа са млађом братијом свештеницима и парохијанима, дочекао Литију, одслужио вечерњу службу, и након исте испратио светиње на пут у оближњи Превлачки манастир, који је уједно био и средиште Зетске епископије.

Радосни због наилаaska светиња, а у духу кротости, братија ове обитељи, на челу са архимандритом Бенедиктом, примила је светиње, унијела их у храм и положила на кивот са моштима Превлачких мученика. Сјутрадан је на Превлаци служена Св. литургија, којом је началствовао игуман подмаински Рафаило. Тога дана, након вечерње, светиње су испраћене за Котор, гдје су срдачно дочекане од стране протојереја–ставрофора Момчила Кривокапића и браће саслужитеља, који су заједно са братијом направили часни вход од риве испред Старог града, па до у цркву Св. Николаја, гдје је, у духу скрушености, светиња положена на цијеливање и одслужена вечерња служба. Нареднога јутра, након одслужене Божанствене литургије, светиње настављају свој дивг ка Светогеоргијевској женској обитељи Бања у Рисну, и продужују корачање ка Херцег Новом, гдје ће их дочекати братија оца Макарија, у Савинској обитељи. Господ благоизволи да тог дана буде дан пострига оца Макарија, те се том приликом у манастиру окупио већи број свештенмонаха и јереја, као и игуман манастира Зочишта, архимандрит Стефан. Након Литургије, приступило се служењу помена блаженопочившем оцу Јустину, дугогодишњем игуману ове свете обитељи. Из ове обитељи светиње настављају пут за Бијело Поље, тј. Епархију будимљанско-ник-

шићку, задржавши се у цркви Св. апостола Петра и Павла, гдје је одслужена вечерња служба са петохљебницом, на којој се у појању окушала и братија Подмаинске обитељи.

Сљедеће одредиште Литије, након Свете литургије у цркви у Бијелом Пољу, био је манастир Ђурђеви ступови у Беранама. Положивши светиње у овај древни храм, братија је одслужила вечерње, а са првим јављањем сунца, и овдје се зачуо свештенички возглас: „Благословено Царство Оца и Сина и Св. Духа!“

Служећи свете службе Божије током ове Литије свештенослужитељи су, користећи прилику, свуда у литургијским бесједама подсећали на важност овога подухвата, на заборављено молитвено пред Творцем заступништво за посрнули и тешко изранављани народ србински и православни. Напустивши Беране, Литија је журно потрчала ка старој Херцеговини, у град Никшић, и у поподневним часовима ступила пред саборни храм Светога оца Василија Острошког. И овдје је, по утврђеном програму Литије, служено бденије, а следећег дана и Литургија.

Да је ово „корачање“ светиња Св. Саве, уистину благослов Божији, потврђује и једно скретање ове Литије са њене утврђене путање. Тачније, кратко заустављање у манастиру Ждребаонику, како би Свети Учитељ благосиљао свога Светога ученика и питомца, Светога Арсенија Сремца, Светитељевог наследика. Ваистину је било дивно гледати како побожне монахиње дочекују Светога Оца, појући му тропаре и величанија. Сестре су брижљиво прихватиле кивоте са светињама, и онако, како то само то умије женска богољубива нарав, лагано и скрушено, положиле светиње на кивот Св. Арсенија Сремца, опет уз појање и метаније.

Одавде се Литија запутила у Цетињски манастир, како би овај ваистину велики вход био окончан онамо откуда је и кренула.

На Цетињу је Литију, уз бројно свештенство и свештеномонаштво, и уз братију ове обитељи, дочекао митрополит Амфилогије, који је присуствовао служењу вечерње службе и бденија, па се и присутном народу очински надахнутим словом обратио.

Опет, по благословеном програму, сјутрадан, 5. фебруара, одслужена је Света архијерејска литургија, којом је окончана ова света Литија.

На крају, додајмо и ово, тачније додаје и додаваће кроза сву вјечност Свети отац Сава ове ријечи: „Гледајући на бесмртни дар Христов, творите свагда бесмртна дјела у Христу: вјеру чисту и молитву честу, имајући према Њему љубав и наду, и савјест чисту, пред Богом и људима...“ (из „Жичке бесједе о правој вјери“)

*О недељи блуднога сина 2018. Љеџа милосџи Госџодње
У име брајџисџва манаџтира Подмаине, монах Евџџаџије (Ивановић)*

Свештене ствари Светога оца нашега Саве
на кивоту Светога Петра у Цетињском манастиру

Живо присуство живог Светога оца Саве нашега

Изговорено на вечерњој служби 4. фебруара 2018, поводом доласка свештених ствари Светога Саве – епитрахилја, крста и патерице, у Цетињски манастир

„Не може се град сакрити кад на гори стоји“, то су ријечи Светог јеванђеља које смо чули; а чули смо и оне друге ријечи – да је свет Господ Бог наш и да Он у Светима обитава. Шта значе те двије ријечи? Значе да је заиста Бог Бог живих а не Бог мртвих; да је сам Бог Онај који је Истина и Живот вјечни, а да у исто вријеме и они који се причесте Бога живог, који се дотакну Бога, постају живи. Не само живи привремено, као што привремено живимо рођени од оца и мајке, него постају вјечни, задобијају дар вјечности и непролазности и дар бесмртности. То се посебно види код Светих Божијих људи у којима заиста Господ обитава и у којима почива. Сви Свети Божији људи су свети управо зато што се у њих уселио Једини који је Свет и који је вјечно Свет и који је вјечна Свјетлост – живи Бог. Зато ми и прослављамо Свете Божије људе, у ствари кроз њих и преко њих прослављајући самога Бога који се уселио у њих и настанио у њима.

Ми овдје, у Црној Гори, имамо велики дар Божији, као ријетко који крај у свијету, да имамо толико живих Светих Божијих људи. У новије вријеме смо открили и ону двојицу свештеника и четрдесет ђака, Мученика момишићких и ове године ћемо посебно прославити 330-годишњицу њиховог мученичког страдања из 1688. године. Исто тако, прославили смо 1000-годишњицу Светог Јована Владимира, зетскога краља мученика, чије мошти су почивале овдје у Пречистој крајинској, па су од XV вијека пренијете у Елбасан. Сваки који има осјећање за светињу треба да оде у Елбасан да цјелива мошти живог Светога Јована Владимира, који је сараспет Христу и зато је испуњен живота вјечнога Христовог. После њих имамо и друге Свете Божије људе – трећег епископа Превлачког зетскога, који је и постао архиепископ српски – Евстатија. Његове свете мошти се чувају у Пећкој патријаршији, гдје је провео последње године свога живота. Имамо и Светог оца нашег Василија Острошкога, чије мошти свете сви цјеливамо. Открили смо и мошти његовог ђакона, који је пострадао мученички – то се зна по томе што смо нашли пушчано зрно, од кога је погинуо, у његовим моштима, а то је остало и запамћено. Тамо је и Исаија, који је био подвижник у Острогу, а тамо је новомученик Станко, оно дијете које је – није то давно било – 1814. године мученички пострадао од четрнаест година. Тражили су да се одрекне Христа, а мали Станко се није одрекао, те је био сасечен на комаде. Остале су

сачуване Станкове руке, које је његова мајка нашла у његовом гробу. И он је живи свједок живог Господа. Овдје је са нама Свети отац наш Петар Цетињски – његове свете мошти су, као што видите, цјелокупне. То смо видјели кад смо га пресвлагали, и ево руку његову смо извадили да је цјеливамо; руку нераспаднуту не њеном силом негом силом управо те светости и тога живота Божијег коме је он служио, и који се уселио у њега. Овде је и света рука Светог Јована Крститеља Претече, она рука која је крстила Господа у Јордану – двије хиљаде година она опстаје и обилази земље и градове, и на крају, неким чудом Божијим, она је стигла овдје код нас на Цетиње заједно са дијелом Часнога крста на коме је распет Господ. То су дивне велике светиње, а са њима и икона Мајке Божије Филеримске, која се налази сада у музеју. Надамо се за привремено, јер се она никада у музејима није налазила него је увијек била у храмовима – од светог града Јерусалима до Антиохије, од Антиохије до Цариграда, од Цариграда до Родоса... На Родосу и данас постоји манастир који се назива Филеримос, по коме се и Пресвета Богородица назива Филеримска Богородица. Одатле је пренијета почетком XVI вијека на Родос а са Родоса крајем XVIII вијека у царски двор у Русију. Послије оне страшне и несрећне бољшевичке револуције, којој ове године обиљежавамо 100-годишњицу, те су три светиње „побјегле“ да не би биле уништене од безбожника. Преко Европе оне су стигле у Београд, гдје су предате краљу Александру Карађорђевићу од стране мајке царице Марије Фјодоровне, а преко Антонија, митрополита кијевскога. Онда су 1941. године те три светиње наш патријарх Гаврило Дожић, некадашњи митрополит пећки и митрополит црногорско-приморски, а тада патријарх српски, и краљ Петар II Карађорђевић, пренијели у Острог. Одатле су биле послје рата конфисковане од ондашње власти безбожне, али срећом сачуване, да би на крају двије светиње дошле овдје у Цетињски манастир, а ако Бог да доћи ће и Мајка Божија. Она је покрови-

тељка овога града, и њено је мјесто овдје, у овој светињи. Ако Бог да, кад подигнемо онај заветни храм краља и господара Николе изнад манастира, на Медовини, тамо ће наћи свој покој ове три древне светиње.

Оне су исто тако живо свједочанство живог Божијег присуства, као што су свједочанство живог Божијег присуства и ове три светиње, које су ових дана проходиле цијелу Црну Гору – епитрахил Светог Саве, којим је служио свете службе Божије; његов свети крст, којим је благосиљао исток и запад, сјевер и југ, а чији нам изглед говори да га је сигурно Свети Сава донио на благослов из Свете Земље; и његов жезал, којим је благосиљао пролазећи све ове крајеве. Има много мјеста и данас која свједоче да је он тамо био – и Савин кук, и Савина вода, и Савино ждријело, и Савине стране.... У Будви постоји и онај пролаз који иде до острва Светог Николе, који је такође везан за чудо Светог Саве, јер га он благослови овим својим штапом када је ишао у Свету Земљу. Колико све нема назива који свједоче да је он жив, био и остао, пролазећи кроз ове крајеве.

Те три светиње су живо присуство живог Светог оца Саве нашега. Данас има неких безумника, то је најблажа ријеч коју можемо да кажемо, који тврде да Свети Сава нема везе са Црном Гором! Како не би имао везе?! Откуда онда ове светиње Светог Саве овдје на овом мјесту? Откуда толики називи везани за његово име? Откуда онај светосавски пост, и то у срцу Црне Горе – на Његушима и на Цетињу, да није ту био свети Сава?

Дакле и ове три светиње које поново пролазе Црну Гору су свједочанства живог Божијег присуства Светог Саве, у којима Господ обитава и почива. Зато цјеливајући овај свети крст Светог Саве, цјеливајући његов епитрахил и његов жезал ми у ствари цјеливамо самога Светог Саву, јер ово је свједочанство његовог живог присуства и свједочанство живог присуства самога Господа са нама и међу нама.

Заиста, жив је Господ Бог, и ми у Њему и Њиме задобијамо вјечни живот, јер је Свет Господ Бог наш и у Светима обитава.

Њему нека је слава и хвала у вјекове вјекова. Амин.

Дочек светиња у никшићкој саборној цркви Светог Василија Острошког

Савиндан у Саборном храму у Подгорици – освештавање славских колача након Свете литургије

Дочек светиња у цркви Светог Николаја у Котору

Пред свештеним стварима Светог Саве у Подмаинском манастиру

„Твоје је Глово све из ничега створило“

**О дарвинистичком (случајном)
еволуционизму као теорији али не и научној истини**

Научнички фалсификации „научних доказа“

6. Аустралопитекус. Ово је биће у научном свијету представљено прилично великом количином костију, те се макар по тој карактеристици повољно разликује од досад наведених митских бића. Међутим, нигдје – чак ни у школском уџбенику – нико не ризикује да га назове ичим другим што би било више од мајмуна. Само име „аустралоитекус“ у преводу и гласи „јужни мајмун“. Прво је Луис Лики био пронашао неколико лобања у Источној Африци, али је у истим тим слојевима, још прије тога, био пронађен скелет потпуно савременог човјека.

Запремина лобање аустралоитекуса је карактеристична мајмунска, и једина изузетна особина овог мајмуна по којој су научници могли да га издвоје од осталих, његова је способност да усправно хода, и да прави „оруђа од шљунка“ – о чему нас обавјештава и школски уџбеник. 1974. године Јохансен је пронашао приличну количину остатака скелета аустралоитекуса женског пола, којем је дао име Луси.

Изузетно необично су се показале карличне кости, које су подсјећале на људске и одатле је изведена претпоставка да су аустралоитекуси ходали усправљено. Одлучујући аргумент који је говорио у прилог такве претпоставке био је кољенични систем животиње, који је такође подсјећао на људски. Међутим, касније је сам аутор открића признао да је управо та кост била пронађена на 2,4 километра од самог скелета, а као додатак и то – да је пронађена у 60 метара дубљим слојевима. Озбиљни аргумент који говори против усправног хода, јесу ушни канали аустралоитекуса. Они веома подсјећају на мајмунске, што говори о претежно четвороножном кретању. На крају, други детаљи скелета својатају аустралоитекуса са савременим патуљастим шимпанзама бонобо, који такође може да се креће, понекад, на двије задње шапе, али га то ни мало не приближава човјеку.

Што се пак оруђа аустралоитекусових тиче, и дјетету би морало да буде јасно да груби мајмун није у стању да направи никакво оруђе од ситног шљунка, и да сам шљунак може имати прилично егзотичну форму. У цјелини, може се рећи да су аустралоитекуси уникални. Најближи њему по грађи скелета ипак је испао опет орангутан, мада по великом броју карактеристика, аустралоитекуси стоје на већој удаљености и од човјека и од савремених човјеколиких мајмуна, него и једни и други међусобно. Аутор мноштва проналазака аустралоитекуса Луис Лики, признао их је за слијепу улицу еволуције.

7. Сензационална лобања 1470. То је откриће Ричарда Ликија – сина Луиса Ликија, које датира из 1972. године,

из источне Африке, и добило је име по свом броју у каталогу Кенијског музеја.

Лики јуниор је испочетка мислио да је то чисто људска лобања, али оно што је ту најинтересантније да јој датирање калијум-аргоновом методом одређује старост – између 2,6 и 220 милиона година. (Узгред буди речено – која поузданост методе!)

Несумњиво је да су сви до тада пронађени кандидати за прелазне форме били знатно млађи. Послије њега морало се признати да дотадашњи редосљед предака, почевши са аустралоитекусом, у принципу не одговара реалности. Сам Ричард Лики је громогласно изјавио: „Или ћемо избацити ту лобању, или ћемо морати да избацимо све наше теорије које се тичу раног човјека“. „Еволуцију“ су претрпјели и његови погледи на откриће, тако да је ту лобању он на крају стрпао у рану варијанту аустралоитекуса, а остали су се постарали да ту лобању 1470 што брже забораве.

Објашњење за ово веома је просто; ко се у савременом научном свијету одлучи да отворено одбади „мајмунску верзију“, тај се мора растати од свих изгледа не само на каријери, него и на било каква самосталана истраживања у антропологији.

8. Неандерталац. Детаљна открића ових људи у Европи су почела од средине прошлог вијека. Дарвинистима је било веома стало да у овим древним ловцима угледају мајмунске црте. Али факти говоре о нечем сасвим другом. Просјечна запремина лобање код неандерталаца, без обзира на ниско чело, била је *већа* него код савременог човјека.

Код њих су била пронађена сложена оруђа за рад; они су сахрањивали своје мртве. Познато је сахрањивање неандерталаца у оклопним прслуцима и са жељезним шиљцима стријела. Ови људи су имали и извјесне умјетничке способности, све до тога да су могли, на примјер, да направе флауту од медвјеђег кољена.

Посебности, пак, грађе њихових скелета објашњавају се тиме што су живјели у пећинама у леденом добу и очигледно патили од рахитиса и артритиса, због недостатка витамина Д, с обзиром на то да су мање боравили на сунцу. Осим тога, у истим тим или мало каснијим слојевима, налазе и кромањонце, који се уопште не могу разликовати од савремених људи. Потпуно је могуће да су издвојена људска племена која су потпала у изузетно тешке животне услове, могла да добију неку врсту „биљега“ на својим костима, а да у свему осталом остану обични и нормални људи.

9. Археолошка датирања и Тиролски човјек

Као у палеонтологији, ни у археолошким ископи-

нама обично није баш пожељно уздати се у методе радио-датирања, због њихове мале поузданости и великог разбацавања резултата, који могу да буду и до 100%, у једну или другу страну, као на примјеру лобање 1470, чија је старост, по једном те истом методу и уз учешће једне те исте опреме и особља, дала „виљушку“ вриједности, у кратком периоду између 2,6 до 220 милиона година (!).

Као што су палеонтолози навикли да из читавог дијапазона датума који даје метода радио-датирања, изабирају оне које одговарају најкарактеристичнијим фосилима, тј. еволуционистичкој догми – тачно тако и археолози углавном уопште не одређују старост људских остатака према методи угљеника 14, него по оруђима за рад пронађеним у близини. Ако се пронађу камена оруђа – то значи да је у питању камени вијек... бакарна, бронзана, жељезна оруђа, одређују бакарни, бронзани или жељезни вијек...

До недавних дана на располагању археолога био је само изузетно мали број костију људи из леденог доба. Али, ево, 1992. године, када се отапао алпски глечер, пронађен је чудесно очуван леш мушкарца који је умро и природним путем био мумификован прије него што га је покрио глечер.

По вањском изгледу, по грађи скелета, па чак и по саставу ДНК, тај човјек који је морао живјети прије појаве неандерталаца, ничим се не може разликовати од савременог Европљанина. Он је, очигледно, регуларно шишао своју коврцаву тамношатирану косу, на тијелу носио тетоважу, у уву минђушу од полираног камена са украсним орнаментом, на грудима амајлију од истог таквог полираног камена са кончаном кићанком. Одјевен је био у кожне камашне и крзнени капут, вјешто сашивен од кожа три различите врсте животиња. Имао је он и кожни рукав на посебном постољу, скоро истовјетан са рукацима који су код савремених туриста недавно ушли у моду, а у њему цијели прибор различитих алата; кремена, оруђа од костију, бакарну сјекиру набијену на држач од тисовине, стријеле са врховима од кремена, као и лук од тисовине, резервну тетиву, па чак и читаву приручну апотеку – гљиве на кожној шњури, које садрже антибиотик и витамин Ц.

Угљенични метод је показао старост проналаска на период 4,5 до 5,5 хиљада година (ако је то поуздано)?

Овај човјек имао је двије карактеристике које га разликују од савременог човјека и рођакају са неандерталцем. Као прво, то је велика, већа од наше, неандерталска запремина лобање. Као друго, његов 25-30-годишњи организам још није био достигао пуну физичку зрелост. Познато је да су и неандерталци сазријевали отприлике око 30. до 32. године. Очигледно, обје ове црте су биле заједничке за све древне људе.

Веома је интересантан алат овог древног човјека. Да су од свега што је било од њега нашли само шилјке од кремена, послали би га у камени вијек, да су била само бакрена оруђа – у бакарни, а да је био нађен само лук, њега би стрпали у средњи ви-

јек, зато што су се чувени енглески лукови правили од исте те тисовине и отприлике на исти начин. Али сва та помагала присутна су истовремено код овог преднеандерталског човјека. То испод коријена поткопава сам принцип археолошког датирања, саму подјелу времена на камени, бронзани и друге вјекове.

Ипак, главни закључак на који нас упућује овај проналазак се састоји у овоме: човјек је увијек био човјек; он је и у најдубљој древности овладавао високим занатлијским технологијама, које захтијевају ни грама мање разума и вјештине од данашњих. Такозвани прогрес човјечанства се не састоји у принципијелном повећању тог разума и вјештине, него само у нагомилавању знања и технолошких метода које посједујемо ми, а које наши преци још нису били накупили.

Дакле, у овом списку ми не видјесмо неку прелазну међуформу мајмуна и човјека. А кад смо већ ког тога, ако различита бића претендују на ту улогу, како онда објаснити поражавајуће јединство рода човјечијег? Питлаунаски примјерак је имао људску лобању и мајмунску вилицу, а питекантроп – мајмунску лобању. Хајделбуршки човјек, који се спомиње у уџбенику, имао је вилицу са људским зубима, а рамапитекус – са мајмунским. Због чега се и прије раскринкавања подвала нико није запитао: како су сви ти разноразни путеви еволуције довели до заједничког резултата? Шта је еволуција поправљала на почетку, а шта касније: вилице или лобање? Зашто су људи свих раса испод своје разнобојне коже толико једнаки, ако су потекли од различитих предака?

Генетички докази да су људи сјворени

Године 1995. је први пут извршена генетска анализа савремених људи и први пут објављена. Показало се да су код било која два човјека са различитих крајева свијета гени много сличнији, него код двије гориле из исте западно-афричке прашуме. Да ли то значи да сви ми потичемо од једног пара предака?

Амерички биохемичари такође су сасвим недавно проучавали ДНК митохондрија. Митохондрије, као што је познато из школских лекција, не улазе у састав језгра, и сперматозоиди их не садрже, тако да се наслеђују само од мајке. Показало се да су код свих

етничких група ДНК митохондрије идентични. Одатле су научници извели закључак да сви потичемо од једне жене, којој су дали име **јенейска Ева**.

Рачунајући према савременом степену мутације, за њену старост генетичари су добили бројку од отприлике 200 хиљада година – вријеме када, према еволуционистичким мјерилима, савремених људи још није смјело да буде.

Ова се неодумица објашњава веома просто: раније су се мутације код људи сретале стотинама пута рјеђе, а касније ћемо видјети и због чега.

Ако се митохондрије наслијеђују само по материнској линији, „Y“ хромозоми се наслијеђују само од очева. Аналогно истраживање „Y“ хромозома код представника различитих народа навело је научнике на убјеђеност у постојање општег праоца свих људи на земљи. Њега су аналогно назвали **јенейски Агам**.

Али еволуционистичка догма је толико *тврдо* набијена у људске главе, да је саопштење о тим открићима пропраћено оваквим коментаром:

„Он (Адам) није био једини мушкарац, него је, што је много вјероватније, био члан неке невелике групе првобитних људи. Његови су гени преживјели, најприје ће бити, због тога што су се остали мушкарци показали неспособни за оплодњу.“ Слично се и за „генетску Еву“ изјављује да ни она није била једина жена, али да је она била једина која је на неки волшебан начин успјела да остави потомство.

Баш ме занима: да се нису они којим случајем вјенчали у Питлдауну?

У коментару се тврди: „Нема никаквих доказа да је тај 'Адам' знао ту 'Еву'“. (Обратите пажњу – како су све ове и њима сличне басне обилато опскрбљене ријечима типа „вјероватно“ и „најприје ће бити“. Непристрасном човјеку је очигледно колико су такве измишљотине о првобитним колективима у којима се налазе само два таква срећника – невјероватне. Када се прочита извјештај о резултатима тих истраживања остаје, да је све било просто-напросто по Библији.

(Овдје је научно резонување очито замијењено „аргументима“ афектиране жене у „дијалогу“ са сусједом!)

21. Људски јовор

Способност разговјетног говора једна је од најочевиднијих одлика по којима се човјек разликује од мајмуна. Човјеколики мајмун нема центар за говор у мозгу. Осим тога, он нема ни префињени механизам управљања дијафрагмом и дисајним мишићима који је неопходан за говор и пјевање.

Међутим, оно што је најважније за језик јесте способност апстрактног мишљења. Визуелну, мисаону слику неопходно је закодирати и предати ланцем разговјетних, међусобно раздвојених звукова. Научници нису у стању да кажу практично ни једну једину ријеч о томе како је такав развој могао да се одвија код мајмуна. Натјерати мајмуна да проговори још ни коме није пошло за руком. Папагаји изговарају гласове много разговјетније, а пси схватају смисао људских гестова знатно боље од мајмуна. Један од најбољих свјетских специјалиста из лингвистике Ноам Чомски тврди: „Људски језик је непоно-

вљива појава, он нема аналога у животињском свијету. Нема разлога да се претпостави да је провалија између људи и животиња савладива. Веома важна особина свих језика човјечанства је и њихова тежња ка упрошћавању и дегенерацији... Напокон, древни језици су чак и фонетски били много богатији од савремених. Проучавања језика заосталих народа показују да они нису ништа примитивнији од европских. Напротив: цивилизација суштински квари језик, одучава људе да се изражавају богато и правилно“.

(Може се рећи из неуротичне жеље за што краћим „споразумијевањем“, загађује језик жаргоном, псовкама...) Дакле, у језичком смислу видимо обрнуту еволуцију, од културних људи према некултурним...

22. Знања древних људи

Истраживања древних цивилизација говоре о високом нивоу знања древних народа. Нарочито се то односи на апстрактна знања, која немају нарочиту утилитарност: на математику, астрономију, као и на умјетност, литературу, поезију. Људи су са изузетном тачношћу знали дужину сунчеве године, мјесечеве мијене, знали су звијезде – све до оних које се не виде голим оком; умјели су да рачунају степен бројева, да извлаче квадратне и кубне корјене, итд. Међутим, код нас се већ одавно одомаћило лажно мнијење да су у та времена људи извлачили само јестиво коријење...

Запањују успјеси древних технологија. У сумерским ископинама налазили су галванске елементе и електролитске уређаје. Углачаност плоча на древним грађевинама потресно дјелује својом велелијепном тачношћу, коју једва да могу поновити и данашње савремене технологије. Огромне камене блокове људи су били у стању да исклешу из стијена и да их пренесу на велике удаљености, између осталог и преко ријека, и да их подигну на велике висине. Ми данас ријетко кад можемо да погодимо каквим су се помагалима они тада служили. А шта рећи о вјештини древног ткања, древног сликарства, о умјећу мумифицирања лешева, о грнчарском и ковачком занату?

Човјек древних времена није био нимало глупљи од савременог, није имао мање способности за апстрактно мишљење, умιο је да доживљава свијет много више поетски, него што га доживљава данашњи. Осим тога, историја даје основа за претпоставку да је развој високотехнолошке цивилизације неједнократно у историји човјечанства бивао пресецао неким катастрофама... И људи су били лишавани нагомилане техничке базе и постављани у неке нове тешке природне услове, тако да се много тога морало почињати изнова.

Тако истраживање историје америчких и аустралијских народа показују да су у питању деградиране цивилизације. Са тачке гледишта техничког прогреса ти се народи у тренутку кад су их открили Европљани нису кретали напријед успореним темпом, него су кретали уназад, не сачувавши достигнућа цивилизације својих предака...

- крај -

Поп Ђоко Пејовић

Командир са Грахова и дипломата о свом руху и круху II

Пойова лична архива

Али пламен прошлога није бирао шта ће претворити у пепео, па је и ту ненадокнадиву архиву прогутало. Пуким случајем спасен је само онај дио који ми се затекао у писаћем столу у тренутку када су укућани грабили поједине ствари испред тога пламена. Сачувано је прилично мало по обиму, али доста значајно по вриједности. Но и то мало довољно је да се може сасвим јасно сагледати лик Попа Ђока, па и више од тога.

У записима Попа Ђока налазимо аутобиографске податке. Путопис са два путовања од Цетиња до Цариграда и од Цариграда до Мисира и назад; списак гардеробе коју је носио са собом; књиге трошкова и дугова; податке о биткама на Грахову и Фундини; јединични списак батаљона са оцјеном свакога војника у њему; број утрошених метака по бојевима и четама и за читав рат 1876–1878. године; Попове доживљаје у изгнанству и много других интересантних докумената са којима ћемо се даље срести. Рукопис Попа Ђока је исписан, а правопис му је предвукоски. Употребљава „црногорски четврти падеж“, а писао је оловком врло ријетко или скоро никако.

И што га више читамо, све нам се више намеће питање: откуда Попу Ђоку склоност и воља да води тако опширне записе? Поред онога што смо већ претпоставили морало га је на то подстицати и подржавати још нешто. Разумије се да је ту најодлучнија била његова велика природна интелигенција, која му је помогла да врло рано предвиди доста од онога што ће га у животу снаћи. Он је рано почео долазити у сукоб са књазом Николом, који му је два пута одузимао капетанство „на Божу правду“. Погођен већ првом деградацијом, њоме можда и најтеже, Поп Ђоко је одлучио да и о томе и о свему другоме, а касније је тога имао све више, оставља писмене траг.

У недостатку конкретних података о правим узроцима шиканирања Попа Ђока од стране Николе I ми овдје не можемо ни покушати да претпостављамо, мада су очевидни политички мотиви. Чињеница стварне немилости Попа Ђока код књаза, гдје није био ни први ни последњи, за нас овдје није чак ни важна толико колико је важно и интересантно све оно што се надовезало као њена посљедица. Пратећи те посљедице путем који нам је својом руком обиљежио сам Поп Ђоко наићи ћемо на доказе о непо-

битним људским и патриотским квалитетима самога Попа, који су му помогли да под притиском најогавнијих нискости према њему не пропусти у часној оданости своје народу.

Дугови

Из цитираних аутобиографских података Попа Ђока видјели смо да је он многе државне послове обављао, а „ни трошки ми потпуно измиривани нијесу, а неки плату што имао нијесам, но сам по свиј ових путова и од моје дједовине трошио“. То се добрим дијелом односило и на његова брата Пера. Касније им је и трећи брат, Ићо, постао тјелохранитељ код књаза па је кућа остала такорећи без хранитеља. И за државне потребе и за кућу морало се прибјежавати зајмовима, односно дугу, који је нарастао до те мјере да је превазишао вриједност самога имања, за које смо већ рекли да је било једно од највећих у ондашњој Црној Гори.

За Попа Ђока је било најтеже то што су се сви ти дугови свалили на њега. Он је сам 1858. године имао озбиљне дугове. А те године вратио се његов брат Пера са положаја посланика из Цариграда, са својим дуговима. Кад су их све сабрали испало је 3.309 талира. Браћа су одредила Попа Ђока да кубури са тим дугом. Он је одмах продао један дио земље, једну кућу на Ријеци Црнојевића и двије пушке, али му је и после тога остало 1.696 талира дуга. Пред полазак по други пут у Цариград, Поп Ђоко је имао свога личнога дуга 641 талир. У Цариград је, разумије се, отишао о своје руху и круху, остављајући породицу без ичега, јер су се браћа на два мјесеца прије тога била подијелила. Отада је Попов дуг у Цариграду и домаћи, код куће, могао само да расте и да касније постане толики да му је довео у питање и насушну кору хљеба.

Под теретом дугова Поп је грцао пуних четрдесет година и сачинио читаво једно финансијско књиговодство. Ту су имена свих оних којима је дуговао са сумама „главе“ и „добити“. Записан је и најмањи издатак и примитак, чак и датум када му је жена била принуђена да од сусјетке позајми тањир брашна и када је тај „ђавољи пјат брашна“ вратила.

Посланик у Цариграду

На линји наглог успона Попа Ђока свакако је и његово службовање као дипломате у Цариграду. Кад је први пут тамо послат био је у тридесет и првој години живота. Не треба ни помишљати на то да је говорио неки страни језик. Али треба имати у виду да је постао посланик Црне Горе у Цариграду после битке на Грахову, и то као насљедник свога брата Пера који је као тадашњи посланик својим „потурчењаштвом“ направио Турцима велику подвалу. Поп је то све знао и у Цариград је пошао свјестан свих тешкоћа. На пут је пошао 14. јануара 1866. године. О томе путовању и о боравку у Цариграду направио је кратки запис:

„Кренух из Скадра у уторник под Бар. Укрцах се у вапор у сриједу 15 истог поподне. Дођох у Крф у петак 18 истог.

Кренух из Крфа у понедионик 20 истог за Цариград. Дошао у Миру у сриједу 22 истог поподне. Дошли смо у Цариград 23 истог у четвртак пред ноћ и ноћили на вапор. 24 истог у петак се искрцали. Платио сам пашат до Цариграда у други пошт талијера 60 испод Бара. Од Бара до Крфа јестиво сам плаћао без више

писате суме, а од Крфа до Цариграда са више писатом сумом плаћено је.

Кад сам изаша са вапора у Цариград починуо сам у кућу Митра Љубиновића у Беолу. У њега сам стојао три недјеље.

Послије нашао кућу у Беолу и платио на једну камару мјесечно по три лире, а харчио у локанду, плаћао мјесечно у локанду по 1000 гроша. И са мношом је стоја Јоко Боичин и ја му плаћао све трошкове.

На 1 маја погодим се са Стевом Чојановићем исте године 1866 да стојимо заједно. На мјесец давао сам лире турске 6 за мене и Јока Боичина. За 14 мјесеца лира турскија 84, које чини талијера 378, а сувише Јоку Боичину дао плате преко овога талијера 157, које чини суму талијера 535. А Јоко ми није учинио ни најмање користи у ово његово стојање са мношом нити ми је од њега ни у најмању захваљено. А сувише све што је трошио

без више писатог кутњег харча но по путова у Цариграду“.

Тако је, ето, Поп Ђоко путовао у Турску и живио у Цариграду као дипломатски представник Црне Горе, која је са Турском „дипломатисала“ преко ножа. Можда је у складу таквих односа и овакав дочек Попа Ђока у Цариграду; његова „резиденција“ и све остало. И у сваком случају, у складу са његовом платом.

Специјални књажев изасланик у Мисиру

Крајем 1866. године Поп Ђоко је добио налог од књаза да из Цариграда отпутује у Мисир у специјалну мисију. Поп није записао какав му је био

задатак, али се из записа види да је путовао о трошку мисирског посланика. Тај запис је опширнији него онај о доласку и боравку у Цариграду. Изгледа да је Попа дочек и боравак у Мисиру више импресионирао па је настојао да више и запише све, пошто каже: „Ово је које како забиљежено јербо и више имао бих у овом писања за многе ствари“.

- наставите се -

Преузето из списа „Борба“, Београд, изашло 60-тих година XX вијека

Војислав

Година пред нама обилује јубилејским освртањима на прошлост, мада је то, под овим небом, ризичан посао, подложен свакојаким идеолошким кривотворењима и врло натегнутим довођењем у везу са садашњошћу. Ето, да није ничег другог него „100 година од“ 1918. – коју пола нас слави као велики и свијетли тренутак, а пола га се сјећа под геслом „било, не поновило се“! Зато одмах предлагем да се, на моменат, одмакнемо од тог јубилеја, да зајемо у даљу прошлост и видимо шта се то важно по нас збивало – не стотину, него хиљаду година уназад. Имамо ли, рецимо, 1018. године неку чистију историјску ситуацију и неку обљетницу која нас не би, овако подијељене, додатно дијелила?

Поменута година дјелује спокојно и стабилно. Ауторитетом снажног византијског цара и војсковође Василија Другог, управо су се окончала балканска преварања и простор од Солуна до Неретве, који је до јуче кључао од међусобних сукоба, изазваних историјском појавом бугарског (македонског) „цара Самуила“, сад је поново под политичком управом Константинопоља. Област данашње Црне Горе, у тим је смутним и тегобним временима добила првог „међународно признатог“ владара – Светог Јована Владимира! Само, овај није признат крунама и повељама из Рима или из Византије – него својом мученичком смрћу (+1016) и врлинским животом, због којих је завриједио нешто што нема ни један други овдашњи владар до данас. О њега се отимају и сматрају га својим – сви балкански народи!

Хиљаду осамнаеста и новонастали мир који је та година донијела, отворила је могућност да Стефан Војислав, храбри и вјешти ратник, блиски рођак Светога кнеза Јована, започне дјело које ће довести до стварања истински независне државе, отргнуте од византијске управе. Војислав ће петнаестак година касније подићи устанке, а његов син Михајло кроз коју деценију дочекаће политичко признање своје државе, године 1077. (Тако да никоме живоме није јасно зашто је актуелна црногорска власт претпрошлу, 2016. годину, насловила 1000-годишњицом наше државности?!)

Дакле, 1018. је створен један нови политички поредак, који ће Војислав убрзо напасти својом војном вјештином, визионарском далековидошћу, уз обиље

Божје помоћи (једна олуја му је донијела обиље царског блага на „праг од куће“; призив Божијег имена му је спасао живу главу у метежу Туђемилске битке... итд.). Зато ову годину видим као јубилеј – али не у односу на конкретан догађај, него као почетак епохе која ће изродити прву праву зетску државу, уважену од свих „релевантних међународних фактора“. (Америка и Русија тада не бјеху никоме на виду... еј!)

А Стефана Војислава видим као личност која несумњиво може да нас обједини, својом темељном улогом у процесу и појави, данас званим – црногорска држава. Он је способан, одважан, mudar... попут неког од наших нововјековних црногорских хајдука. Византијски извори га, разумљиво, карактеришу као узурпатора и понегдје га називају погрдним именима („лукави варварин“, „дивља звијер“), али му не могу одузети славу побједника! Он је хришћански владар, побожан и одан, попут цара Давида, библијском виђењу свијета и стихија у њему.

Он је бескомпромисни борац за самосталност своје државе, и не преза од сукоба, како са Византијцима, тако и са околним рашким и хумским велможама – по принципу „једна земља, а два господара, царовати оба не можемо“! Те његове особине, уз све горе побројане историјске чињенице, сигурно ће вољети они који заговарају апсолутну националну самобитност савремених Црногораца. Овим другим Црногорцима, који себе доживљавају дијелом српске националне, етничке и културне цјелине, више ће се свиђати чињеница да Војислављева држава своје границе није имала код Пријепоља и Плужина, него се протезала од Стона на Пељешцу, па преко Косова, до Топлице код Ниша (Војислављева држава је била немислива без Косова – отуда се Бодин у Призрену осјећа „као цар“!) Њима ће бити мило кад у изворима првог историјског реда (Кекавмен, Скилица) прочитају да се за Војислава каже како је он „архонт Срба“, његова земља – „земља Срба“, а он лично, по поријеклу „Србин Травуњанин“! Постоје, поред свега, и озбиљне научне хипотезе, по којој су Немањићи, потомци (сродници) једног од Војислављевих синова (па онда није нимало случајно, што ће, брат Светог Саве, Вукан, од римског папе добити исте инсигније краљевске власти у Зети=Дукљи, које је имао и Михајло Војислављевић).

И шта човјек да пожели љепше и боље, него кад наиђе на неку давну осамнаесту годину, богату као сама византијска лађа, толико обилату чињеницама, да има довољно за све – да се браћа не свађају.

Илустрација из историје Јована Скилице:
„Срби нападају Византијце у планинском кланцу 1042“, XIII вијек

СВЕТИЊЕ РУМУНИЈЕ

І днo

ПУТОПИС

протојереј-ставрофор ОБРЕН ЈОВАНОВИЋ

У посјети прелијепој и благословеној земљи Румунији и светињама Румунске Православне Цркве, захваљујући братољубивом позиву Епископа карансебешког Лучијана и благослову митрополита Амфилохија, од 23. до 30. новембра 2017. године, била је група поклоника из наше Митрополије: протојереј-ставрофор Обрен Јовановић, протосинђел Сергије и отац Роман из манастира Острога, монах Јован из манастира Св. Димитрија на Топхани и мати Параскева из манастира Св. Петке у Гостиљу Мартинићком. О томе гдје су све били, шта су све видјели и какве су утиске понијели, за Радио Светигору је говорио о. Обрен, а ми његову приповјест преносимо на страницама Светигоре, у нади да ће она свима онима који још нису имали благослов да те крајеве земље Господње посјете приближити њихово богатство и њихове љепоте, и физичке и духовне.

Наш пут, који је трајао осам дана, дошао је потпуно спонтано и неочекивано. Али, као што кажу, у Цркви Божијој нема ништа случајно. Наша мати Параскева већ пар година има братске везе са манастиром Калугаром, и приликом једне посјете игумана овог манастира, оца Касијана, манастиру Свете Петке у Гостиљу, родила се идеја да мати Параскева пође да се поклати својој небеској покровитељици, Светој Петки у Јашију. Благословом нашег Митрополита негдје уочи Аранђеловдана прошле године се то све згодило, а у тој ходочасничкој групи сам се нашао и ја. Наше се путовање у ствари састојало из званичне посјете Епархији карансебешкој и владици Лучијану са једне стране, и поклоњења Светој Петки са друге.

За мене је тај сусрет са нашом браћом у Христу и првим комшијама, али истовремено и потпуно другачијим народом – романским, са којим до тада нисам имао никаквог ближег и дужег додира, био својеврсно откривење. Први утисак након сусрета са историјом дивне и мученичке Карансебешке епархије, јесте да нам је судбина прилично слична, нарочито када је у питању страдање за вријеме II свјетског рата и након њега, током владавине комунизма. Може се рећи да су у том погледу наша Митрополија и Карансебешка епархија сестре рођене. Румунија је многољудна земља, са око двадесет милиона житеља. Прошла је кроз период комунизма веома тешко, и

трагови тог периода су видљиви и даље на сваком кораку. Нарочито се то види у банатском дијелу Румуније, оном који се граничи с нама – села су напуштена, млади су се иселили у потрази за послом и бољим животом, тако да су остали само старци. Када су ушли у Европску унију, 2007. године, свако ко је могао да оде отишао је. Отишли су чак и средовјечни људи, тако да су остала само старачка домаћинства. Али, Богу хвала, црквени живот у Румунији је у замаху и успону, и доживљава својеврсну ренесансу.

Пажња са којом су нас домаћини дочекали готово нас је збунила – уприличили су нам дочек на самој граници; наравно, и обрадовала нас је, јер када човек крене на пут да сусретне брата свога, онда се и радује да га што прије види. На граници нас је сачекала мати Домника, игуманија манастира Нера, са сестром Љубицом, нашом Српкињом, чији су преци у те крајеве дошли са патријархом Арсенијем приликом прве Велике сеобе.

Манастир Свете Параскеве – Нера

Прво вече смо били смјештени у манастиру Свете Параскеве – Нери, који се налази на обронцима банатских планина, и прилази му се једним узаним путем, на крају којег није просто манастир, већ читав град. Нешто попут наших фрушкогорских манастира – велики конаци опасују храм у средини. Прво смо помислили да је у питању манастир у обнови, али онда чусмо да је његова изградња почела 1996. године иницијативом једног љекара, родом из тога села, који је данас један од најугледнијих онколога у Букурешту. Када је свршио судије и дошао да посјети родитеље и родно мјесто, он је видио да су баптисти већ почели да покрштавају православне Румуне. (Тада је у Румунији владала велика немаштина и глад, бу-квално преживљавање – а баптисти су им долазили са помоћу, но у исто вријеме су и пропагирали своје уче-

Манастир Свете Петке – Нера

ње.) Када је видео да баптисти упорно проповиједају међу православним житељима његовог мјеста, он је помислио да би им то свакако теже ишло када би у том крају постојала нека значајна светиња, односно како би било добро да се ту оснује манастир. А када је нешто Богу угодно, Он онда све удеси и благослови – код овога љекара управо тих дана дође један монах са здравственим проблемима, који му се успут и пожали како живи у једном великом манастиру, али да би имао жељу да се повуче у неки крај у којем би имао више прилике за молитвено тиховање. – Е – рече му овај љекар – оче Теофане, сами те је Бог послао! – и исприча му све ово. Тако се 1996. године кренуло са изградњом манастира, буквално без паре и динара. Направили су једну дивну цркву брвнара, која је и сада украс читавог тог комплекса, и мало по мало су градили конаке, да би на крају све то израсло у прелијеп манастир за који имате осјећај да ту стоји већ стотинама година; који, попут Кијево-печерске лавре, у својим параклисима чува на стотине честица святих моштију. У манастиру Нери живи двадесет и пет монахиња и њихов духовник. Живе пуним богослужбеним животом. Након јутарње, која почиње у пет ујутро, монахиње се разиђу по послушањима, а дио њих наставља да обавља молитвено правило непрестаног читања Псалтира, који се преко разгласа чује у сваком кутку манастира.

Убрзо је овај љекар, главни ктитор манастира Нера, Константин му је име, схватио да поред те духовне обнове треба људе помоћи и у материјалном смислу – недалеко од манастира, на једном узвишењу одакле се манастир предивно види, почео је да гради (као саставни дио манастира) онколошку клинику за дијагностику, која ће бити савјетодавног типа. На челу те клинике ће бити он, а она ће људима тога краја, поред духовне обнове, дати и могућност да раде. Са друге стране манастира се гради сиротиште за дјецу – пет великих кућа у којима ће бити смјештено преко двије стотине дјеце. Нека од те дјеце су сирочићи којима су се родитељи упокојили, али, нажалост, међу њима има и оне дјеце – то је сада у Румунији честа појава – чији су родитељи отишли да раде по Европској унији, па су она остала са бабама и дједовима, или очевима који нису у могућности да им пруже све што им треба, па заостају у школи, и потребна им је разноврсна помоћ. У манастиру Нери је препозната потреба да се о тој дјечи побрине – док им се родитељи не врате, док се не снађу, док не одрасту...

Овдје се баве и преводилачким радом, и превели су са српског на румунски више књига Светога оца Јустина. Сад су остварили контакт и са манастиром Светог Стефана Пиперског, и договорено је да се преведу књиге о оцу Лазару, старици Стефаниди и још нека издања пиперске обитељи.

О њиховом гостољубљу шта бих рекао – гостољубље монахиња нам је познато и из наше Цркве, а код сестара манастира Нера оно се пројавило у најљепшем виду. Задивљени смо били – први пут се сустремо, и не познају нас уопште, а поклониле су нам заиста вриједну пажњу и љубав. Није ријеч о просто

физичком гостопримству, већ о унутрашњој доброј вољи, радости и љубави са којом су нас сусрели. То човјек просто мора да доживи, то не може да се ријечима опише. Исту је такву љубав показао и њихов старац, отац Теофан – релативно млад човјек од око четрдесет година, али који својом љубављу, смирењем и тиховатељским духом оставља утисак неког светогорског старца, којег ти је просто доста да гледаш па да се радујеш у духу.

Потпуно нов и још млад, манастир Нера има просто невјероватну мисију у том крају, а од свега је најупечатљивије то што је Бог пројавио своју љубав и своје старање преко једног лаика хришћанина, љекара Константина.

Манасџир Калугара

Након јутарњег богослужења у Нери, пошли смо у посјету осталим светињама Карансебешке епархије. Домаћини су нам били мати Домника, која иако Румунка родом одлично говори српски језик, и прота Богољуб Мартиновић, чији су се преци у Банат доселили у великим сеобама, који такође одлично говори српски. Он је свештеник Румунске Православне Цркве, парох је и намјесник у банатском дијелу Румуније. Са њима смо обишли манастир Калугару, који се налази у планинском амбијенту, у крајолику сличном ономе у ком се налази манастир Светог Петра Коришког. Ту, са својим духовником – оцем Касијаном, живи једно десетак монаха, који су нас такође дивно примили.

Овај је манастир обретен на чудесан начин крајем XIX вијека, а открио га је Србин, Алексеј Недић, син свештеника који је служио у граду Оравице, удаљеном око двадесет километара одатле. Алексеј је имао једно чудесно виђење да је ту живио неки старац подвижник (а знало се да је у тим планинама било испосница) и њему је откривено да треба да пође у тај крај и да отвори једну пећину која у себи крије светињу. Он је ово испричао своме оцу, и са његовим благословом је пошао на то мјесто, са још неколицином људи. И заиста, откривши ту пећину нашли су у њој тијело старца којему се име не зна, једну чудотворну икону Пресвете Богородице и старчев напрсни крст. Тијело старчево је било срасло са стијеном, и данас, када цјеливате мошти тог непознатог старца, видите да је тијело саставни дио стијене. Када је он ту боравио и колико, то само Господ зна. По икони би се рекло да је живио прије пар стотина година. Када је Алексеј видео све то, и кад се сусрео са тим чудом Божијим, саградио је малу цркву, а касније је примио и монашки образ.

Град Оравица и манасџир Васиова

Након Калугаре, посјетили смо Оравицу, стари румунски град, у којем је све до прије отприлике стотинак година било већинско српско становништво. Срби су се од тада углавном или асимиловали или раселили, али и данас има породица које говоре српски језик. У цркви Светог Илије (из XVIII вијека, у којој су служили наши свештеници Недићи и Поповићи), једна је бака, чувши нас да причамо српски, излетјела и почела да нас грли и љуби. На питање одакле је, она ће: „Ја ни на памтим када су моји овдје дошли. Одавде сам, овдје живим, молим се Богу...” Рекла нам је да их нови млади свештеници, Румуни, јако лијепо прихватају, а како су тај храм градили наши преци, она се ту осјећа домаће.

Сусрет са тим младим румунским свештеницима је такође био један посебан благослов. Они живе у веома тешким условима, у веома сиромашном дијелу Румуније, који је управо због те неразвијености сада махом напуштен – ту је остало да живи јако мало људи, углавном старца. У тој тешкој и учмалој атмосфери, они зраче ведрином и оптимизмом. Окупљају око Цркве

малобројну дјецу, и са њима раде са пуно труда и полета. Ондашња попадија нам рече да око педесеторо дјеце похађа вјеронауку, на којој се баве и разним рукодељима – каширају иконице, праве бројанице... Уистину је потресно како у тако тешким условима они живе и раде. Посјетили смо и цркву Успења Пресвете Богородице, коју су такође градили наши људи, и у којој су својевремено служили наши свештеници. Цркве су им јако уредне и чисте, као да сте ушли на парче неба на земљи – брине се о сваком детаљу, свако кандило сија, нигдје не можете да видите ни најмањи траг воска...

Оравица крије још двије занимљивости, обје су везане за наш народ – у том је граду најстарије позориште у том дијелу Европе, сagraђено прије двије стотине година, а градио га је Србин, а у његовој челичани ливени су дјелови за Ајфелов торањ у Паризу.

Након обиласке Оравице, кренули смо према **манастиру Василиови**, гдје нас је чекао конак. У том манастиру живи око десетак монахиња, које такође имају дивног духовника, оца Јоаникија, једног изузетно образованог монаха – доктора психологије, магистра теологије и професора универзитета, а врло је млад, нема ни четрдесет година. Он потиче из породице која уопште није била црквена; Господ га је изабрао мимо свих људских правила – малтене до факултета није ни чуо за Бога. Манастир Василиова је посвећен Св. пророку Илији. Иначе, Румуни веома поштују Светог пророка Илију – свако мало ћете наићи или на цркву или на манастир њему посвећен, или на његову икону поред пута. И у овом су нас манастиру изузетно лијепо примили и угостили. По ужурбаности да нам помогне и да нас смјести – понесе нам торбе, објасни шта треба и томе слично, од свих се истичала једна монахиња. Тек смо сутрадан схватили да је то била сама игуманија, а не нека од млађих сестара.

Отац Јоаникије, који иначе ради са младим људима, упознао нас је са проблемима и изазовима са којима се сусрећу млади Румуни, због утицаја нових европских квази-вриједности, кроз наметање којих им се Бог и Црква потпуно отуђују. Дјецу уче другим вриједностима до те мјере да су одрасли уплашени да ће ускоро доћи вријеме у ком ће дјеца само знати да су им родитељи били православци, а да њих то неће много обавезивати. Сада се то већ осјећа – младих људи у Цркви нема пуно. Има, али не колико би требало, јер, они су преокупирани неким новим обавезама, неким новим интересовањима, путовањима, школом, могућношћу да оду гдје год желе у Европу, да уче или да раде... Проблеме о којима нам је отац Јоаникије причао препознали смо углавном као своје сопствене – нажалост, ту нам се околности животне уопште не разликују, и то што они сада доживљавају, након уласка у Европску унију, то чека и нас.

Осим што су светиње које смо првога дана нашег ходочашћа обишли по себи значајне, и што је дивно посјетити их, за нас је та посјета имала још једну димензију – сусрет са значајним периодом наше историје. У свим тим крајевима румунског Баната су неколико вјекова живјели у великом броју наши људи. У цркви у Оравици, на примјер, служило је десет генерација српских свештеника – Поповића и Недића, преко стотину педесет година, све до краја XIX вијека, када је Румунска Православна Црква почела да преузима ингеренције над том територијом која је дотле била под јурисдикцијом СПЦ. Знамо да је Свети Јосиф Темишварски, Србин поријеклом, савременик нашег Светог Василија Острошког, рукоположен за епископа темишварског од стране Светог патријарха Пајсија Јањевца. Отуда је потпуно природно да се те везе у наше дане обнављају. Примјер овога је свакако и побратимљење манастира Калугаре са нашим манастиром Косијеровом, Епархије будимљанско-никшићке.

- насљавиће се -

Фреска у манастиру Калугари на којој је приказано чудесно обретење тог светог мјеста

У граду Оравици, у цркви Успења Пресвете Богородице коју су изградили Срби након Велике сеобе

манастир Василиова

Јасеновац

700 хиљада Срба и сви са ликом свеца
Ниједан да завапи нико да зајеца

Непрегледна колона у реду смрти стоји
Миле Будак смиче фра Мајсторовић броји

Колико се само крви из тијела невиних бића
Точило на лудим гозбама Макса Лубурића

Испред логора у црнини стајала је жена
Док је у гасној комори радила трећа смјена

Од васељенског бола завладала је тама
Под вратом безазленим ради усташка кама

100 хиљада дјеце наши анђели од миља
Крвави пир над њима Степинац благосиља

Незнано је мученика имена Твога ради
Уморено од жеђи издахнуло од глади

Господе од кад је с барком испливао Ноје
Јесу ли већи помор видјеле очи Твоје

Остаће уписано у маљем смрсканој глави
Ко може нек опрости ал да не заборави

Господе

Није ми добро Господе прате ме црне слике
Видим новомучене с Кошара српске војнике

Није ми добро Господе убице не крију лице
Заклаше безочно тада дијете из Ђаковице

Није ми добро Господе опака неман зијева
Боле ме ископане очи мајке из Сарајева

Није ми добро Господе још лете црни гаврани
Јављају како су у Лори смицани Никшићани

Није ми добро Господе чуо си са висине
Последњу кад је казао Љубо Једнак из Глине

Није ми добро Господе можда сам сметнуо с ума
Кад су на колац набили ђакона Авакума

Није ми добро Господе неважно имам ли лијека
Нека је царство Твоје сада и довијека.

Зборник „Стваралачки феномен Радован Бећировић Требјешки“

Фудски, пјеснички, херојски, историјски, вјерски феномен обједињен и пригрљен у лику старца Радована Бећировића Требјешког, био је обogaћен његовом витешком енергијом и душом дјетета која и даље вјерује у чудеса и чуди се како то да их други не виде. Такав феномен дат и послат од Бога деценијама се занемарује свјесно и несвјесно, све до момента када прегалаштвом Института за српску културу из Никшића и Савеза гуслара из Београда, овај феномен почиње да се открива прво кроз Научни скуп, одржан у Никшићу 25. октобра 2016. године, године која обиљежава тридесет година од упокојења старца Радована, а затим и кроз низ радова објављених у зборнику **Стваралачки феномен Радован Бећировић Требјешки**, прошле 2017. године, а у издању Института за српску културу из Никшића..

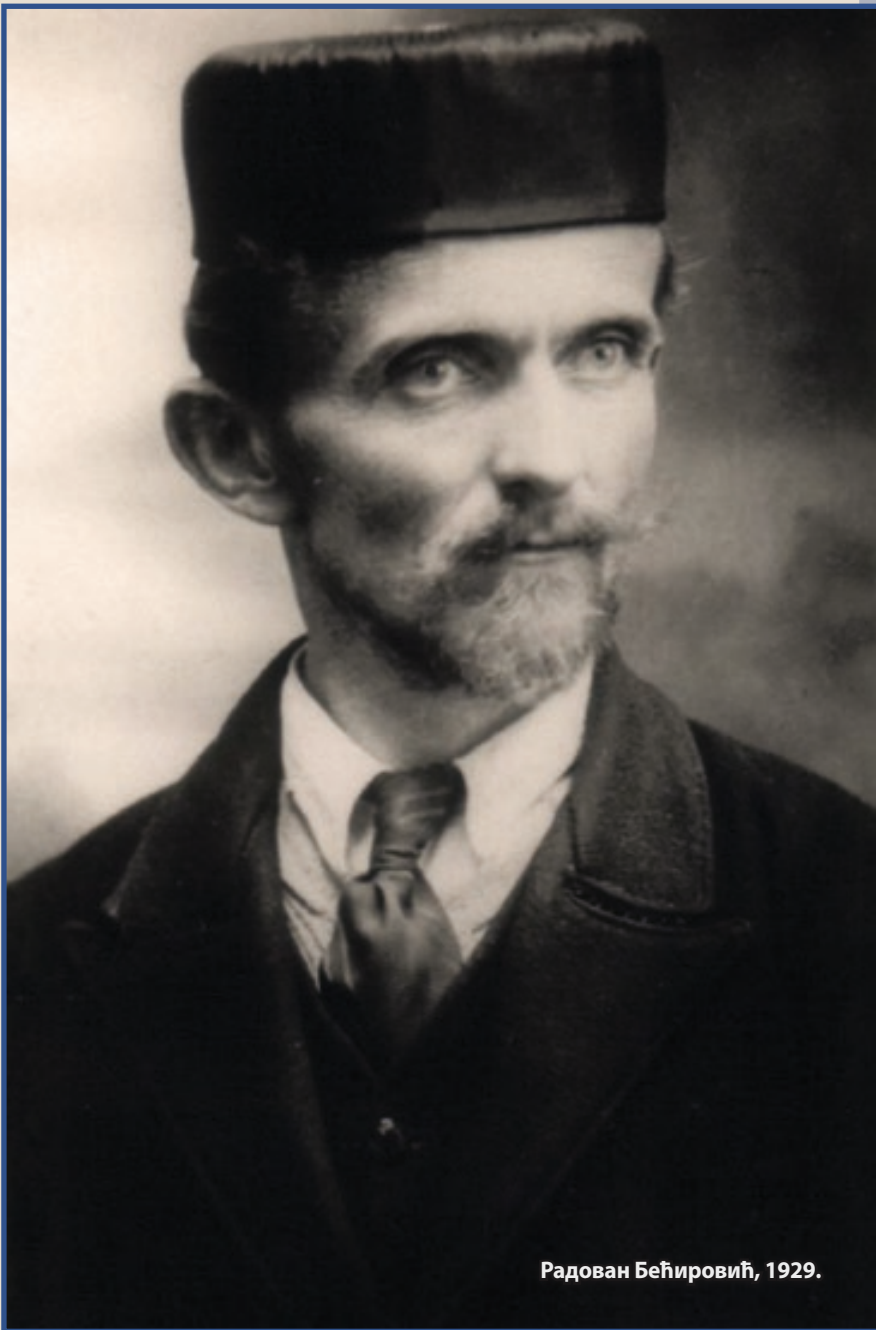
У зборнику се налазе радови научника различитих профилација који су кроз различите теме покушали да освијетле по дјелић личности и стваралаштва хаџи Радована, које ћемо у овом приказу покушати да укратко пренесемо.

У зборнику уводну ријеч има **митрополит Амфилохије** под називом *Гладне године старца Радована*, који је објављен 1977. године у листу Православље, и говори о разговору митрополита Амфилохија са хаџи Радованом о тегобном његовом животу, гладним годинама, људима и оним другима, Богу и Његовом Промислу, гуслама, о поукана на основу богатог животног искуства, историје и епске поезије.

Радованова Мојковачка биџика, по ријечима **владике Јоаникија**, прожима религију и националну херојску и ову пјесму уздиже у ред најбољих српских епских пјесама новијег времена, јер се у њој жртвовање за вјеру и ближње протеже као лајт мотив јер: „Из ваше ће крви кроз времена/ Синут зора Јужнијех Словена, /А вјекови славне ваше жртве, /Никад неће бројити у мртве...“

Јуначке пјесме су вјероватно миленијумска духовна потреба и забава озбиљног свијета, о чему у раду под насловом *Радован Бећировић – пјесник виђешкој родољубља*, говори академик **Љубомир Зуковић**. За пјевање уз гусле „није свака беспослица“, а XX вијек је вријеме које је обиловало дога-

ђајима које ваља опјевати, али је класични десетарац постао заморан и изнурен, па је појавом римованог десетерца у пјесмама Радована Бећировића унесена посебна свјежина и полет. Међутим, својим римованим десетерцем старац Радован више добија него што губи, а број подражавалаца римованог десетерца је бивао све већи. Неки од њих су га домашили, а надмашио га још увијек није нико. Стих: „Да још Срби Муслимане коре, што од браће и једнога рода, постадосмо два верна народа“, могуће је најбитнији разлог толике Бећировићеве популарности. Хаџи Радован је пјесник јунаштва, али прије свега он је пјесник чојства.

Радован Бећировић, 1929.

Хаџи Радован није био неко ко само сакупља или говори пјесме. Он је био пјесник-пјевач, стваралац који је у својој личности објединио и стваралаца и записивача и гуслара, јер прво двоје се не може одвојити од „светог дрва јаворовог“, којем је посветио три своје пјесме. Његове пјесме су крцате историјским мотивима ближе и даље прошлости, у којима доминирају мотиви жртве и жртвовања, јер је и сам жртва, мученик и страдалник, и по садржају свог живота највише подсјећа на библијског многострадалног Јова, о чему је писао **проф. др Вукашин Баћовић** у свом тексту *Историја у пјесмама Радована Бећировића*.

Историјски развој српског десетерца и његовика Радована Бећировића је тема рада **проф. др Радмила Н. Маројевића**, у којем он пише о српском стиху, и његовим метричким константама и ритмичким доминантама. Рад је подијељен на два дијела. У првом поглављу тема је традиционални стих српске народне поезије (асиметрични десетерац) као полазиште за развој умјетничке поезије српске новог времена. У другом поглављу разматра се десетерац хаџи Радована у односу на десетерац српских народних пјесама. Као смјернице за даље истраживање аутор предлаже научно или „критично издање, у коме би била спроведена и нумерација стихова“.

У раду **проф. др Љубомира Милутиновића**, под насловом *Радован Бећировић Требјешки*, аутор пише о епском десетерцу и симетричном осмерцу којим се служио Радован Бећировић, као и о његовој препознатљивој рими која је поетско, а не само версолошко средство. Поезија хаџи Радована је неодвојива од гусала, тек уз гусле она добија своју пуноћу. Иако је вријеме стваралаштва старца Радована било вријеме безобзирне хајке у знаку негирања епске традиције и културе, он је стварао и живио тим духом упркос свему. Бећировић је у својој земљи био нападан, а у иностранству слављен. Међутим, вриједност римоване поезије хаџи Радована није промакла многим живописцима, академицима, универзитетским професорима. Његова заслуга је што је у својим стиховима сачувао многе догађаје и личности, а његове су стихове памтили и они што га воле и они што га не воле.

Хаџи Радован је стварао у оним временима кад је ријеч била најважнија, када се у свему оскудијавало

али се било „богато сиромаштвом“, када је социјални оквир нужно диктирао тематику и Бећировићеве поезије, па је управо *Социјална поезија Радована Бећировића Требјешког*, била тема **проф. др Сава Д. Марковића**. Како аутор сам закључује, стихови хаџи Радована „представљају вјеродостојан и аутентичан попречни пресјек социјално-економске структуре црногорског друштва кроз стољећа.“

Хаџи Радован Бећировић није пјевао само о српским владарима и јунацима, већ и о свецима, почевши од Св. Јована Владимира, па до преподобног Јустина Ћелијског, тако да је у том контексту и тема **доц. др Будимира Р. Алексића** – *Религиозне теме у епској поезији Радована Бећировића*. О чему год да говори, хришћански поглед на свијет чини основу Бећировићеве поезије. И како аутор текста закључује: „Отуда је сасвим природно што његова поезија садржи снажну религиозну компоненту на коју смо у овом раду покушали да укажемо“.

Кроз цијелу поезију Радована Бећировића протежу се *Библијски мотиви* о чему је за зборник писао **протојереј-ставрофор Гојо Перовић**. По ријечима аутора, хаџи Радован је био учесник бурних догађаја, али

га је Божји Промисао чувао свугдје јер је хтио да буде такав, дуговјечан, мудар и кротак. Кроз све што је прошао, патио, страдао и састрадавао, извлачи се само једна порука: „Ми гинемо, Христос да се роди!“

Братоубилаштво као одраз највећег одраза нечастивог је један од мотива којима се бавио **Будимир Дубак** у свом тексту *Ђаво у ђоезији Радована Бећировића Требјешкој*. Аутор се позива на бездан људских дубина који у човјеку буди невјероватну звијер да се то једино може може окарактерисати као „ђаволје оргије“. Такви људи убијају Бога, па самим тим и њихов „господар“ постаје сам ђаво. Тако су настајале и јаке и сва она стратишта која су производ звјерског у човјеку, па због тог мотива у пјесмама хаџи Радована Бећировића, Будимир Дубак мисли да једна од тих пјесама дошла и до Ивана Горана Ковачића и инспирисала га за његову поему Јама.

О преношењу с кољена на кољено пјесама старца Радована писао је **Будо Симоновић**, у раду на тему *Феномен ђрејјевавања и дојјевавања хаџи Радована Бећировића*. Препјевавањем и допјевавањем пјесме су мијењане. Иако се творац стихова бунио и љутио због њихове измјене, то је ипак био неминован процес, о чему аутор текста даје бројне примјере, као и примјер изгубљене једне од најстаријих пјесама хаџи Радована, потраге за њом и њеног коначног проналаска.

Поред осталих култова који красе дјело хаџи Радована, *Култи Цетиња у ђоејском сиваралашиву Радована Бећировића Требјешкој*, о којем пише **проф. Преграј Вукић**, заузима посебну позицију, јер је он стварао у времену кад је мит о Цетињу, као мјесту одакле је кретао дух јунаштва и слободарства био на врхунцу: „И данас од њега народ помоћ иште/ На Цетиње славно Српско светилиште“. Цетиње у поезији хаџи Радована има и личну важност јер: „У бедем се Никшићки распада/ И у Крај Богданов запада...“. Хаџи Радован је један од последњих поета који пјевају и величају култ Цетиња, које у периоду након његове смрти полако, али сигурно пропада и нестаје, по ријечима проф. Вукића.

Голгота српског народа у Првом свјетском рату, Балканским ратовима, Други свјетски рат, његова трагичност и девијантности које је донио и након завршетка, неке су од тема које је опјевао старац Радован, а у свом тексту под називом *Радован Бећировић – свједок времена*, обрадио **Момчило Голијанин**. По узору на своје претходнике, Ф. Вишњића, Т. Подруговића, старца Милију..., хаџи Радован цијени вриједност свог народа, али поштује и противнике. Он је сјајан и у величању других, а не себе, у побједи духовне вертикале над земаљским и у својој личности, и у својој поезији. Основне поетске преокупације хаџи Радована су Црна Гора и Косово. Велики данак величању гусала је платио старац Радован, али по ауторовим ријечима, ту су још двојица стваралаца које треба поменути: Илија Вуковић, Гачанин и Милован Војичић, Невесињац.

Важност гусала и епске традиције у тексту *Ејско јусларска традиција у Дробњаку*, **др Жарка Лековића**, говори о наставку епског континуитета у пјесништву хаџи Радована. Његове пјесме се пјевају уз гусле на исти начин као и пјесме Вишњића и осталих Вукових пјесника-пјевача. Уз гусларско извођење Танасија Вућића и Бошка Вујачића, поезија хаџи

Радована добија свјетску популарност пуни вијек након Вука Караџића.

Поезија хаџи Радована је неодвојива од историје, и оне новије и оне старије, о којој је писао **др Васил Јововић** у свом раду *Српске средњовековне историјске теме у ђјесничком ојусу хаџи Радована Бећировића Требјешкој*. Витештво и хероика

средњег вијека са свим значајним личностима као носиоцима тог историјског периода су биле непресушни извор инспирације и дивљења хаџи Радована. Од кнеза Јована Владимира, Светог Саве, Ивана Црнојевића и његовог сина Станка, потоњег Скендер-бега Бушатлије, Ђурђа Црнојевића и његове женидбе, Јерине Бранковић, косовских јунака и издајника, па до наших времена и ликова који представљају контраст и ругање идеализованој слици средњовековних хероја, државника и светитеља. Црпећи грађу и из предања, и из историје, као из периодике, хаџи Радован пјева о династијама Војислављевића, Немањића, Црнојевића, величајући Црну Гору и њено српство.

„Стара душа, његова поезија је ко Горски вијенац. Свака га баба разумије“, тако је хаџи Радован видео **Матију Бећковића**, који њему у част записује пјесму *Хаџи Радован Бећировић*, у којој описује хаџи Радована на Гробу Господњем, гдје је желећи да нагласи његову жртву народу направио паралелу са свештеничком службом Богу и олтару, па је „његова црна капа – камилавка; токе – епитрахил; крст – панагија; тромболос – црвени појас; левор – кадионица; струка – мантија; долама – подмантија. Мислећи да је хаџи Радован црквени поглавар, увели су га преко реда да се поклати Гробу, као што и јесте био „И јест и будет“.

У прилогу се налазе и фотографије са парастоса хаџи Радовану, фотографије са Научног скупа, као и обраћање председника Управног одбора Института за српску културу, доц. др Будимира Алексића и председника Удружења књижевника Црне Горе, Новице Ђурића.

На крају зборника налази се Библиографија Радована Бећировића Требјешког, која садржи попис грађе која се односи на Р. Бећировића и његово дјело и садржи 816 библиографских јединица. Библиографска цјелина је подијељена у двије главне цјелине: *Радови Радована Бећировића Требјешкој* и *Литература о Радовану Бећировићу Требјешком*, а обје цјелине су подијељене у више подгрупа.

И даље трепери душа дивног старца хаџи Радована Бећировића, трепери и радује се што је са његове поезије скинута мрена незнања и непажње, што је сваки научни скуп, гусларско вече, сваки научни зборник, сваки текст или анализа својеврсна медаља, захвалност хаџи Радовану и на овом и на оном свијету, за жртву, љубав и поетско благо које нам је оставио.

Косовско-метохијска бројаница Епископа Атанасија Косовца

„Од Косова до Јадовна“, Призрен, 2016.

Пред нама је девето, допуњено издање књиге „Од Косова до Јадова“ умировљеног Епископа захумско-херцеговачког и професора емеритуса Православног богословског факултета Универзитета у Београду др Атанасија (Јевтића). Издавач овог српског, косовско-метохијског издања у овој некосовској, несрпској и, нажалост, несаборној години и под овим антикосовскометохијским режимима у Београду и Подгорици, распета је и мученичка Епархија рашко-призренска и косовско-метохијска, а приређивач овог најобухватнијег издања је Епископ западноамерички г. Максим са сарадницима. Тридесет је година од објављивања првог издања ове култне књиге Српске Цркве у другој половини XX века, једне од жижа која је палила наше утуљено народно кандило у те дане. Издавач првог издања ове књиге био је ваљевски „Глас Цркве“.

Предговор за књигу је написао Владика Амфилохије, који је с правом рекао да је њен аутор „дотакавши се непосредно /народних/ ‘рана од клинова’ то распеће свог народа доживео као своје; силазећи на његово дно и пењући се до његових врхова“ (стр. 7) и да се „кратки путопис писца овим целовитим издањем /књиге/ претвара у путопис народа“ (стр. 7). Илустрована је са преко две стотине фотографија наше духовне и националне географије и идентитета, а од посебног значаја је то што је објављено доста нових икона наших Свештеномученика и Новомученика – од Светих Владика и Светих Свештеника преко Старца Вукашина из Клепаца, који су пострадали од усташа, до Новомученице Милице Ракић – жртве злогласних НАТО-бомбардера и савремених окупатора заветних Српских Земаља. Како јој и наслов говори, подељена је у две целине – прву о Косову и другу о Јадовну.

Од Косова...

У првој целини књиге су путни записи јеромонаха Атанасија – црнорисца и Косовца, честитог сина и духовног изданака Епархије шабачко-ваљевске и то у деветнаест текстова са насловима који су довољни да нас примакну тој нашој највећој рани и највећој заветној тајни, насловима који нису ништа друго до вишедеценијска косовска молитва и бројаница јеромонаха – Епископа Атанасија Косовца: *На Косову, Са Косова и око Косова, Косовска Велика Недеља, Видовдан на Косову, Косовско сѣрадање Српској народа данас, Вајају са Косова и Метохије, Косовска биџка – некад и сад, Косово у знаку Крстѣа, О Косову и са Косова, Од Сѣуденице до Косова, Саборностѣ Цркве и Косово, Из истѣрије ѣраичној Косова, Силоване и ѣуѣане, Ко ѣодмеће кукавичје јаје?*

Поѣребна је ѣуна истѣина о Косову, Великомученичко Косово, Сведочења о Косову, О Косову – за Косово и Задужбине Косова.

У другом делу прве целине аутентични документи, који већ спадају у нашу ближу и даљу историјску прошлост. Необично су важни документи – архивска грађа из архиве Светог Архијерејског Синода из времена Другог светског рата, са којих је јеромонах Атанасије први обрисао вишедеценијску праšину и који их је први, после више деценија, прочитао, проучио и објавио. Сигуран сам да ни многима у високој црквеној јерархији онога времена није било мило што тај бескомпромисни, необични и непредвидиви калуђер са ватреном вером и духовном снагом неуморно прекопава по црквеним архивама, објављује текстове и књиге и „нарушава добре односе између Цркве и државе“. Како тада – тако и сада! И ако је то некако прошло – оно друго што је паралелно, уз путописе и записе о животу Срба на Косову и Метохији након Брозове смрти, јеромонах Атанасије проучавао, и што је истинито и храбро писао о ономе што се дешавало „од Косова до Јадовна“, тотално је збуњивало и слушајало режим, па и неке из наше високе јерархије који су, страха ради брозовског, сами себи свезивали језике у девет чворова. Да не идем даље од **Апела за заштиту српског живља и његових Светиња на Косову**, објављеног и упућеног на Велики петак 1982. и **Тамнавског писма** које су свештеници Архијерејског намесништва тамнавског пред Ускрс 1982. са Уба упутили Патријарху и Светом Синоду. Један од малобројних духовних отаца тих текстова, који служе на част и понос нашој Цркви, јесте и тадашњи отац Атанасије, чији је ауторитет без владичанске митре био већи и снажнији од ауторитета многих вишедеценијских митроносаца.

У косовском поглављу ове књиге су се нашли и записи Владике Атанасија из 1999. године и касније када је отишао на Косово и Метохију онда кад су отуда, после натовских бомби и злочина, а посебно после кумановске капитулације, многи по невољи отишли и одлазили. Његови извештаји о убијеним Србима, о срушеним црквама и манастирима, са свих оних места које је са сломљеним вратом, али са тврдом вером и морем своје љубави обилазио Владика Атанасије – данас су наша саборна сведочанства о свему што се тада догодило на Косову и Метохији.

Јеромонах Атанасије је обилазио Косово и Метохију, гледао људе и њихову патњу, коју нико од власти није хтео да види и бележио њихове потресне приче које нико из режима није хтео да чује – приче о људима и догађајима и стању које је видео на Косову и Метохији, јер му је још тада било јасно да се „право стање на Косову не може дознати само из изјава политичара и дописа новинара“ (стр. 14). У центру његове пажње су се нашли обични, незаштитени људи који су били изложени арнаутском терору и прогону, а којима нико није посвећивао пажњу достојну човека. У овој књизи ћемо наћи и изјаве и ставове и оних часних Албанаца који нису учествовали у прогону Срба на Косову и Метохији.

Знајући да поезија представља најузвишенији израз људске речи, Владика Атанасије је зналачки, као потврду и

печат написаном, објавио и четрнаест песама – по једну од Патријарха Арсенија III Чарнојевића, Милана Ракића, Десанке Максимовић, Миодрага Павловића, Момира Војводића, Радослава Златановића, Ранка Јововића, Здравка Крстановића, Матије Бећковића, Милована Данојлића, Ратка Поповића, Живојина Ракочевића и две од Љубе Симовића.

На крају косовског дела је објављен по један текст Епископа Амфилохија и покојног академика Димитрија Богдановића, као и три текста Епископа Атанасија.

...до Јадовна

У другој целини о Јадовну, аутор нам је представио своје записе који су настали док је не само обилазио наше нове Голготе него док је обнављао наше свенародно памћење о Јасеновцу, Банији, Кордуну, Плашком, Лици, Јадовну и Велебиту.

Осим пет песама песника Владимира Назора, Стевана Раичковића, Недељка Кангрге, Ивана В. Лалића и непознатог аутора, објављено је и преко стотину страница архивске грађе о страдању православних Срба на том простору, који се нашао у оковима тадашње тзв. НДХ. Од посебног је значаја што је Епископ Атанасије први објавио Представку Светог Архијерејског Синода немачким окупационим властима из јула 1941. године о злочинима, тј. геноциду Павелићевих усташа над

православним Србима, а посебно над свештенством и монашвом Српске Православне Цркве.

Будилник успаваног и омамљеног Српства

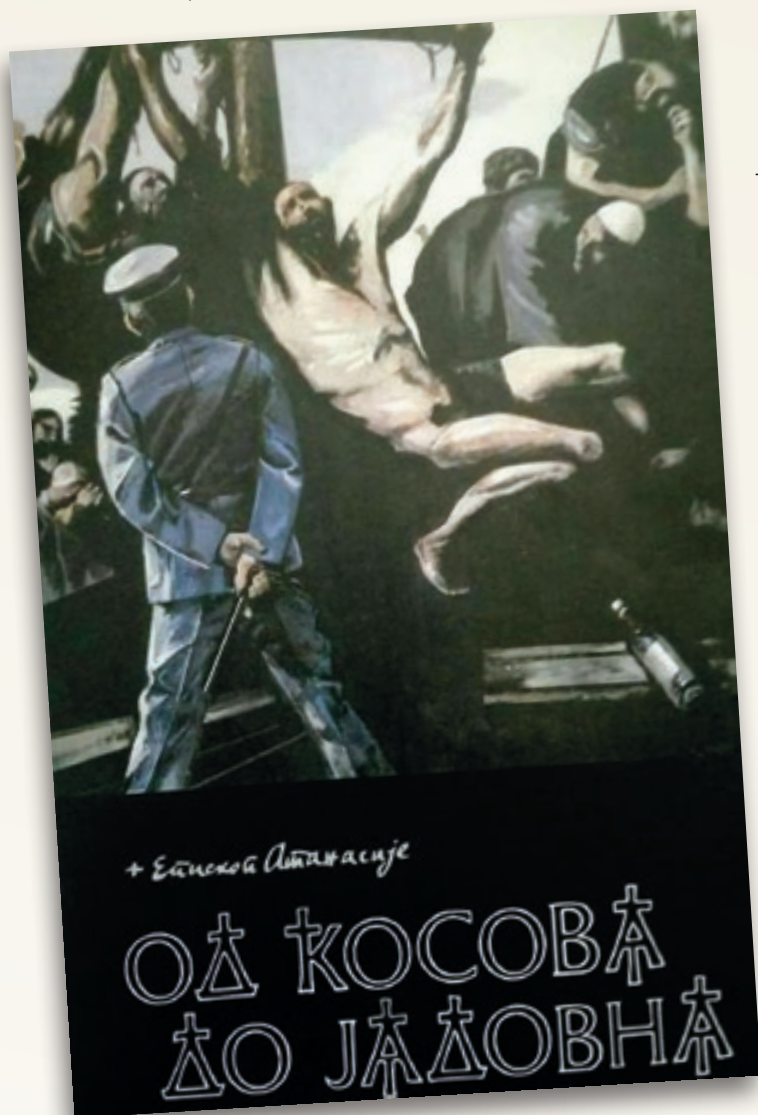
Књига „Од Косова до Јадовна“ од свог настанка и првог издања, није била само књига, иако је имала и текст и корице и аутора, него је била будилник успаваног и омамљеног Српства, а то је и данас можда више него онда када се први пут појавила – у времену када је владао свеопшти страх после вишедеценијског сламања Српства и Србије и када су заслепљени српски синови и даље хорски клицали – „И после Тита – Тито!“; када су тужиоци забрањивали и спаљивали књиге, хапсили, судили и тамничили писце, песнике, новинаре и свештенике и када су веровали у идеју која је сва окупана у крви Српског народа.

Ова књига нас пита да ли живимо у времену буђења и да ли смо се пробудили, или су режими, прошли и садашњи, све учинили да нас успавају, да нас омаме, да нас убеуте, да нам обришу памћење о свим нашим небројаним ранама, гробницама и ракама од Косова до Јадовна.

Није овде важан тадашњи јеромонах, а данашњи Владика Атанасије као аутор ове књиге. Овде је важно да знамо да и један човек може да учини много када учини онолико колико може или, како је говорио наш блаженопочивши Патријарх Павле, оно што до њега стоји. То је тада чинио јеромонах Атанасије, јер је својим записима и књигама значајно допринео да се косовско-метохијско питање кроз живот обичних људи – Косоваца и Метохијаца – постави као централно пастирско питање у Српској Цркви – од тада до данас! И од данас до краја света и века!

Шта нам поручује Епископ Атанасије овом књигом и својом живом, крстоваскрсном косовско-метохијском речју? Поручује нам да Косово и Метохија нису својина и право само овог и оваквог поколења и да није довољно да само декларативно говоримо да је Косово срце Србије. И да свако од нас треба и данас и сутра, јер другог времена и прилике немамо нити ћемо их имати, да чини и учини оно што може и колико може за Косово и Метохију: да прикуља и отпрема помоћ на Косово и Метохију, да посећује Косово и Метохију и наш преостали народ на тој нашој заветној земљи, да организује трибине и скупове о Косову и Метохији или да учини мало или оно што може, и учиниће највише. Морам да подвучем да се то посебно односи на епископе, свештенике и народне прваке.

Не смео да заборавимо да смо сви ми учесници и саучесници у косовско-метохијској теми. Велики војвода Марко Миљанов је давно записао да „горштацима и сељацима није дато да велика дела чине, али свако се може сопственој савести одужити чинећи добра колико му је у моћи. Јер човек се увек и у малим стварима показује као и у великим. Онај ко и мала добра чини, учиниће и велика, кад му се за то укаже прилика. И за мала добра велика му хвала, пошто нам душу својим честитим деловањем слашћу напаја“.

Апел за одбрану Косова и Метохије

Први пут у српској историји, надвила се опасност да српска рука потпише предају Косова и Метохије у туђе руке. У овом одсудном часу, ми долепотписани обраћамо се јавности и српским властима следећим захтевима:

- неодговорном политиком, одобравањем Еулекса, измештањем дијалога о Косову и Метохији под окриље Европске уније, отпочињањем „техничког дијалога“ и закључивањем и спровођењем неуставног Бриселског споразума, процес сецесије Косова и Метохије је добио забрињавајући замах. Тај процес се може и мора зауставити;

- захтеви САД и најмоћнијих земаља ЕУ да Србија и Косово потпишу „правно обавезујући споразум“ и да се Србија сагласи да „Косово“ буде примљено у међународне организације, укључујући Уједињене нације, као и свака подела Косова Метохије – неприхватљиви су и морају бити одбијени, једном за свагда;

- садашње међународне околности су такве да до праведног решења није могуће доћи. Замрзнути конфликт (попут конфликта на Кипру и другде) је једина разумна одлука. Будући нараштаји неће бити најсрећнији ако им у наслеђе ово питање оставимо нерешено, али ће бити најнесрећнији ако и себе и њих заувек осрамотимо, одричући се Косова и Метохије, своје части и свог Јерусалим. То никад није учинио ни један народ. Пристајући на такав преседан, Србија би смртно ранила себе и ударила срамни жиг на лице Срба, свих и свуда;

- разговоре са представницима Албанаца са Косова и Метохије ваља наставити, неорочено и неусловљено, под окриљем Савета безбедности УН, до коначног решења у

складу са Уставом Републике Србије, Резолуцијом СБ УН 1244 и међународним правом;

Питање Косова и Метохије се не може решити без пристанка Србије, нити је ико може понизити, ако не понизи себе сама.

Заклетва дата на Јеванђељу приликом преузимања дужности, обавезује да се државни и национални интересе штите без обзира на опасности и уцене. Без Косова и Метохије или било којег дела своје територије, Србија не би била само осакћаена, већ и трајно поражена, као земља која је своју скупку судбину продала и поништила свој идентитет. Зна се да оно што се силом узме, може да се врати, али да оно што се поклони остаје изгубљено.

Саглашавањем са отимањем и добровољним одрицањем од себе и своје основне земље, са највећим бројем својих Црквенонародних средњовековних Светих Споменика – Владарских, Патријарашких и Свенародних Задужбина – као и од дела сопственог народа, отпочело би незаустављиво пропадање и нестајање Србије, до коначног исписивања из историје.¹

.....
1. Слиједи потписи око двије стотине угледних личности из Србије, Црне Горе, Републике Српске и расијања.

Овај апел, инициран од стране Политичког савета ДСС (Но, без обзира на то, инсистирају његови творци, а показују и потписници – он је државног, а не страначког карактера) јавности је представљен уочи Божића, а на Бадњи дан је објављен у дневном листу Политика. Након јавног објављивања, потписивање је настављено електронским путем на страници www.neodustajemo.rs

АКТУЕЛНО

Реаговање архијерејских протопрезвитера
Митрополије црногорско-приморске

Митрополитова ријеч – пастирска ријеч егзарха Свештеног трона Пећког

8. јануар 2018. године

Ми, долепотписани архијерејски протопрезвитери у Митрополији црногорско-приморској, јавно саопштавамо да, заједно са осталим свештенством и монаштвом, уопште нисмо изненађени божићном медијском хајком на Митрополита црногорско-приморског и Егзарха свештеног трона Пећког г. Амфилохија. Данас, први пут на овакав начин, стајемо у заштиту свог Архиепископа, али прије свега због заштите своје Цркве која је, кроз личност митрополита г. Амфилохија, безочно нападнута од најближих сарадника председника Србије Александра Вучића и то **Николе Селаквића, Марка Ђурића, Зоране Михајловић и Александра Вулина.**

Нема никакве потребе да бранимо митрополита Амфилохија од најновијих напада на њега, јер нису ни први, а ни последњи. Слични напади су, познато је, обиљежили његову тродеценијску епископску и полувековну свештеничку службу и никада до сада нисмо на овакав начин реаговали. **Овим реаговањем заправо желимо да укажемо на то да је митрополит Амфилохије својим ставом о односу према Косову и Метохији рекао истину која је разјарила Александра Вучића.** Сигурни смо да Митрополитова ријеч, од које се као од грома тресе политички врх Србије, није ни наручена, нити је опозициона, а ни политикантска, како неистинито тврди Марко Ђурић, него је искључиво пастирска ријеч егзарха Свештеног трона Пећког.

Митрополитова ријеч је иста и непромијењена од када је на колац набијен мученик Ђорђе Мартиновић из Горњег Лив-

ча код Ђиладана, од када су силоване мо-
нахиње по Косову и Метохији, од када је
убијен Данило Милинчић, од паљења ко-
нака Пећке Патријаршије на Недељу Пра-
вославља 1981. године, од када је писан
Апел за заштиту српског народа и његових
Светиња на Косову и Метохији 1982. годи-
не, од злочина терористичке ОВК и НАТО
бомбардера над Србима и другима све до
данас.

Уопште не споримо право сарадници-
ма и гласноговорницима председника Ву-
чића да критикују митрополита Амфило-
хија због његове изјаве о односу режима у
Београду према Косову и Метохији. Међу-
тим, начин на који је то изведено и медиј-
ска хајка на Божић показују да је проблем
много дубљи од једне Митрополитове
изјаве. Јер, познато је да овакве и сличне
реакције само може да произведе истина
коју је митрополит Амфилохије рекао, а
никако неистина.

Знамо и свједочимо да Митрополито-
ва, често пута и оштра ријеч, није упућена
лично ни против кога него је искључиво
изговорена за добро, за очување не само
Косова и Метохије него и образа и угле-
да оних који доносе судбоносне одлуке у
овом народу. Она није ни против албан-
ског народа, који масовно напушта про-
стор Косова и Метохије, јер је већ годи-
нама жртва владавине терориста који су
постали политичари.

Да ли треба подсјећати на оно што се
упорно прећуткује или фалсификује, а то
су још теже ријечи о издаји које је митро-
полит Амфилохије упутио и непрестано
упућује Милу Ђукановићу последице одлу-
ке Владе Црне Горе да призна тзв. држа-
ву Косово и да се одрекне изворне Црне
Горе Краља Николе и свих црногорских
жртава за ослобођење Метохије од Тура-
ка 1912. године? Зар управо митрополит
Амфилохије, свештенство и вјерници нису
били подвргнути сличном медијском ка-
штиговању у Подгорици последице протеста
због признања тзв. Косова од стране Вла-
де Црне Горе? Зато нас данас забрињава
то што су, како се види, и челници Србије
кренули да спроводе дукљанско-монтене-
грински приступ Косову и Метохији?

Од хајке на Митрополита и безбожних
увреда Вучићевих сарадника, а посебно
Николе Селаковића, битније је што се на
овом примјеру показује интенција да се
косовско-метохијско питање искључиво
представи и решава као „србијанско“ или,
зашто не рећи, београдскопашалучко, а не
као свесрпско питање. Такође, показује се
и да је била више него умјесна примједба
Епископа бачког г. Иринеја о проблематич-

ном појмовном одређењу „унутрашњег
дијалога“.

Посебно је спорно што се то свето и
свештено питање ове Цркве и њеног на-
рода обезличава и релативизује у нека-
квом „унутрашњем дијалогу“, који је већ
доживео катастрофу и неуспјех. Какав је
то „унутрашњи дијалог“ као „најважнији по-
литички акт председника Србије од његовог
ступања на дужност“ кад се свака ријеч која
се не уклапа у међународне обавезе и интересе
режима у Београду жигосе и прогони од стране
најближих сарадника председника Србије као
иницијатора „дијалога“. Никако не можемо да
схватимо и прихватимо тако конципиран „уну-
трашњи дијалог“ о Косову и Метохији, који су од-
мах својски похвалили Еди Рама и Беџет Паџоли!

Поруку потпредседнице Владе Србије Зора-
не Михајловић митрополиту Амфилохију данас,
као и сличну патријарху Иринеју јуче, да „Амфи-
лохије неће водити државну политику“ схватамо и
као пријетњу и сјутрашњу поруку нашој читавој Цр-
кви, кад буде морала да свједочи свој један, једини,
непромјенљиви, вјековни, светосавски и светолазар-
евски став о Косову и Метохији.

Наравно, ни митрополиту Амфилохију, ни патри-
јарху Иринеју, а ни Цркви не припада право да воде
државну политику, али им припада неotuђиво право
да чувају образ Цркве и душу овога народа од сваког
покушаја издаје Косова и Метохије и читавог српског
народа. Ми, наравно, немамо амбицију и не можемо
да утичемо на политику и одлуке Александра Вучића,
али имамо право да у својој Цркви, којој служимо и
чији идентитет чувамо и јединство свједочимо у Цр-
ној Гори, слободно, одговорно и јавно кажемо своју
ријеч о Косову и Метохији, посебно кад је Вучић упутио
јавни позив да свако изнесе своје размишљање о Ко-
сову Метохији. Та ријеч неће и не може бити угушена,
нити ће Црква бити ућуткана без обзира на све нападе
који долазе и који ће доћи.

Неућутно стојимо на становишту да је тзв. уну-
трашњи дијалог о Косову и Метохији непотребан и
са могућим штетним посљедицама, на које је са па-
стирском бригом указао митрополит Амфилохије. Не-
поколебиво подржавамо очинску ријеч нашег патри-
јарха г. Иринеја да државници Србије не смију никада
да дају своју сагласност на отуђење Косова и Метохије,
јер оно што се силом узме, то се и врати, а оно што се
поклони некоме је за свагда изгубљено, а то Срби и
Србија не смију дозволити.

Архијерејски протопрезвитери

цетињски Обрен Јовановић
подгоричко-колашински Велибор Џомић
подгоричко-даниловградски Драган
Митровић
барски Слободан Зековић
будвански Борис Радовић
бокопоторски Момчило Кривокапић
херцеговски Радомир Никчевић

Србија и Црна Гора у ХХI веку

Празне куће, празне штале
Празно село и колевка,
Празно срце, празне главе,
Празан човек до човека.

По њивама запуштеним
расте коров и автуга,
По кућама напуштеним
Руга нам се бела куга.

У колевци паучина,
Паук своју мрежу плете,
Место ћерке, место сина
да положи своје дете.

Нема плача, нема смеха
од детета да процвета,
Све нас носи река греха
Са овог до оног света.

Питамо се још крезуби
Која нас то мука згоди,
Па у нама мучки уби
Руку што ће да нас води?

Празна клупа, празна школа.
Празно шупљином одзвања,
Србијом и Црном Гором развејава
Црно семе затирања!

Чађ је пала на иконе,
Под небригом плачу свеци.
Да наздравим немам коме,
Сем „за душу“ где су преци.

Мемла около огњишта
Задњу љуспу зида руни,
Да нахрани своје ништа.
Сад Србија, Црна Гора, тугу круни.

На узбуну звоне звона!
Не долази ником смена!
Питају се, више коме
Да објаве да нас нема!?

Залуд небо, месец, звезде...
Из колевке сунце сија,
Без којег ће сва Србија
да постане недођија!

Волимо се, свађајмо се
пожуримо, рађајмо се!
Време пали воштанице
Србији и Црној Гори
– за задушнице!

МИЋА Живојиновић

Саопштење са братског сабрања Митрополије црногорско-приморске

Цетињски манастир, 28. децембар 2017.

Сабрани на једном мјесту око Пастиреначелника Христа Бога нашег и Његовог вјерног служитеља богоносног архипастира Светог Петра Цетињског, под руководством његовог наследника Високопреосвећеног Архиепископа цетињског и Митрополита црногорско-приморског Амфилохија, ми свештенослужитељи Митрополије и настојатељи и настојатељице свештених обитељи наше древне епископије, послуже одслужене Божанствене Литургије у саборној нам цетињској светињи и Причешћа Светим тајнама Тијела и Крви Христове, окупљени у сали Светог Петра Ловћенског Тајновидца на економији Цетињског манастира, поздрављамо поздравом мира и братске слоге све православне хришћане и све грађане Црне Горе.

На сабрању смо саслушали садржајан извјештај Митрополита о најважнијим дешавањима током ове године која је на измаку. Подсјетили смо се и подсјећамо све на велике јубилеје које смо ове године прославили: 600 година од оснивања Богородичиног манастира Ком на Скадарском језеру, задужбине Црнојевића и 900 година од изградње Саборне цркве Светог Николаја Мирликијског на Луштици. Поводом комских шест вијекова организован је у октобру на Цетињу и у Подгорици научни скуп „Зетски господари Црнојевићи и везири Бушатлије“ (XIV вијек – 1830). Благодаримо Богу на вјековима у којима нас држи у својој светој Цркви, удостојава великих духовних радости и проводи кроз сваковрсна искушења.

У овој години је рукоположено десетак нових презвитера и ђакона и замонашено петнаестак нових монаха и монахиња, и са радошћу закључујемо да свештеничких и монашких призива не недостаје, на свима нама је само да будемо достојни своје службе и звања, како они који су лаици, тако и свештеницима и монасима. Од државних органа очекујемо да нас не ометају у нашој служби бесмисленим и незаконитим одбијањем одобравања боравка појединој нашој браћи и сестрама који немају држављанство Црне Горе. Увјеравамо их да неће постићи циљ који желе таквим неразумним поступцима нити нас обесхрабрити да одлучно и смјело свједочимо Благоу вјест Христову у Црној Гори.

Завршена је или приведена крају и обнова неколико цркава у којима свакодневно обнављамо наше душе.

Отворено је неколико нових школа вјеронаука при нашим храмовима и манастирима, што нам говори да је неопходно да се питање увођења вјеронауке у црногорске јавне основне и средње школе најзад на озбиљан и стручан начин отвори у јавности. Митрополија је са своје стране допринијела небројивим захтјевима и образложењима, који засад нису наишли на разумијевање код надлежних, што нас неће поколебати да исто чинимо и у наредном времену. Није тачно да је, као што многи данас неукло тврде, вјеронаука у супротности са принципом одвојености Цркве и државе, јер ваљда нико не сумња у секуларност неких од најразвијенијих држава Европе, као што су Аустрија, Белгија, Ирска, Кипар, Њемачка, Финска, које све редом имају вјерску наставу у школама (али не само оне). Као и већина наших сусједа, уосталом.

Благодаримо Богу на мисији која наша Црква и Митрополија имају у Латинској Америци, гдје се сваке године умножава број свештеника, а ове године смо имали и велики благослов да читав један манастир у Гватемали, на челу са мати

Инес, са својом мисијом приђе Епархији буеносајреској и јужно-централноамеричкој Српске Патријаршије, цијенећи допринос Митрополита Амфилохија и углед наше помјесне Цркве.

Неке од изазова који су данас, али и увијек пред Црквом, у свом данашњем слову „Мисија Православне Цркве у Црној Гори“ представио нам је протојереј–ставрофор Гојко Перовић, парох цетињски и ректор Цетињске богословије, о чему се потом повела и корисна дискусија. Архијерејски протопрезвитери наше Митрополије су такође нагласили најважније догађаје из својих протопрезвитеријата.

Једно од болних питања нашег времена које је предмет свакодневног разговора свештеника са вјерницима, па се и данас поменуло, свакако је тзв. абортус (чедоморство), који великим дијелом доприноси бијелој куги са којим је озбиљно суочена Црна Гора. То није питање само тзв. селективних абортуса, којим се уништавају наше мале сестре, већ неселективно убијање мноштва нерођене дјеце и то онда кад би требало да су најзаштићенији. Свима је јасно да постоји низ етичких питања у вези са „правом“ на абортус, али се пречесто заборави право на живот те невино страдале дјеце, које јесте и мора бити изнад сваког другог права, баш као што је међу нама, који смо имали „срећу“ да се родимо. Понављамо непромјењени став Цркве, али и сваког искреног научника природњака – нови живот почиње зачећем. Сматрамо да сваки други проблем у вези са питањем тзв. абортуса мора да се решава имајући у виду ту неспорну чињеницу.

Последњих мјесеци смо били свједоци поновног бруталног и незаконитог напада на имовину Митрополије, а прије и изнад свега, на њено име и вишвјековно достојанство. Надамо се да се неће дозвољавати изгреди који отворено атакују на Митрополију и бацају љагу на Православну Цркву, на најгори начин етикетирајући нашу Митрополију и Српску Патријаршију. Крајње је вријеме да државни органи примјерено почну да кажњавају понашање које угрожава слободу Цркве и да коначно, у сарадњи са Црквом и вјерским заједницама, а не скривено и тајно, уредимо односе између установа вјере и државе. Тада ће бити лако разлучити, што је и данас огромној већини грађана (а свим вјерницима) јасно, ко вјеру злоупотребава у идеолошке сврхе и доноси само невољу и шири мржњу међу браћом. Но ни такве, како вели Апостол Павле, да не сматрамо као непријатеље, него да их разумљемо као браћу (уп. 2 Сол. 3, 15). Даће Бог, по ријечима истог Апостола, да не буду међу нама раздори, него да будемо утврђени у истом разуму и мисли, но то ће бити ако будемо вјерни имену Господа нашега Исуса Христа (уп. 1 Кор. 1, 10), а не пролазним звањима овога свијета (уп. Гал. 3, 28).

Користимо прилику да свима који свето Рођење прославише прије пар дана, честитамо празник и пожелимо благослова Божијег и сваког напретка.

Нама, пак, и свим православним вјерницима у Црној Гори, желимо да остатак Рождественског поста проведемо у молитви и духовној пажњи, и да за десетак дана торжествено прославимо дивни и предивни празник Рождества Господа нашега Исуса Христа, којем се обрадова небо, од којег задрхта земља, а наша природа се угрија и из пропасти врати.

**Христос се роди!
Ваистину се роди!**

Против „трансродне идеологије“

Вјерски лидери у САД иступили су с отвореним писмом против „трансродне идеологије“, подсјећајући да је Господ створио људе мушкарцима и женама, а да је полност дар Божји. Аутори писма истичу страшну штету која се наноси дјеци када их убјеђују у могућност да промијене свој пол путем хируршке операције или узимањем хормонских препарата. Заједничко отворено писмо под називом „Створио је мушкарца и жену: отворено писмо вишег свештенства“ потписали су епископи католичких, протестантских и православних цркава САД, врховни исламски имам Фајзал Хан и истакнути евангелисти. Представници високог свештенства у том писму одлучно одбијају постојање некакве „социокултурне реалности пола“, која се може изабрати „ван зависности од богомданог мушког или женског пола“. У њему се истиче да је Господ „сваког од нас створио мушкарцем или женом, и зато наше полне разлике нису случајне и нису грешка – јер пол је дар Божји који нам помаже да постанемо ближи једни другима и Господу“.

Нигерија – терористи ујуцали више од двадесет хришћана

У нигеријској држави Риверс, на југу земље, група непознатих наоружаних људи напала је на Нову годишњу парохујане који су се враћали из цркве. Погинуло је двадесет и једно лице. Напад се десио у насељеној области Омоку. Злочин је учињен у процесу борбе за превласт међу различитим вјерским групама.

У Нигерији је активан радикални исламски покрет „Боко Харам“. Његови терористи иступају против западног модела образовања и траже увођење шеријата по читавој земљи.

Та групација стоји иза већине терористичких напада коју су извршени као одговор на војну кампању коју против терориста спроводе Нигер, Камерун и Чад.

Путин се окупао у леденој бојојављенској води

Портпарол председника Русије, Дмитриј Песков, изјавио је да је руски председник учествовао у бојојављенском купању, заронивши у ледену воду језера. „На Богојављење Путин је одслушао дио Литургије и учествовао у богојављенском купању на језеру Селигер“. Путин је отишао у Тверску област, гдје је посетио мушки манастир Нило-столобенску пустињу. Песков је додао да ово није први пут да руски лидер учествује у богојављенском купању.

40.000 људи марширало кроз борбу

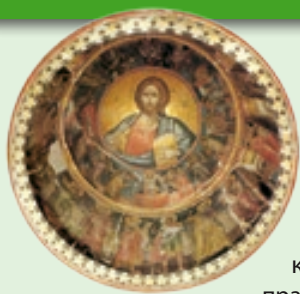
Упркос снажном плјуску, око 40.000 људи шетало је 21. јануара улицама Париза поводом Марша за живот. Учесници су четворочасовни марш окончали у центру Париза. Овогодишњи слоган је био „Од таме до свјетла“. Поред десет хиљада Француза, неколико група „за живот“ из Холандије, Шпаније, Њемачке, Италије и Португалије такође се придружило Маршу за живот. Према државној статистици, у Француској се сваке године обави више од 200.000 абортуса. Одржан је један минут ћутања током марша како би се обиљежиле све те невинне жртве.

Ситуација у Француској је прилично озбиљна, пошто је дан последице марша влада покренула јавну дискусију у циљу ревизије француских биоетичких закона, међу којима се предвиђа и вјештачка оплодња за лезбијке и слично за хомосексуалце. Такође ће се дискутовати о проширеном коришћењу ембриона за истраживање. Марш се ове године фокусира и на питања окончања живота. Док је активна помоћ за самоубиство илегална у Француској, закон дозвољава рупу која води истом резултату. Закон донесен јануара 2016. дозвољава праћење „тешког и сталног умиривања“ док пацијент умире од болести или глади.

Пабло Зигрист из Фондације „Жером Лежон“ у Шпанији казао је да је ова група учествовала у маршу у Француској, јер закони о сурогат мајци, абортусу и еутаназии имају „јасан укрштени ефект између земаља и зато сматрамо да имамо много обухватнији циљ који нудимо, а то је да бранимо свачији живот.“

У фебруару прошле године француска Народна скупштина донијела је одлуку да се нападају веб-сајтови „који шире погрешне информације“ о абортусу, кажњавајући њихове уреднике затвором до двије године или са 30.000 долара. Текст законодавства је доста лабав тако да сва електронска или онлајн средства информисања која упозоравају на опасности абортуса и покушавају да одврате родитеље од убијања сопствене дјеце, могу постати мета ове законске одредбе.

Саборно Кршћење у Конју

Уочи Божића по григоријанском календару, који прати древна Александријска патријаршија, Митрополит Бразовила и Гамбије Пантелејмон, послјије извјесног времена поучавања – катихизације о хришћанској вјери, обавио је Свету тајну крштења и тиме придодео Тијелу Христовом – Цркви педесет нових чланова. У парохији Светог Димитрија Поинте – Ноире служе свештеници који произилазе из мјесног становништва, а ова заједница је једна од највећих у Митрополији Конга и Гамбије.

Минском йрошла литија йрезвености

Минском је 1. јануара, када се обиљежава мученик Бонифације, прошла литија трезвености. Литију је предводио шеф Координационог центра Бјелоруске Православне Цркве за борбу против наркоманије и алкохолизма, настојатељ храма посвећеног икони Мајке Божје „Неиспијена Чаша“, протојереј Дионисије Пјасецки. Није случајно да првог дана нове година Црква обиљежава светитеља коме се хришћани моле за људе који страдају од алкохолне зависности. Они који су међу њима устали против ропства зеленој змији, могу с Божјом помоћи и по молитвама мученика Бонифација, почети нови живот у трезвености, давши завјет да неће употребљавати никакав алкохол нити наркотику. Завјет се даје на посебном молебну који се једном годишње служи на тај дан у парохији храма Иконе Мајке Божје „Неиспијена Чаша“ – казао је протојереј Дионисије Пјасецки.

Литија је прошла улицама Минска с молитвом за оне који страдају од болести алкохолизма и наркоманије и с проповиједањем трезвеног здравог начина живота.

Број цркава у Русији могао би се удвостручити

Према садашњим статистикама, у Руској Православној Цркви се просјечно три цркве освети свако-

га дана, и ако се изградња настави овим темпом, број цркава у Русији биће удвостручен кроз двадесет пет, тридесет година, па ће тако досегнути бројно стање цркава прије Револуције, изјавио је митрополит волоколамски Иларион.

„Током последњих тридесетак година саградили смо више хиљада цркава, што ће рећи да је за вријеме овог периода саграђено или обновљено из рушевина хиљаду цркава годишње или три цркве дневно.“ Ове статистике се односе на сву Руску Цркву на територији Руси-

је, Украјине, Белорусије, Молдавије, Казахстана и других централноазијских република, балтичких земаља и далеке дијаспоре, узимајући у обзир стање и у Руској заграничној Цркви – у шездесет земаља, додао је владика.

Руска Црква има у овом тренутку четрдесет хиљада цркава. „Ако наставимо овим темпом, кроз тридесет година имаћемо седамдесет или осамдесет хиљада цркава“, додао је он, напоменувши да у овој Цркви има деветсто дејствујућих манастира, док их је прије Револуције било хиљаду.

„Ми подижемо Цркве и отварамо манастире не да бисмо увећали њихов број, и не да бисмо стварали импресивну статистику, већ радимо зато што то народ тражи“, изјавио је митрополит Иларион говорећи о значају тако великог броја цркава и манастира.

„Не смијемо заборавити да је већина од тридесет хиљада цркава саграђена прилозима људи. То су паре

обичних вјерника, као и бизнисмена и великих компанија. Цркве се не подижу на пустари; оне се не подижу да би биле архитектонски споменици. Цркве се свагда граде за народ.“

Саборно кршћење у Ујанди – сјошине нових хришћана

Почетком 2018. године у западној Ујанди, у провинцији Ntungamo (градић Rubaare), становници тог мјеста, њих око стотину, одлучили су да приме хришћанство. Послије дужег поучавања о основним истина

хришћанске вјере, примили су Свету тајну крштења и тиме постали чланови Једне, Свете, Саборне и Апостолске Цркве. Са благословом Митрополита Уганде Јована, а трудом оца Аристотела Асибебе, изграђен је привремени храм и поред њега је у плану да се гради школа и болница.

Незамисливо је да се македонско йишање решава без водеће улоге СПЦ

Одговарајући на питање новинара о мијешању Бугарске Цркве у решавање питања канонски непризнате МПЦ, која се налази у расколу, Митрополит волокоамски Иларион је за грчки православни портал Ромфеа истакао: „Убијеђени смо да је уређивање ‘македонског’ црквеног питања дужно рјешавати унутар канонских оквира, и није замисливо да се при овом процесу не узме у обзир водећа улога Српске Цркве, од које се прије педесет година отцијепила ‘Македонска црква’“.

Божих и Нова година у Епархији Буеносајреској и јужно- централноамеричкој

Налагањем бадњака и литургијом, вјерници и свештенство Српске Цркве прославили су Бадње вече и Божић у цркви Рођења Богородице у Буенос Ајресу. Најрадоснији хришћански празник обиљежен је и у осталим парохијама ове епархије – у аргентинским градовима Мађагају, Венадо Туерту и Генерал Мадриаги, у три парохије у Ресифеу и две у Кампинасу у Бразилу, у Каракасу и у Маракају у Венецуели, у Гвајакилу у Еквадору, у Сантјагу у Чилеу, у граду Медељину у Колумбији, као и у једној парохији у Гватемали.

И ове године организатор прославе Православне нове године, 14. јануара, у граду Генерал Мадриага, било је југословенско друштво „Ње-гош“, које за ову прилику позвало многе званице, а међу њима и амбасадоре Црне Горе – г. Гордана Стојовића и Србије – гђу Јелу Баћовић. Ту су били и представници мјесних градских власти града Мадриаге и многи други угледни гости, и наравно, наши исељеници. Присутно је било неколико стотина људи. Свечаности је присуствовао и епископ Кирило, а у његовој пратњи је био свештеник Стефан Јовановић са породицом, који је и парох у граду Мадриаги.

На почетку свечаности епископ Кирило и о. Стефан су одслужили молебан за почетак Нове године и после благосиљања трпезе подијелили свима црквене календаре за Нову годину.

Православни вјерници на овом удаљеном континенту његују и друге обичаје Српске Цркве, каже епископ Кирило: „Наши људи ни овдје нису заборавили обичај своје крсне славе, и Црква се стара да их стално подсећа на тај обичај. Црквене службе на велике празнике су добро посјећене. Тако на Васкрс као највећи празник имамо у свим поменутих парохијама по неколико стотина вјерника, што је за овдашње прилике велики број“, напомиње владика Кирило.

На тлу Јужне Америке, по неким релевантним подацима, наших исељеника има око 60. 000, а већина њих се налази у Аргентини, мада наших исељеника има и на тлу Венецу-

еле, Бразила, Чилеа, Перуа, и других држава Јужне и Средње Америке. У току вјекова наши људи су се мијешали са мјесним становништвом, тако да је данас врло мали број оних за које можемо рећи да су „чисти“ Балканци. Што се тиче Аргентине, Српска Црква има за сада четири храма – два у Буенос Ајресу и по један у Мађагају и Венадо Туерту а планира се изградња новог Храма Свете Тројице у граду Ресистенција, каже епископ Кирило.

Њујорк: Руси и Срби заједно прославили Рождество Христово

У синодској Саборној цркви Знамења у Њујорку, на Божић, празничну Литургију су служили Епископ источноамерички Иринеј (СПЦ) и епископ менхетенски Николај, заједно са храмовним свештенством и свештенством српске саборне цркве Светог Саве која је изгорела на Васкрс 2016. Црква је била пуна, по неким рачунањима до 500 вјерника је било на празничној Литургији – храмовни парохијани и Срби вјерници – од којих се већина причестила Светим тајнама Христовим. Након завршетка службе, митрополит источноамерички и њујоршки Иларион прочитао је Божићну посланицу Првојерарха Руске заграничне Цркве. Епископ Николај је казивао о томе како је народ Србије отворио своју земљу и своје срце руском народу који је био приморан да напусти своје домове послје Октобарске револуције 1917. године. Он је исто тако напоменуо је да много година Србија била дом Заштитнице руске дијаспоре – Курске иконе Матере Божије. Епископ Николај је истакао да Руска загранична Црква никад неће заборавити гостопримство српског народа.

Дан и крсна слава Републике Српске

Поводом крсне славе и Дана Републике Српске, Његова Светост Патријарх српски Иринеј началствовао је 9. јануара 2018. године, на празник Светог првомученика и архиђакона Стефана, Светом архијерејском литургијом у Саборном храму Христа Спаситеља у Бања Луци. Саслуживали су му Митрополит дабробосански Хризостом и Епископи: бањалучки Јефрем, зворничко-тузлански Фо-

тије и Епископ бихаћко-петровачки Сергије, као и бројно свештеномонаштво. Патријарх Иринеј је рекао да треба сачувати Републику Српску, јер је то једини начин да се на овим просторима одржи српски народ са својим именом и културом.

Светој архијерејској литургији присуствовали су предсједник Републике Српске г. Милорад Додик, и остали државни и политички званичници, као и престолонаследник Александар Карађорђевић и принчеца Катарина и многобројни вјерни народ.

Сахрањен Оливер Ивановић

На београдском Новом гробљу Епископ рашко-призренски Теодосије и свештенство Архиепископије београдско-карловачке и Епархије рашко-призренске 18. јануара 2018. служили су опијело Оливеру Ивановићу, предсједнику Грађанске иницијативе „Слобода, демократија, правда“ и једном од најзначајнијих лидера Срба са Косова и Метохије.

Оливер Ивановић је убијен испред сједишта своје странке у Косовској Митровици. Сахрањен је у Алеји заслужних грађана.

Поводом убиства Оливера Ивановића, Свјатјејши Патријарх српски Иринеј је рекао да је пуцањ у Оливера Ивановића, пуцањ у Србе и у Србију – „Благодарни смо покојном Оливеру што је био најсветлији пример нашег рода, раме уз раме са нашим свештенством, монашством и свим честитим Србима, као и за сва добра која је учинио за српски народ и Српску Цркву“.

Оргени пријатељима српскога народа

Патријарх српски Иринеј уручио је 23. јануара, на свечаности у Патријаршији српској у Београду, висока црквена одликовања оснивачу добротворне организације „Солидарност за Косово“ г. Арноу Гујону из Француске и бившем потпоручнику Ратне морнарице Републике Грчке г. Мариносу Рицудису из Пиреја.

Свечаност – којој су присуствовали Митрополит црногорско-приморски Амфилохије и Епископи: жички Јустин, зворничко-тузлански Фотије; рашко-призренски Теодосије, нишки Арсеније, далматински Никодим и моравички Антоније, ви-

кар Патријарх српског – отпочела је благословом и поздравним словом Његове Светости: „Са великом чашћу и радошћу, у име Српске Православне Цркве и српског народа, данас захваљујем двојици јунака, хероја и витезова, за све оно што су учинили за српски народ“.

Уручујући високо црквено одликовање г. Мариносу Рицудису, Патријарх је подсетио: „Наш драги гост, г. Руцидис, који долази из нама братске Грчке, био је у ситуацији да учествује у срамном нападу на нашу земљу 1999. године. Као командант војног брода стигао је у Јадранско море, али му савест није дозволила да испуни оно што је био дужан да учини. Вратио се својим бродом из Јадранског мора и отказао послушност. Због тог великог и јуначког дела имао је много проблема. Осуђен је на две и по године затвора. Али пре него што је то учинио посаветовао се са својим духовником који је одобрио његов став. Господин Рицудис је учинио оно што чине велике душе и велике личности. После одслужене казне и после свих искушења имао је толико храбрости да каже: Нисам ја херој, херој је српски народ! То је заиста исповест једног храброг, мудрог и правог хришћанина. Немамо довољно речи да му захвалимо на том чину,

зато смо одлучили да га одликујемо орденом Светог цара Константина“.

Захваљујући на признању, видно дирнут и понијет емоцијама, г. Рицудис је поручио: „За мене и моју породицу велика је част да се налазимо на овом светом мјесту и што сте ме удостојили високог признања Српске Цркве. Нисам могао да вјерујем да ћу после осамнаест година, од кад сам одбио да учествујем у рату против српског народа, доживјети благодарност и захвалност српског народа и моје православне браће. Велика је част што примам признање од вас – часних и храбрих, од моје православне браће која никад нису престала да штите и чувају своје светиње и света мјеста. Све жртве српског народа, традиција, предање, православље и српска култура били су најзначајније надахнуће за мене. Посебну захвалност дугујем Митрополиту црногорско-приморском г. Амфилохију, који ме је први контактирао и разговарао са мном, као и брату Николи Гачевићу, који ме прати на овом значајном путу. И даље сматрам да нисам достојан ове части коју сте ми указали. Ту част упућујем нашем народу, њему првоне припадају све награде и најзначајнија одликовања.“

Приликом уручења највишег одликовања СПЦ г. Арноу Гујону, Патри-

јарх је истакао:

„Арно Гујон је учинио велико дело према српском народу на Косову и Метохији, оног страдалног дела Републике Србије, веће утолико што га је започео са непуних двадесет година. Проговорило је нешто у њему и кроз њега, видео је оно што и многи други виде – али неће да знају, видео је патњу народа и заложии се свим својим бићем да му помогне и да му олакша терет живота. Прво је преко наших манастира, а у својој земљи Француској, скупљао прилоге и организовао многобројне хуманитарне акције. Тешко је израчунати вредност прикупљене и допремљене помоћи. Благодаревши њему многи су остали на својим огњиштима да носе терет који носе, опет са надом да то неће вечно трајати. Немамо речи да захвалимо г. Гујону. У име тог народа који је остао и страда и пати на Косову и Метохији, ми Вам захваљујемо за све што чините, за Ваше велико хришћанско дело. Наше су речи слабе, али се молимо Господу да Вама, као и г. Рицудису, подари здравље, и духовно и телесно, и да Ваша дела која чините Он оцени као права хришћанска дела, утолико већа што долазе од пријатеља из иностранства“.

Изненадивши присутне изванредним знањем српског језика, г. Гујон је бираним речима захвалио на високом признању:

„Захваљујем вам на указаној чисти и благодарим Епископу рашко-призренском г. Теодосију што ме је предложио за високо признање СПЦ, орден Светог Саве, најбољег сина српског рода и првојерарху Свете Српске Цркве. Све пројекте које реализујемо на Косову и Метохији чинимо у сарадњи са Епархијом рашко-призренском, свештеником Срђаном и протиницом Светланом Стевић из епархијске Хуманитарне организације 'Мајка девет Југовића'. Ово одликовање посвећујем свим жртвама на Косову и Метохији, од косовског кнеза Лазара до Оливера Ивановића. Посвећујем га такође јунацима данашњег доба, а то су Срби са Косова и Метохије који опстају на својим огњиштима у нехуманим условима. Нисам сигуран да сам за четрнаест година рада променио много у њиховим животима, али су они променили мој живот, поглед на свет и показали ми прави значај слободе и како се борити за њу. Да се нисам сусрео са Србима, давне 2004. године, вероватно не бих био пред Вама у Патријаршији, у центру Београда, носећи орден Светог Саве – вероватно бих био у Паризу, Женеви... Срби су променили мој живот и зато им посвећујем ово признање. Захваљујем и многобројним донаторима који нису заборавили старе везе моје земље са Србијом“.

Свечаном салом Патријаршије из грла неколико десетина присутних проломио се усклик: „Аксиос! – Достојан!“.

На крају торжественог сабрања, Његова Светост је позвао, и из групе присутних издвојио госпође Рицудис и Гујон, посебно их поздравио и благословио, упутивши им ријечи благодарности за подршку коју пружају својим супрузима.

Посјета катедра Мариноса Рицудиса манастиру Студеница

У сриједу, 24. јануара, манастир Студеницу су посјетили бивши потпоручник Ратне морнарице Републике Грчке г. Маринос Рицудис, његова супруга Хрисанти и свештеник Никола Гачевић, који је, по благослову Ми-

трополита црногорско-приморског Амфилохија, довео у Србију г. Рицудиса.

Прича о грчком официру који је за вријеме НАТО агресије 1999. године одбио да узме учешћа у операцијама Алијансе и окренуо брод назад у луку, мало је позната. Он је због тога завршио и на суду и у затвору, након чега је напустио ратну морнарицу. Ово је његова прва посјета Србији. Послије осамнаест година примио је давно заслужено признање – Орден СПЦ Светог цара Константина.

У току пријатног разговора у манастиру Студеница г. Рицудис испричао је да је тај његов потез уздрмао све у грчкој војсци и да је почела да се спрема реакција грчког народа, као подршка својој православној браћи Србима. Грчка влада је у том тренутку била под великим притиском Америке да настави интензивно учешће у НАТО агресији, али се једноставно уплашила јавног мњења, и да јој је то било оправдање за одустајање од даљег војног дјеловања. Треба поменути да нам је грчки народ доста помогао и током рата у Босни и Херцеговини.

Владика Јован у Лондону о холокаусту на Козари

Поводом Међународног дана сјећања на жртве холокауста, владика пакрачко-славонски Јован је 28. јануара, на Лондонском факултету економских и политичких наука (London School of Economics), одржао предавање о холокаусту на подручју Козаре у Независној Држави Хрватској. Предавање је организовао Центар за вјеру овог престижног факултета, а присуствовали су му посланици британског Дома лордова, угледни стручњаци за ову област, као и представници амбасаде Републике Србије у Лондону.

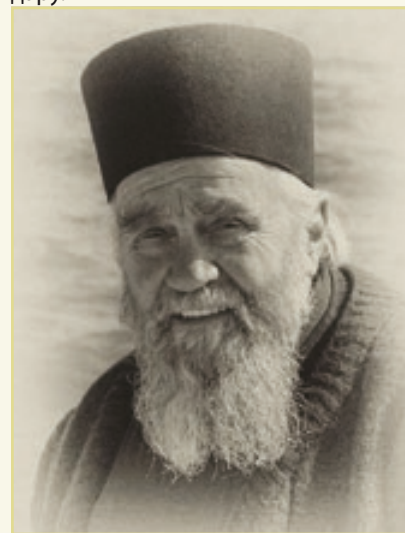
Вукова награда Призренској богословији

Богословија Светих Кирила и Методија у Призрену налази се међу овогодишњим лауреатима Изузетне Вукове награде за 2017. годину коју Културно-просветна заједница Србије додјељује 54. пут за нарочите резултате остварене у стваралачком раду на ширењу културе, образовања и науке у Србији и на свесрпском културном простору. Епископ ра-

шко-призренски г. Теодосије, вршилац дужности ректора Призренске богословије, рекао је да је поменута награда веома важно признање за духовно-образовну мисију школе и да даје наду у могућ опстанак и рад у готово немогућим условима.

Упокојио се у Господу јеромонах Кирило Хиландарац

Јеромонах Кирило Хиландарац упокојио се 6. фебруара (24. јануара по јулијанском календару) 2018. године у светој српској лаври Хиландару.

Рођен је као Радојко Вешковац 9. октобра 1935. године у селу Риђевштица, између Крушевца и Трстеника, од оца Стојадина и мајке Милије. Замонашио се 27. августа 1953. у манастиру Витовници. У чин јерођакона рукоположен је на Пасху 1961, у манастиру Светог Саве у Либертивилу, САД, а у чин презвитера 6. августа 1963. године. Сабрат манастира Хиландара постаје 17. октобра 1987. године. Од 31. децембра 1997. године па до упокојења обавља дужност члана Свештеног сабора старца манастира Хиландара. У Хиландару прима и велику схиму. Током свог монашког живота био је на многим послушањима, неуморно радећи на очувању, у то вријеме, веома угроженог манастира. Међутим, најзначајнији допринос оца Кирила је у његовом неуморном богослужењу – често је бивао једини служашчи јеромонах у манастиру, његовој ревности и истрајности у молитви. Свакодневно је исповиједао, поучавао и духовно укрепљивао велики број поклоника који су долазили у Хиландар.

Празник Светиоја Николаја у Буенос Ајресу

Свети Николај Мирликијски је свечано прослављен у Аргентини. Тамо је, у цркви Рођења Пресвете Богородице у Буенос Ајресу, Свету литургију служио Архиепископ цетињски и Митрополит црногорско-приморски Амфилохије уз саслужење јеромонаха Серафима Ракановића, свештеника Миленка Ралевића, као и протођаконџа Николе Радиша и Владимира Јарамаза.

У току Свете литургије, митрополит Амфилохије је рукоположио монаха Давида Јанкетића у чин ђакона. Јерођакон Давид наставиће да служи у Епархији буеносајреској, гдје је са Цетиња дошао 2016. године, по благослову митрополита Амфилохија.

У поподневним часовима митрополит Амфилохије је освештао славски колач у дому протођакона Николе Радиша, који слави Светог Николаја као своју крсну славу.

Завршетак канонске посјете митрополија Амфилохија Епархији буеносајреско- јужноцентралноамеричкој у 2017. години

Митрополит Амфилохије је 20. децембра присуствовао Светој литургији коју су служили свештеник Миленко Ралевић и јерођакон Давид Јанкетић. У поподневним часовима, у пратњи викарног епископа Кирила и протођаконџа Николе Радиша и Владимира Јарамаза, митрополит Амфилохије је отишао на пријем код Митрополита аргентинског и јужноамеричког Игњатија (Московске Патријаршије). Пријему је присуствовао и Епископ Јован каракаски и јужноамерички (заграничне Руске Цркве). Господа архијереји су размијенили мишљења о могућностима унапријеђења мисије Православне Цркве у Јужној и Централној Америци. Општи закључак је био да треба што више радити у духу јединства и заједништва Једне, Свете, Саборне и Апостолске Православне Цркве.

У вечерњим сатима митрополит Амфилохије је крстио у православну вјеру трогодишњу Јулију Мацавара – Никчевић која је трећа кћер Ђорђа Мацаваре и Олге Никчевић.

Високопреосвећени Митрополит се 21. децембра упутио из Аргентине у Црну Гору, гдје је и стигао 22. децембра 2017. године.

Сабрање свештеништва и свештеномонаштва Митрополије црногорско-приморске

У Цетињском манастиру је 28. децембра одржано братско сабрање свештеништва, свештеномонаштва и ста-

решина манастира Митрополије црногорско-приморске. Свету архијерејску литургију служио је митрополит Амфилохије.

Потом је на манастирској економији обављено освећење нове гостопримнице Цетињског манастира. Митрополит Амфилохије је пожелио благословено сабрање у том новом дому посвећеном Светом Петру II Ловћенском Тајновидцу. „Нека би Бог дао да овим започне и обнова његовог гроба, његово ослобођење из тамнице у којој се налази већ преко педесет година. И нека би Бог дао да васкрсне и храм Светог Петра Цетињског на Ловћену“, поручио је митрополит Амфилохије.

Митрополија Амфилохије на Оце служио Литургију у Доњем Острогу

Митрополит црногорско-приморски и игуман острошки г. Амфилохије је 31. децембра служио Свету литургију у цркви Свете Тројице у Доњем Острогу.

На крају Литургије он се сабранима обратио бесједом, подсјетивши их да се Црква Божија, припремајући се за прослављање Христовог Рождества, прво сјећа свете дјеце и прославља Дјетињце, потом се сјећа светих мајки на челу са Богомајком Пресветом Богородицом и прославља Материце, а онда се у недјељу уочи Христовог Рођења сјећа и светих отаца и прославља Оце, а све ово да бисмо се научили поштовању три основне светиње људског живота – очинства, материнства и дјетињства.

Божићни програм Дјечјеј хора „Свети Мардарије Љешански“

Након божићне вечерње службе у Цетињском манастиру, дјеца окупљена у цетињском Дјечјем хору „Свети Мардарије Љешански“ су у Његошевој печатњи извела традиционални божићни програм.

Програму је присуствовао митрополит Амфилохије, који је дјеци на крају говорио о Светом Мардарију, а потом малишанима уручио божићне поклон-пакетиће.

Сабор Пресвете Богородице у манастиру Морачи

Митрополит Амфилохије је на Сабор Пресвете Богородице, 8. јануара, са свештенством служио Свету литургију у манастиру Морачи.

У бесједи након читања Јеванђеља, Владика је између осталог говорио и о стању школа у Црној Гори, запитавши се каква је то школа која дјецу лишава Бога. „На тај начин те школе лишавају дјецу вјечне младости. Какве су то школе? Нису то школе. Васпитање је питање оним што је непролазно, што је вјечно. То је вјечна храна. А та вјечна храна се овдје дарује, у Цркви Божјој“, поручио је митрополит Амфилохије.

Након Литургије, дјеца полазници вјеронауке из Колашина извела су празнични програм, а Владика им је подијелио божићне поклон-пакетиће. У манастирском конаку приређена је празнична трпеза љубави.

Након сабрања у манастиру Морачи, митрополит Амфилохије је у свом родном селу Баре Радовића служио помен својим родитељима Ћиру и Милеви.

Архијерејска литургија и помен у манастиру Прасквици

Митрополит Амфилохије је 12. јануара у манастиру Прасквици са свештенством служио Свету службу Божију са 40-дневним парастосом Владимиру Владу Никлановићу. У току Литургије Свету тајну крштења примио је мали Душан Радовић.

У бесједи након парастоса, Митрополит је казао да су од четворице браће Никлановића, двојица њих остали у Камничкој Бистрици 1945. године. „Благодарећи братској љубави Душана и Владимира прво је подигнут споменик оним мученицима и страдалницима који су од небратске руке пострадали у данашњој Републици Српској, њих око седам стотина. А онда су Душан и Владимир покренули сјећање на оне који су заједно са њима одступили према Словенији. Благодарећи томе, ми смо већ 2005. године служили Литургију у Камничкој Бистрици. Тамо је послуже, благодарећи њиховом труду и благодарећи добрим људима у Словенији, подигнута и капела посвећена Светом Јоаникију Новомученику и свима пострадалима за вјеру и отачаство“, подсетио је Владика.

Четрдесетодневни помен Владимиру Никлановићу повод је и да се пред Господом сјетимо не само њега, него и његове браће Душана, Тома и Митра, и свих који су са њима мученички пострадали, рекао је Митрополит, изразивши наду да ће дух часних и честитих Душана и Владимира Никлановића преовладати и у Паштровићима и у Боки и у читавој Црној Гори. „И међу свима Србима, ма гдје се они налазили. Нека превлада њихов дух, јер никада од њих нијесам чуо ријечи било мржње, било освете према било коме, иако су њих двојица практично као дјеца били на том злом путу и гледали то крваво браћубилаштво“, закључио је Митрополит.

Молебан за ново 2018. љетио доброту Господње

Митрополит Амфилохије је у поноћ 13/14. јануара у Саборном храму Христовог Васкрсења у Подгорици са свештенством служио молебан за Православну нову 2018. годину.

Он је поручио многобројним вјерницима сабраним на молебану да се у новој години обнављају Христовом новином, прије свега вјером у Њега као Бога живог, као Богочовјека, додавши да је потребно да се у новој години ослобађамо страсти од људских грехова, од свега што нас помрачује и загађује изнутра. „Једино ако тако будемо радили у овој новој години, онда ће нова година заиста бити нова по тој новини и обнови врлином и часним и честитим дјелима које дјеламо, и у односу према Богу и у односу једних према другима“, нагласио је Владика.

Он је рекао да је 1918. година упамћена по догађајима који су означили прекретницу у историји. Ти догађаји су на свјетском плану убиство руске царске породице, а код нас обновљење јединства Пећке патријаршије. „Има ту једна група која наше браће који стварају некакву аутокефалну, како је зову, црногорску цркву. Од чега је стварају – од ничега. Група деликвената духовних, моралних, црквених, она је на тргу Јосипа Броза на Цетињу, како каже у одлуци полицијске станице цетињске ‘створила вјерску заједницу ЦПЦ’. Какве везе та вјерска заједница може имати са Црквом Божјом која овдје постоји скоро двије хиљаде година. А нарочито без прекида постоји од времена Светога Саве и Светога Илариона, првога зетскога епископа“, запитао се он.

Владика Амфилохије се осврнуо и на захтјев који је Митрополија упутила држави, а тиче се градње саборне цркве Свете Тројице на Цетињу у којој треба да буду смјештене три велике хришћанске светиње: рука Светог Јована Крститеља, честица Часног Крста и икона Богородице Филеримос. „Ја се надам да ће наш предсједник схватити да треба да се подигне храм изнад Цетињског манастира, те да ће по томе остати упамћен“, казао је он.

Митрополит Амфилохије служио Литургију у Цетињском манастиру

Митрополит Амфилохије је 14. јануара, на празник Обрезања Господњег и Светог Василија Великог са свештенством служио Свету службу Божију у Цетињском манастиру. У току Литургије Свету тајну крштења примио је Владислав Дајковић.

У литургијској проповиједи митрополит Амфилохије је подсетио да на тај дан, у ком празнујемо великог учитеља Цркве Божије Светог Василија Великог, славимо и мање познатог Василија, пекара пећког – „Ево ту је икона Василија и Григорија, мученика који су пострадали на Косову негдје уочи сеобе под патријархом Чарнојевићем 1690. Мјесто гдје је пострадао овај пекар Василије остало је познато у народу. Тамо гдје је био његов гроб, и гдје је очевидно био и неки конак Пећке патријаршије, то су претворили у турбе муслиманско. Василије пекар везан је и за Светога Василија Острошкога. Остало је записано да је Свети Василије Острошки када је ишао у Пећку патријаршију, гдје је примио епископски чин, боравио у том конаку“, казао је Митрополит, додавши да је Василија пекара народ запамтио све до последњих трагичних збивања на Косову и Метохији. „Народ из околних села увијек се сабирао на његовом гробу, и тамо су имали обичај да на данашњи дан донесу и по неки хљебчић у знак сјећања на њега као пекара“, рекао је он.

Владика је благосиљао и славске колаче свечара, а након Литургије је одржао састанак са студентима бо-

гословских факултета из Митрополије црногорско-приморске.

Прослава њразника Св. Евстатија Превлачкој

Митрополит Амфилохије је 17. јануара, на празник Светог Евстатија Превлачког, архиепископа српског, са свештенством служио Свету службу Божију у манастиру Светих архангела на Михољској Превлаци код Тивта. Одговарали су чланови Црквеног хора „Свети Евстатије Превлачки“ из Будве.

Након причешћа вјерних, Митрополит је благосиљао славске колаче манастира и хора „Свети Евстатије Превлачки“. На крају је честитао славу манастирској братији и пожелио свима благослов превлачких светиња. „Нека би благослов архијереја ове свете обитељи, Светих Илариона и Евстатија, свима дао снаге, а и разума да се ова светиња обнови и да васкрсне, јер је она и подигнута у славу Христа васкрслога и као таква је призвана да васкрсава“, казао је митрополит Амфилохије.

Прослава Крстовдана у Горњем Остроју

Митрополит црногорско-приморски и игуман острошки Амфилохије је на Крстовдан, 18. јануара, са свештенством служио Свету литургију у цркви Часног Крста у Горњем острошком манастиру.

На почетку богослужења митрополит Амфилохије је у првине монашког образа обукао послушнике ове обитељи, Димитрија и Радислава, а током Свете службе Божије се помолио и за покој душе Оливера Ивановића, који је три дана раније убијен у Косовској Митровици.

На крају Свете литургије митрополит Амфилохије је са свештенством благосиљао и освештао крстовданску водицу.

Посјета Миширополија кемеровско- прокофјевској Архиепископији Миширополији

Митрополит кемеровско-прокофјевски Руске Православне Цркве Аристарх посјетио је 29. јануара Митрополију црногорско-приморску. У Цетињском манастиру, гдје се поклонили десници Светог Јована Претече и Крститеља Господњег, честици Часног Крста и моштима Светог Петра Цетињског, служена је свечана доксологија, након које је митрополит Амфилохије високом госту пожелио добродошлицу на Цетиње.

Митрополит Аристарх је казао да долази по благо-

слову и преноси поздраве и жеље Патријарха московског и све Русије Кирила, „да би се умножила вјера, љубав и нада у људским срцима. Није нам први пут да боравимо на Цетињу, будући да смо установили везе између Цетињске и Кузбанске митрополије, нарочито међу нашим школама, Кузбанске и Цетињске богословије. Благодаримо вам, Владико, за то добро сатрудништво и желимо да ваше молитве помажу у свим изазовима који нас сусрећу у свијету, да вјером побиједимо зло свијета. Наше оружје у тој борби је слово Божје и Крст Христов“, казао је митрополит Аристарх.

Потом су митрополити у Митрополији разговарали о животу Цркве и изазовима у савременом свијету.

За високог госта и његову пратњу у Богословији Светог Петра Цетињског је приређен свечани ручак. Поздравио га је ректор Цетињске богословије протојереј-ставрофор Гојко Перовић. Митрополит Аристарх је библиотеци Цетињске богословије поклатио комплет књига и цетињским богословцима се обратио пастирском поуком. Изведен је и пригодан умјетнички програм у којем су учествовали богослови и архијерејски хор Кемеровске митрополије.

Архијерејска Литургија у цркви Свештој Спиридона на Паштровској гори

Митрополит Амфилохије је 30. јануара са свештенством служио Свету службу Божију у цркви Светог Спиридона на Паштровској гори. На почетку богослужења Владика је у првине ангелскога лика обукао послушницу Марију и дао јој име Параскева.

Након причешћа вјерних Владика је благосиљао славски колач поводом имендана монахиње Антоније.

Прослава ѡразника Свейої Аѡанасија Великої на Ободу Црнојевића

Митрополит Амфилохије је 31. јануара, на празник Светог Атанасија Великог са свештенством служио Свету службу Божију у цркви посвећеној овом угоднику Божијем на Ободу Црнојевића.

У току Литургије Свето крштење је примио мали Јаков Ћеранић.

У литургијској бесједи митрополит Амфилохије је говорио о Божанској свјетлости, која „није наша људска свјетлост, наша људска мудрост и наше људско знање. То је свјетлост од Јединога свијетлога, Онога који је свјетлост свијета, који је засијао у тами и кога тама не може обузети“, додавши да ту свјетлост примамо и у Светој тајни крштења и миропомазања, коју је примио и мали Јаков.

Митрополит је казао да су том свјетлошћу сијали Свети Божји људи, „и преко њих је Господ обасјавао и обасјава ову земљу. Међу њима посебно мјесто заузима онај који је с правом назван стубом православља – Свети Атанасије Велики, кога данас прослављамо у овом по величини малом, али веома значајном храму, јер је то једини храм посвећен Светом Атанасију у нашој Митрополији“.

Након причешћа вјерних благосиљан је славски колач и служен помен упокојеним свештенослужитељима, ктиторима, оснивачима и добротворима овога храма.

Архијерејска Лиѡурѡија у Саборном храму у Подгорици

Митрополит Амфилохије је 4. фебруара са свештенством служио Литургију у Саборном храму Христовог Васкрсења у Подгорици. У току Литургије Владика је миропомазао новокрштене слуге Божије Рада, Душана и Симеону.

У бесједи након читања Јеванђеља митрополит Амфилохије је говорио о покајању, тумачећи јеванђелске приче о митару и фарисеју и блудном сину. „Сваки човјек је призван да се врати у наручје свога Оца, као што се вратио овај блудни син. Проповијед Христова почиње покајањем: покајте се, јер се приближило Царство небеско. Нема безгрешног човјека овдје на земљи“, казао је Митрополит, нагласивши да на земљи постоје двије врсте људи – „они који се уздају у себе, у своју памет, у своје знање, и они који се уздају у Бога, односно у своје покајање, спремни да се промијене, да се непрекидно мијењају“.

Слава ученика IV разреда Цетињске доѡсловије

На празник Преноса моштију Светог Јована Златоуста, 9. фебруара, ученици IV разреда Богословије Светог Петра Цетињског прославили су своју разредну славу.

Свету архијерејску литургију у Цетињском манастиру је тим поводом са свештенством служио митрополит Амфилохије. За пјевницом су појали и у олтару чтецирали ученици IV разреда.

У архипастирској бесједи Митрополит је казао да је Свети Јован Златоусти заиста златна харфа Духа Светога и поручио је ученицима да се у свом животу угледају на овог великог јерарха Цркве Христове, препоручивши да неко из те генерације настави изучавање јелинског језика, како би се превела сва дјела Светог Јована Златоустог са грчког на српски језик.

Након Литургије у трпезарији Богословије, свечари су, на челу са својим разредним старешином професором мр Слобом Станишићем, за свештенство, професоре, ученике и госте приредили богату славску трпезу.

Архијерејска лиѡурѡија и ѡомен архимандритиу Луки Анићу у манасѡиру Дајбаде

Митрополит Амфилохије је на Задушнице, 10. фебруара, у манастиру Дајбабе са свештенством служио Свету литургију са парастосом свим упокојеним хришћанима и нарочито блаженопочившем архимандриту Луки Анићу, поводом пет година од његовог упокојења.

У литургијској бесједи, говорећи о Исаку и Јефрему Сирјанину, који је написао дивну и чудесну покајну молитву *Госѡде у Владику живоѡи моја*, Митрополит је казао да су тим покајничким духом били озарени и Свети Симеон Дајбабски и наш отац Лука кога сви памтимо и кога се сјећамо. „Надамо се да се он данас моли на небесима заједно са старцем Симеоном, коме је послужио у последње дане свог земног живота, да и нама Господ подари духа цјеломудрености, смиреноумља, трпљења, љубави и да нас научи да не осуђујемо ближње своје него да се сјећамо својих гријехова“, казао је он.

Богослужењу у дајбабској светињи присуствовао је и овога пута велики број духовних чада и пријатеља оца Луке, ранијег дугогодишњег игумана манастира Цетињског, Савине главице и Дајбаба.

Архијерејска Лиѡурѡија у манасѡиру Дуѡа морачка

Митрополит Амфилохије је 11. фебруара са свештенством служио Свету службу Божију у манастиру Дуга морачка код Подгорице.

У литургијској проповиједи Владика је говорио о припремним недјељама за Васкршњи пост, нагласивши на крају да Бог јесте милостив, човјекољубив и истински Отац небески који грли сву своју дјецу, али да нас недјеља у којој читамо Јеванђеље о Страшном суду упозорава да је Господ истовремено и Судија „који ће све оне који су ушли у онај други, вјечни живот раздијелити на оне који су истински Њему послужили и на оне који су погазили Његове заповјести“.

Додао је да четврта припремна недјеља говори о Адамовом изгнању из раја. „Њоме почиње Свети пост. И њиме се призива потомство Адамово, а ми смо то потомство, да се вратимо своме Оцу, испуњењу Његових заповијести, да се вратимо Њему као једином Путу, Истини и Животу“, објаснио је митрополит Амфилохије.

У Јасеновцу освешћани темељи пакраклиса Новомученицима јасеновачким

У манастиру Јасеновац је 20. јануара, на празник сабора Св. Јована Крститеља, положен камен темељац и освешћани су темељи пакраклиса посвећеног Новомученицима јасеновачким. На Литургији, коју су са свештенством служили Митрополит црногорско-приморски Амфилохије и Епископ пакрачко-славонски Јован, окупили су се бројни Срби повратници у Западну Славонију.

Након причешћа Светим Даровима, у којима су удио узели скоро сви присутни, учињен је крсни вход до манастирског конака, уз који су недавно постављени темељи за подизање манастирског пакраклиса, гдје је у славу Божију а у част и спомен Светог Јована Крститеља освешћано славско жито. Затим су архијереји извршили и освешћање нових темеља положивши у њих камен темеља и повељу и посветивши тиме будући храм у част и спомен Светих новомученика јасеновачких.

Почетком 90-их година прошлог вијека, на подручју западне Славоније живјело је преко сто хиљада Срба. Рат је промијенио све. Већина Срба тада је напустила домове и спас пронашла у Републици Српској и Србији. На вјековна огњишта, до данас, вратили су се ријетки.

„Враћа се мало људи. Управо из разлога што нема запослења и тешко се живи“, истакла је предсједница Кола српских сестара из Медара, Бранка Милојковић.

„Дијелимо добро и зло са хрватским становништвом“, воле да кажу Срби повратници. Међутим, много им је теже него Хрватима – јер за њих нема посла у државним предузећима, а путеви и остала комунална инфраструктура у српским селима веома је лоша. Ипак, мали помак осјећа се у школству – у питању је тзв. модел Ц, додатна настава, два сата недјељно, у Пакрацу. „Сматрамо да је неопходно да наша дјеца науче ћирилицу и да науче основе из наше средњовјековне историје“, поручио је замјеник градоначелнице Пакраца, Никола Ивановић.

Илустрације: сестринство манастира Јасеновац

2018 Митрополија Црногорско Приморска

ОДИГИТРИЈА

АГЕНЦИЈА ЗА ПОКЛОННИЧКА ПУТОВАЊА

ЈАНУАР: ЈЕДНОДНЕВНЕ ПОСЈЕТЕ СВЕТИЛИШТИМА ЦРНЕ ГОРЕ И ОКОЛИНЕ

(ОСТРОГ, МОРАЧА, ПИВА, ПЉЕВЉА, ТВРДОШ);

ФЕБРУАР: 02-05. - СВЕТА ГОРА (ХИЛАНДАР);

23. - МАН.МОРАЧА (СВ.ХАРАЛАМПИЈЕ)

МАРТ: 02-05. - СВЕТА ГОРА (ХИЛАНДАР)

АПРИЛ: 06-07. - МАН.ЋЕЛИЈЕ ВАЉЕВО (БЛАГОВИЈЕСТИ);

19-22. - ФРУШКОГОРСКИ МАНАСТИРИ

26-29. - МЕТЕОРИ, СОЛУН;

МАЈ: 03-10. - ПРАВОСЛАВНА ИТАЛИЈА (АУТОБУСОМ)

18-20. - МЕТОХИЈА (ИКОНА БОГОРОДИЦЕ КРАСНИЦЕ ПЕЋКЕ)

27. - ПЉЕВЉА (МАН. СВЕТЕ ТРОЈИЦЕ)

ЈУН: 02-05. - МЕТОХИЈА (СВ. ЈЕЛЕНА ДЕЧАНСКА)

13-15. - МАН. ЋЕЛИЈЕ - ВАЉЕВО (ЈУСТИН ЋЕЛИЈСКИ)

10-18. - СВЕТА ЗЕМЉА

18-20. - ХЕРЦЕГОВИНА (СВ. ПЕТАР КОРИШКИ)

26-28. - МЕТОХИЈА (ВИДОВДАН)

ЈУЛ: 15. - БИЈЕЛА (РИЗА ПРЕСВЕТЕ БОГОРОДИЦЕ)

13. - ТРЕБИЊЕ (ПАВЛОВДАН)

АВГУСТ: 14-17. - ГРЧКА (КЕФАЛОНИЈА, ПАТРА, МЕТЕОРИ)

СЕПТЕМБАР: 12-15. - ЈАСЕНОВАЦ, МАН. ЛЕПАВИНА, ПЕРОЈ

ОКТОБАР: 11-15. - ТВРДОШ, ЧАЈНИЧЕ, ДОБРУН, МИЛЕШЕВА, СВ. ТРОЈИЦА- ПЉЕВЉА

26-28. - ЋУНИС (СВЕТА ПЕТКА)

НОВЕМБАР: 07-10. - МАН.ПРОХОР ПЧИЊСКИ; СОЛУН (СВ. ДИМИТРИЈЕ);

23-25. - ДЕЧАНИ

ДЕЦЕМБАР: 13-15. - МЕТОХИЈА, МАН. ДЕВИЧ (СВ. ЈОАНИКИЈЕ)

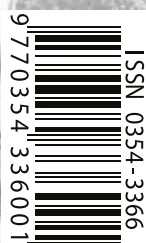
Ово је уобичајени годишњи план путовања који ће се свакако допунити новим садржајем о чему ћете бити накнадно обавијештени преко сајта Митрополије, радија и часописа "Светигора", наше фејсбук странице, дневне штампе као и за чланове клуба "Одигитрија" - директно имејлом и СМС-ом.

ЗА ДЕТАЉАН ПРОГРАМ И ИНФОРМАЦИЈЕ О ПУТОВАЊИМА, МОЖЕТЕ СЕ ОБРАТИТИ НА:

odigitrija@t-com.me

ТЕЛФОНИ: 033 40 20 20; 068 262 603;

fb: odigitrija-hodocasce

РАДИО СВЕТИГОРА

БАР	91,00 MHz
БЕРАНЕ	106,70 MHz
БИЈЕЛО ПОЉЕ	89,00 MHz
ЦЕТИЊЕ	88,20 MHz
КОЛАШИН	105,80 MHz
КОТОР	105,00 MHz
МОЈКОВАЦ	105,30 MHz
НИКШИЋ	95,70 MHz
ПОДГОРИЦА	104,70 MHz
ДАНИЛОВГРАД	104,70 MHz
ТИВАТ	91,50 MHz
ХЕРЦЕГ НОВИ	91,50 MHz
УЉЦИЊ	106,40 MHz

